

МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Билтен

Интернет адреса на Министерството за финансии на Република Македонија
<http://www.finance.gov.mk/>

Интернет адреса на Управата за јавни приходи
<http://www.ujp.gov.mk/>

Интернет адреса на Царинската управа на Република Македонија
<http://www.customs.gov.mk/>

Интернет адреса на Македонската берза за долгорочни хартии од вредност
<http://www.mse.org.mk/>

Интернет адреса на Комисијата за хартии од вредност
<http://www.sec.gov.mk/>

Интернет адреса на Државниот завод за статистика
<http://www.stat.gov.mk/>

Интернет адреса на Централниот регистар на Република Македонија
<http://www.crm.org.mk/>

Скопје, мај/јуни 2007

СОДРЖИНА

АКТУЕЛНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

Краткорочни економски движења – јуни 2006 година	8
Берзански показатели	16
Депозити на населението и претпријатијата кај банките	19
Јавен долг на Република Македонија	20
Актуелни вести од Република Македонија	25
Вести од регионот	36

СТАТИИ

Инг. Карл Хајнц Грасман – Социјални ризици и решенија во либерализирањето на пазарот на електрична енергија во Република Македонија	40
М–р Киковска Сања – Електронската трговија – предизвик на времето кое доаѓа	45

СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ

Табела 1: Република Македонија – Основни макроекономски индикатори	52
Табела 2: Одбрани макроекономски индикатори во одделни транзициони економии	52
Табела 3: Бруто домашен производ (реални стапки на раст)	53
Табела 4: Основни краткорочни економски трендови	54
Табела 5: Бруто домашен производ според производствен метод	56
Табела 6: Бруто домашен производ според расходиен метод	56
График 1: Бруто домашен производ	57
График 2: Инфлација (просечни стапки во %)	57
График 3: Инфлација (на крај на година во %)	58
График 4: Надворешно–трговска размена	58
Табела 7: Платен биланс на Република Македонија (годишни и квартални податоци)	59
Табела 8: Надворешно–трговска размена по земји	60
Табела 9: Буџет – Централна државна власт	62
Табела 10: Функционална класификација на расходите на Централниот буџет	63
График 5: Функционална класификација на расходите 2006 година	63
Табела 11: Буџет на Република Македонија (Централен буџет и буџети на фондови)	64
Табела 12: Фонд за пензиско и инвалидско осигурување	66
Табела 13: Фонд за здравствено осигурување	67
Табела 14: Агенција за вработување	68
Табела 15: Фонд за магистрални и регионални патишта	69
Табела 16: Надворешен долг на Република Македонија	70
Табела 17: Македонска берза	71
Кредитни линии за мали и средни претпријатија	74
Други проекти за поддршка на мали и средни претпријатија	81

ПОЧИТУВАНИ,

Изминатиот период беше исклучително динамичен во Министерството за финансии. Имено, и покрај значителните фискални реформи кои ги презедовме на крајот од минатата година, како што беше воведувањето на концептот на рамен данок, одличните фискални постигнувања во текот на 2007 година ни овозможува да продолжиме со реформи во оваа сфера и во текот на годината. Конкретно, за првите девет месеци од 2007 година фискалните приходи се за речиси 18% поголеми од иницијално планираните и околу 12% повеќе од минатата година, што во услови на намалени даноци претставува исклучителен резултат. Ваквата констелација ни овозможи да продолжиме со реформите со исто темпо и во текот на годината, при што извршивме корекција на данокот на додадена вредност и го намаливме од 18% на 5% за следните производи:

- Лекови и медицински помагала,
- Персонални компјутери и компјутерски софтвер,
- Патнички превоз,
- Сончеви колектори.

Притоа, истовремено направивме план за постепено (10% годишно) зголемување на платите на вработените во Јавниот сектор со цел покачување на стандардот на граѓаните на Република Македонија. Зголемувањето на платите од своја страна ќе придонесе и за пораст на пензиите, очекувано за три години помеѓу 17 и 20%.

Важно е да се напомене дека ваквите реформи, кои се во главно на страната на побарувачката се придружени со континуирани реформи на страната на понудата, односно реформи за подобрување на бизнис климата во Република Македонија. Овде би ги издвоил континуираното подобрување на едношалтерскиот систем и проектот Регулаторна гилотина (реформи во насока на овозможување полесен влез на пазарот), забрзувањето на стечајните постапки (реформа за полесен излез од пазарот), реформите во Катастарот (зацврстување на правото на сопственост), судските реформи (во насока на забрзувањето на судските процеси), реформите на пазарот на работна сила (зголемувањето на флексибилноста на пазарот на труд) и реформите во здравството.

Потврда за интензивните реформи во Република Македонија се и извештаите на две реномирани светски институции. Првиот се однесува на извештајот Doing Business 2008, во издание на Светската банка и Меѓународната финансиска корпорација (IFC), според кој Македонија е рангирана на четвртото место во светот како најреформска земја, во конкуренција од 179 држави во сферата на економијата. Ова е од исклучително значење за Владата, како потврда за досега вложениот труд, бидејќи ќе го подобри имиџот и веруваме ќе поттикне поголеми домашни и странски инвестиции. Ваквиот скок се должи на прогресот што го направивме во скратувањето на постапките за почнување на бизнис и на роковите за регистрирање на фирма, а особено во делот на намалувањето на даноците и во олеснувањата на даночните процедури.

Второто признание доаѓа од Transparency International, која ја рангираше Македонија на 84-то место според индексот на перцепција на корупцијата. Од екстремно лошото 105-то место што го делевме минатата година со Свазиленд, сега сме 21 место пониско, што е значителен напредок и покажува дека Македонија се движи во вистинската насока.

Овие меѓународно верификувани признанија за Република Македонија се дополнителен поттик за нас во Министерството за финансии да продолжиме со континуираните реформи во насока на:

- Зголемување на фискална одговорност, отчетност и транспарентност;
- Унапредување на буџетскиот процес, со понатамошно подобрување на буџетското планирање и извршување;

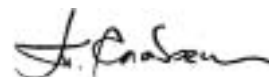
- Целосно усогласување на дефинициите и нивна конзистентност со пошироко меѓународно прифатени методологии за фискално планирање и известување;
- Завршување на успешно започнатиот процес на децентрализација;
- Хармонизирање на основицата за плаќање на придонесите;
- Продолжување на даночната реформа (понатамошно намалување на стапката на Персоналниот данок на доход и на Данокот на профит на 10%)
- Подобра координација меѓу централната и локалната власт.

Она што е исто така значајно е дека досега спроведените политики и реформи веќе даваат конкретни резултати на економски план. Имено, порастот на Бруто домашниот производ во првата половина од 2007 година изнесува 5,5% и е највисок во изминатите 15 години, при што важно е што е постигнат во услови на ниска стапка на инфлација од 1,4% за првите девет месеци од 2007 година, како и силен раст на извозот од речиси 50% (за осум месеци од 2007 година).

Оттука, сосема е извесно дека во 2007 година ќе биде остварена највисока стапка на раст на БДП во целиот транзициски период и покрај влошените услови на размена, односно зголемување на цените на суровините, вклучително и енергијата, на светските пазари. Според проекциите, истиот тренд ќе продолжи и во следниот тригодишен период со што, на среден рок, позитивни ефекти ќе се почувствуваат и во животниот стандард на населението.

Со почит,

Ваш Министер,
Д-р Трајко Славески

АКТУЕЛНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

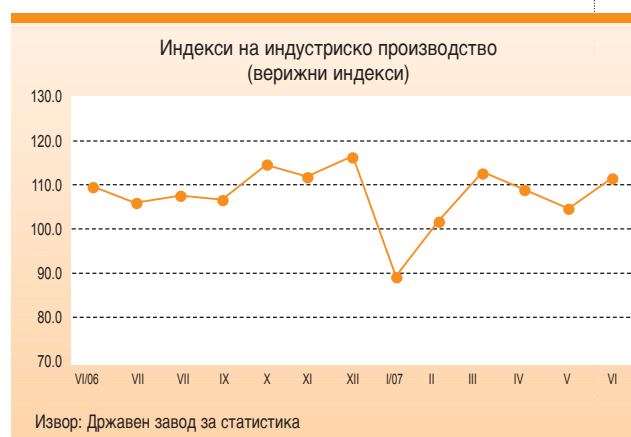
јуни 2007

- Пораст на индустриското производство од 3,6% на кумулативна основа за првата половина од 2007 во однос на лани, а на месечна основа од 6,6%
- На годишна основа зголемување од 2,6%, а месечно намалување на трошоците за живот од 0,1%
- Висок пораст на извозот на стоки во првите шест месеци од 51%, а на увозот од 29,2% на годишна основа, во доларска вредност
- Намалување на вкупниот денарски износ на трговскиот дефицит за 11,3% на годишно ниво
- Намалување на надворешниот долг за 123 милиони долари во првата половина од 2007 година, во споредба крајот од 2006 година
- Суфицит во Централниот буџет од 3.322 милиони денари, како резултат на зголемена наплата на јавните приходи
- Бруто девизните резерви на крајот на јуни 2007 година достигнаа ниво од 1.911 милиони долари и во споредба со декември 2006 година се намалени за 54 милиони долари
- Во првата половина од 2007 година регистрирани се 91.238 нови работни односи (неопределено време, определено и сезонски), што во однос на истиот период лани претставува зголемување за 17.351 или 23,5%

1. РЕАЛЕН СЕКТОР

1.1. Во првата половина од 2007 година порастот на индустриското производство изнесува 3,6% во однос на истиот период од 2006 година.

Анализирано по сектори, растот на индустриското производство во анализираниот период се должи на порастот на Секторот Вадење руди и камен од 15%, порастот на преработувачката индустрија од 6%, како и падот на Секторот Снабдување со електрична енергија, гас и вода од 14,1%. Во рамките на Преработувачката индустрија, главни

носител на растот се Производство на основни метали со раст од 44%, како и Производство на други неметални минерали со 18,6%, додека во рамките на Секторот Вадење руди и камен главен носител на растот беше дејноста Вадење на руди на метал со пораст од 142%.

Во однос на мај индустриското производство во јуни 2007 година забележа зголемување од 6,6%, а

во однос на истиот месец минатата година е пониско за 7,1%.

1.2. Кумулативниот индекс на трошоците на живот за периодот јануари-јуни 2007, во однос на истиот период од претходната година, забележа пораст од 0,9%.

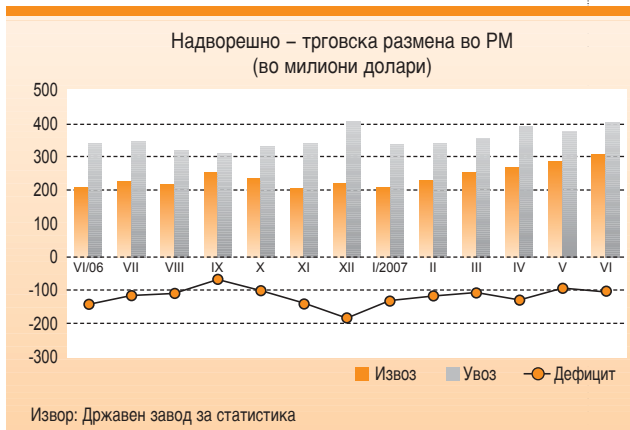
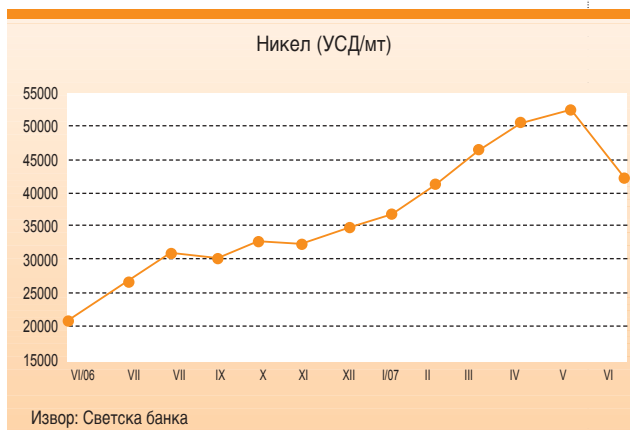
Во јуни 2007 година, трошоците на живот забележаа намалување на месечна основа од 0,1%, додека на годишна основа (во однос на истиот месец од претходната година) забележаа пораст од 1,3%.

Вредноста на потрошувачката кошница за исхрана и пијалоци за едно четиричлено домаќинство за месец јуни 2007 година, пресметана врз основа на цените на мало, изнесува 10.405 денари и во однос на претходниот месец е пониска за 2,1%.

Индексот на цените на мало во јуни 2007 година, во однос на мај 2007 година, е повисок за само 0,1%, додека на годишна основа (во однос на истиот месец од претходната година) забележа зголемување од 2,6%. Пораст на индексот на цените на мало во јуни 2007 година, во однос на истиот месец од претходната година, е забележан во групата земјоделски производи за 3,9%, индустриски производи за 2,8%, непрехранбени индустриски производи за 3,8% и прехранбени производи за 1,4%.

1.3. Во јуни 2007 година, движењата на светските стокови берзи беа стабилни, без поголеми потреси, особено кај производите кои се во нашиот фокус на интерес, освен никелот.

Притоа, цените на најзначајните производи главно забележаа зголемување или го задржаа истото ценовно ниво. Низок раст на берзанските цени е евидентиран кај нафтата и оловото.

По неколку месечен раст, никелот во јуни 2007 година забележа драстично намалување за дури 21%.

2. НАДВОРЕШЕН СЕКТОР

2.1. Во првата половина од 2007 година, вкупната надворешно-трговска размена, во доларска вредност забележа висок пораст од 37,4% во однос на истиот период минатата година.

Притоа, физичкиот обем на извозот е зголемен за 21,4%, а неговата вредност достигна 1.567 милиони долари, што претставува пораст од 51%. Зголемувањето на количинскиот увоз на стоки изнесува 19,9%, а неговата вредност оствари износ од 2.213,3 милиони долари, или пораст од 29,2%.

На месечно ниво, во јуни, и извозот и увозот забележаа пораст од 7% во однос на мај.

При вакви движења, трговскиот дефицит во јуни е за само 6,4 милиони долари поголем од дефицитот остварен во мај.

Поголемиот извоз остварен во овој полугодишен период, пред се е резултат на зголемениот извоз на железо и челик (стапка од 133%), метална руда и метални отпадоци (98,8%), изработки од метал (105%), изработка од неметални минерали (73%), обувки (69,4%), овошје и зеленчук (33%), пијалоци (32%), облека (17,%) итн.

2.2. Главни групи производи (според СМТК) со најголемо учество во извозот во овој период се: железо и челик со 41,5%, облека 18,1%, пијалоци и тутун 5,8%, метална руда и метални отпадоци 4%, овошје и зеленчук 3,7%, нафта и производи од нафта 3,6%. Овие шест групи производи сочинуваат околу 76% од вкупниот извоз на државата.

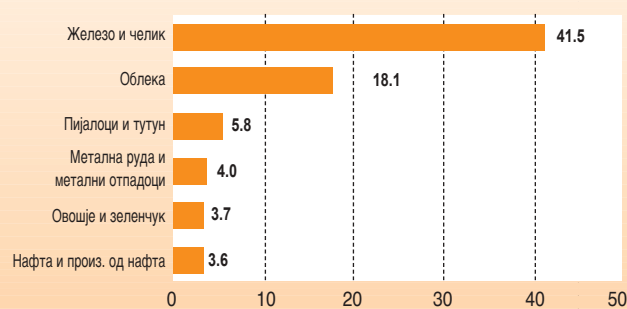
Најголем дел од увозот на стоки во јуни оваа година отпаѓа на: текстилни предива и слично (40,8 мил. долари), железо и челик (35,6 мил. долари), нафта и производи од нафта (30,8 мил. долари), друмски возила (29,8 мил. долари), метална руда и метални отпадоци (18,9 мил. долари), индустриски машини и делови (12,7 мил. долари), специјални машини за индустрија (11,7 мил. долари), електрични машини и делови (11,8 мил. долари), изра-

ботки од метал (11,7%), телекомуникациони апарати (11,4 мил. долари) и друго.

2.3. Во првите шест месеци од 2007 година околу 69% од вкупно извезените стоки се пласирани на пазарот на Европската Унија (ЕУ27), а 51% од вкупно увезените стоки во Република Македонија се со потекло од оваа интеграција.

Извозот во Европската Унија е поголем за 70%, а увозот е зголемен за 23%, во однос на истиот период од 2006 година. Во анализираниот период јануари-јуни 2007 година, 82% од трговскиот дефицит на земјата е остварен во трговската размена со Русија, Кина, Полска, Турција и Индонезија.

Извоз на поважни производи по СМТК (во %)

Извор: Државен завод за статистика

2.4. Анализирано според валутната структура, извозот во евра бележи зголемување за 183 милиони евра (29,3%), а делот од извозот реализиран на „доларскиот пазар“ бележи значително зголемување за 221 милион долари (86%). Според ова, во анализираниот период вкупниот извоз изразен во денарска противвредност забележа зголемување од 39,6%.

Увозот на стоки од евро пазарот е зголемен за 211,4 милиони долари (или 22%), а увозот од доларските подрачја за 124,3 милиони долари (или 24,5%). Со тоа вкупниот увоз на стоки во денарска противвредност во анализираниот период е зголемен за 19,5%.

НАДВОРЕШНО - ТРГОВСКА РАЗМЕНА на Република Македонија
(по валути)

извоз	I-VI 2006					I-VI 2007					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во %)
	валута	000 т	извоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	извоз во денари	структура во %	000 т	извоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	извоз во денари		
EUR	1.051	626.110.463	61,1996	38.317.709.891	74,2	1.308	809.596.378	61.1774	49.529.001.455	68,7	183.485.915	29,3
USD	351	257.310.296	49,8504	12.827.021.180	24,8	393	478.716.437	46.0432	22.041.636.652	30,6	221.406.141	86,0
EUR+USD	1.402			51.144.731.071	99,1	1.701			71.570.638.108	99,3		
Вк. извоз	1.405			51.618.582.129	100,0	1.705			72.054.761.294	100,0		39,6

Извор: Државен завод за статистика и НБРМ

Салдото на размената остварена во евра е зголемено за 28 милиони евра (или за 8,4%), при истовремено значително намалување на доларскиот дел на дефицитот за 97 милиони долари (или 38,8%). Соодветно на ова, **вкупниот денарски износ на трговскиот дефицит забележа намалување од 3.807 милиони денари, односно 11,3%.**

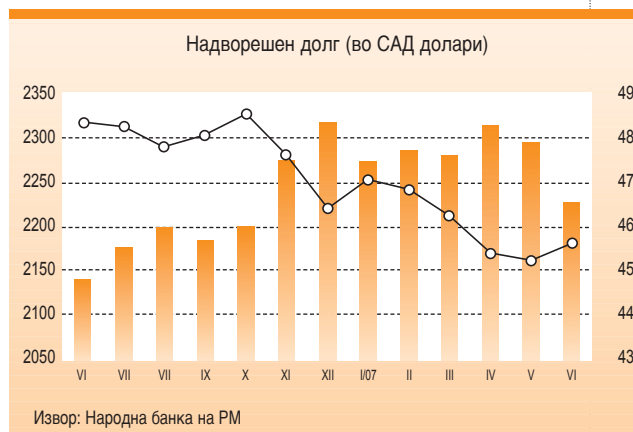
2.5. Надворешниот долг на Република Македонија на крајот на јуни 2007 година изнесуваше 2.224 милиони долари и во споредба со крајот на 2006 година е намален за 123 милиони долари, што се должи на поголемиот износ на отплатата на долгот во однос на користените средства.

Од аспект на должници, надворешниот долг на јавниот сектор изнесува 1.367 милиони долари и во споредба со состојбата во 2006 година тој е намален за 240 милиони долари, како резултат на предвремената отплата на долгот кон мултилатерални и билатерални кредитори. Во рамки на долгот во јавниот сектор, намалување во однос на 2006 година е забележано кај долгот на Централната Влада и јавните фондови, додека кај јавните претпријатија е зголемен. Надворешниот долг во приватниот сектор изнесува 856 милиони долари и во споредба со 2006 година е зголемен за 85 милиони долари, како резултат на зголемувањето на долгот во небанкарскиот приватен сектор и приватните банки.

2.6. За првата половина од оваа година, повлечени се средства во износ од 217 милиони до-

лари, од кои 171 милион долари во приватниот сектор.

Во овој период склучени се нови кредити во износ од 213 милиони долари, од кои 180 милиони долари во приватниот сектор. Редовното сервисирање на обврските продолжува и понатаму, при што за првите шест месеци од 2007 година, сервисирани се 421,0 милиони долари, од кои 384,4 милиони долари главница. Во рамки на мултилатералните кредитори најголем дел е отплатен спрема МБОР во износ од 129 милиони долари, како и спрема билатералните кредитори по основ на репрограмираниот долг кон Парискиот клуб на кредитори од 1995 година во износ од 103,4 милиони долари.

2.7. Вкупниот јавен долг на Република Македонија пресметан врз основа на Законот за јавен долг, на крајот на јуни изнесуваше 2.067 милиони долари и во однос на 2006 година е намален за 252 милиони долари, или за 8,5%.

Надворешниот јавен долг бележи континуирано намалување и на крајот на јуни оваа година е намален за 16%, додека внатрешниот јавен долг бележи зголемување за 14,6% во споредба со крајот на 2006 година.

2.8. Состојбата на краткорочниот долг на крајот на јуни 2007 година изнесуваше 166,7 милион долари и во целост се однесува на приватниот сектор и тоа по основ на финансиски кредити.

3. ФИСКАЛЕН СЕКТОР

3.1. Во првата половина од 2007 година, вкупните приходи на Централниот буџет изнесуваат 33.727 милиони денари, што претставува зголемување од 14,0% во однос на истиот период од минатата година.

Даночните приходи во овој период се реализирани во износ од 31.956 милиони денари, што претставува зголемување од 16,4% во однос на истиот период лани.

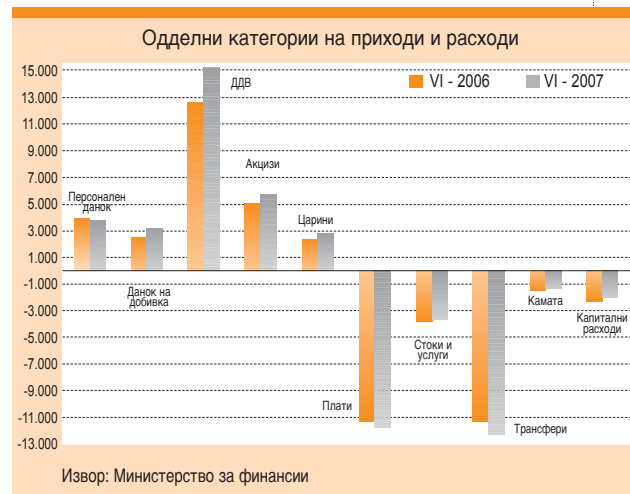
Учеството на данокот на додадена вредност во вкупните даночни приходи во првото полугодие 2007 година изнесува 47,8%, а на акцизите 17,8%, при што, од овие два даноци се остварени приходи од 20.957 милиони денари. Гледано по одделни категории, приходите од ДДВ забележаа пораст од 21,4%, акцизите од 12,2%, данокот на добивка од 24,0%, приходите од царина се зголемени за 15,9%, додека приходите од персоналниот данок се намалија за 4,5% споредено со истиот период лани.

3.2. Во првите шест месеци од 2007 година, вкупните расходи на Централниот буџет изнесуваа 30.405 милиони денари, што е повеќе за 3,8% во однос на истиот период од 2006 година.

Најголеми расходни ставки се трансферите (12.119 милиони денари) и платите и надоместоците

(11.522 милиони денари). Во вкупните расходи на Централниот буџет, расходите за плати и надоместоци во овој период учествуваат со 37,9% и во однос на истиот период лани тие се зголемени за 4,3%.

Расходите за стоки и услуги се извршени во износ од 3.525 милиони денари, односно имаат помало остварување во споредба со 2006 година за 3,7%.

Во делот на трансферите, во овој период се потрошени 9,7% повеќе средства споредено со 2006 година. Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување се извршени во износ од 5.044 милиони денари или за 887 милиони денари повеќе (21,3% зголемување). Каматите се реализирани во износ од 1.290 милиони денари што е помалку за 6,0%.

Во анализираниот период средствата за капитални расходи изнесуваат 1.949 милиони денари, што е намалување за 9,4% во споредба со истиот период 2006 година.

3.3. Зголемената наплата на јавните приходи, во услови на помало трошење на буџетските средства, придонесоа во периодот јануари- јуни 2007 година да се оствари суфицит на Централниот Буџет од 3.322 милиони денари, додека суфицитот на консолидираниот буџет изнесува 4.178 милиони денари.

4. МОНЕТАРЕН СЕКТОР

4.1. Во јуни 2007 година примарните пари на месечна основа забележаа зголемување од 4,3%, како резултат на истовремениот пораст на побарувачката на готови пари и на вкупните ликвидни средства на банките.

Од аспект на ликвидност, девизните трансакции на НБРМ (реализиран нето – откуп на девизи на девизиот пазар) и денарските депозити на државата кај НБРМ делуваа во насока на креирање на ликвидност, која во најголем дел беше стерилизирана преку монетарните инструменти и готовите пари во оптек.

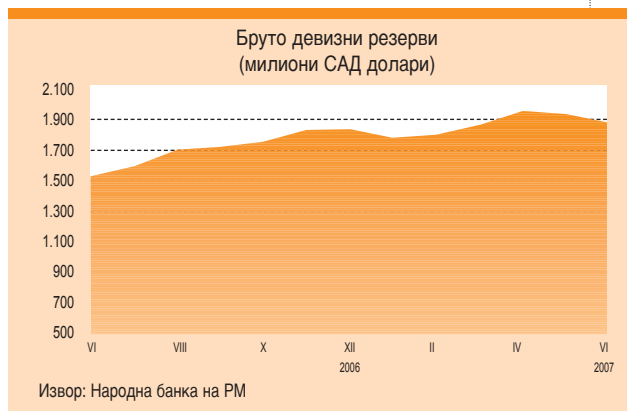
Во јуни 2007 година, продолжи намалувањето на просечната каматна стапка на благajничките записи, која изнесуваше 4,90%, односно месечно намалување за 0,14 процентни поени, додека просечните месечни пондерирани каматни стапки на државните записи со рочност од три месеци изнесуваа 5,41%, односно месечно намалување за 0,75 процентни поени.

4.2. Примарните пари на годишна основа забележаа пораст од 18,2%. Побарувачката на готовите пари во оптек забележа месечен пораст од 3,2%, додека на годишно ниво порастот изнесува 13,9%.

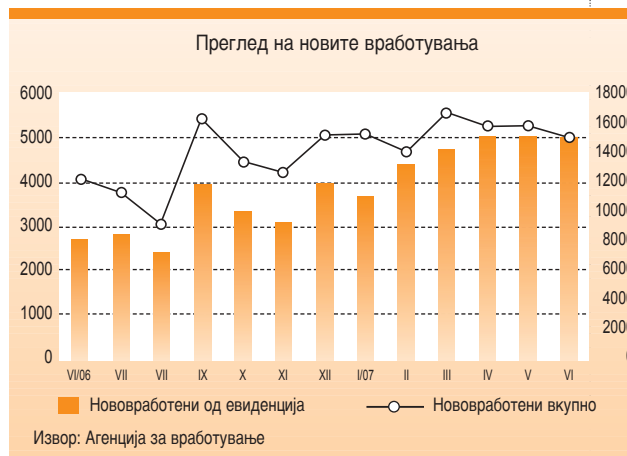
Монетарниот агрегат М1 на месечна основа забележа пораст за 1%, што во услови на намалување на депозитните пари (за 0,6%), во целост се должи на зголемената побарувачка на готови пари. Ваквите движења, како и интензивниот пораст на вкупните депозити, резултираа со месечен пораст кај пошироките монетарни агрегати М2 и М4 од 2,7% и 2,6%, соодветно. На годишна основа, монетарните агрегати М2 и М4 забележаа пораст од 31,4% и 32,2%, соодветно, што делумно се должи на пониската споредбена основа од јуни 2006 година.

4.3. Вкупниот депозитен потенцијал на комерцијалните банки во јуни 2007 година на годишна основа забележа пораст од 37,3%.

Кредитите на приватниот сектор забележаа годишен пораст од 32,0%, при што од аспект на валутата, придонесот на денарските кредити и понатаму ја задржува доминантната позиција во порастот на кредитната активност на банките.

4.4. Во каматната политика на комерцијалните банки и во јуни не беа забележани некои позначајни промени. Имено, просечните пондерирани каматни стапки на денарските кредити изнесуваа 10,2%, односно месечно намалување за 0,1 процен-

тен поен, а каматните стапки на девизните кредити изнесуваа 8,4% и го задржаа нивото од претходниот месец. Просечните пасивни каматни стапки на денарските депозити изнесуваа 4,8% и на месечна основа се повисоки за 0,1 процентен поен, додека каматните стапки на девизните депозити изнесуваа

1,9%, и во однос на претходниот месец не забележаа промени.

4.5. Бруто девизните резерви на крајот на јуни 2007 година достигнаа ниво од 1.911 милиони долари, односно во споредба со декември 2006 година се намалени за 54 милиони долари, што во најголем дел се должи на предвремената отплата на долгот кон Светска банка.

Во текот на јуни 2007 година, при интервенциите на девизниот пазар, НБРМ продаде 6,3 милиони долари и откупи 54,7 милиони долари, со што нето ефектот беше откупени 48,4 милиони долари.

5. СОЦИЈАЛЕН СЕКТОР

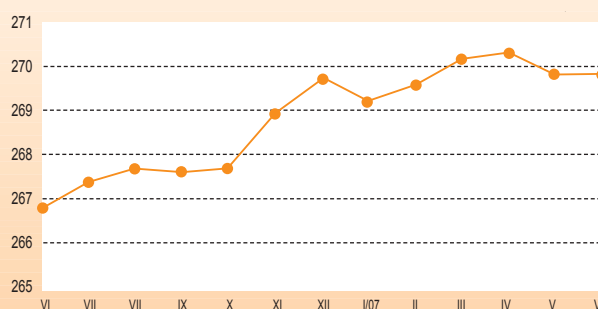
5.1. Во првата половина од 2007 година, во Агенцијата за вработување на Република Македонија вкупно се регистрирани 91.238 нови работни односи (неопределено време, определено и сезонски). Во однос на истиот период 2006 година, бројот на нови вработувања е зголемен за 17.351 или 23,5%, со што продолжува и понатаму позитивниот тренд на остварени вработувања. Вработувањата на неопределено време учествуваат со 45,6% во вкупните вработувања. Вработувањата на регистрираните невработени лица во јуни 2007 година учествуваат со 30,2% во вкупните вработувања, додека останатите вработувања се директно од неактивното население или лица кои преминале од едно на друго работно место.

5.2. Во јуни 2007 година, во Агенцијата за вработување на Република Македонија се евидентирани 366.821 невработени лица, што споредено со мај 2007 година претставува намалување за 0,77%. Од нив 76.570 (20,9%) евидентирани невработени лица се изјасниле дека се пријавуваат само за остварување на правото на здравствено осигурување, а 290.251 (79,1%), активно бараат работа. Најголем процент од невработените, односно 67,1% се од урбани средини (градско население).

Во вкупните евидентирани невработени лица, мажите учествуваат со 58,4%.

Во однос на образовната структура, нема поголеми промени, што значи дека 51,6% од невработените се неквалификувани или полуквалификувани, 24,7% со средно стручно образование, 16,8% се квалификувани и високо квалификувани работници, а оние со вишо и високо образование учествуваат со 6,9%.

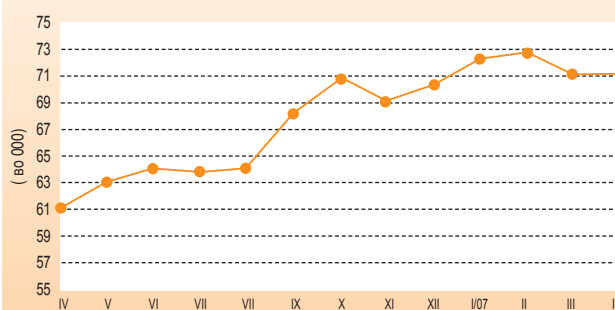
Вкупен број на пензионери (во илјади)

Извор: Фонд на пензиско и инвалидско осигурување на Македонија

Приливот на лица во Регистарот на Агенцијата за вработување во јуни 2007 година изнесува 6.668 лица, додека како одлив на лица од Агенцијата се регистрирани 9.535 лица (53,5% од одливот се однесува на нови засновани работни односи додека 46,5% се однесува на бришење од евиденцијата по законски основи).

Корисници на социјална помош

Извор: Министерство за труд и социјална политика

5.3. Во јуни 2007 година, во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, се евидентирани 269.798 пензионери, што во однос на мај

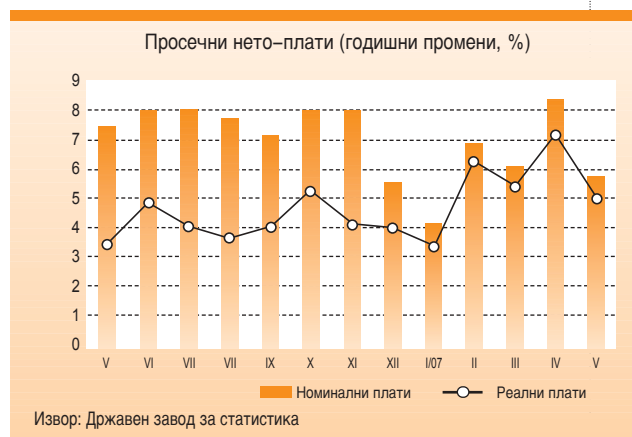

2007 година претставува мал незначителен пад, а споредбено со истиот период од минатата година, претставува пораст за 1,1%. За исплата на пензиите, во овој месец се потрошени 2.044 милиони денари. Во јуни 2007 година, вредноста на просечната пензија изнесуваше 7.755 денари, што на годишно ниво претставува пораст од 3,1%. Со односот на просечната пензија со просечната исплатена нето плата¹ во мај 2007 година изнесува 54,1%.

5.4. Во социјалната сфера, кај корисниците на социјална помош на месечна основа се забележува мало намалување од 1,3%. Имено, во април 2007 година за исплата на социјална помош се потрошени 141,5 милиони денари за 66.468 домаќинства. На годишна основа, ова претставува пораст за 4.792 лица или 7,2%. За помош по основ на туѓа нега, во април се потрошени 69,8 милиони денари за 19.874 лица. Како корисници на постојана парична помош, во овој месец се регистрирани 5.095 лица и за нив се потрошени 16,4 милиони денари, додека здравствена заштита користат 5.171 лица (лица кои не користат заштита по други основи).

5.5. Со оглед на тоа дека податоците за просечната нето плата се објавуваат со задоцнување, во овој извештај ги даваме последните распо-

ложливи податоци. Следствено на тоа, во мај 2007 година просечната месечна нето-плата по вработен изнесуваше 14.328 денари, што на месечна основа, претставува номинално зголемување за 0,3% а реално намалување за 0,4%. Просечната нето плата за мај 2007 година, во однос на мај 2006 година, номинално е поголема за 5,8%, а реално за 4,9%.

Најголем месечен пораст на просечната нето плата, од 17,7% е забележан во одделот Производство на текстилни ткаенини. Кумулативно, споредено со истиот период од 2006 година, забележан е пораст на просечната номинална и реална плата за 6,3% односно 5,5%. Во мај 2007 година, 12,3% од работниците во Република Македонија не примиле плата.

¹) Споредбата се врши со просечната плата од претходниот месец, бидејќи податоците за плати се објавуваат со еден месец задоцнување.

БЕРЗАНСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

Пазарот на капитал во Република Македонија, како резултат на подобрената конкурентска способност на домашните претпријатија и зголемениот интерес на странските инвеститори, е во постојан пораст кој може да се констатира особено од зголеменото класичното тргување со акциите на Македонската берза. Имено, во 2007 година за само четири месеци од годината беше достигнато нивото на прометот со акции еднакво на севкупниот промет со акции постигнат во цела 2006 година, што самото по себе зборува за значајното придвижување на пазарот на капитал во Република Македонија. Позитивните ефекти од развојот на пазарот на капитал, претпријатијата кои се организирани како акционерски друштва веќе можат да го почувствуваат преку можноста да дојдат до свеж капитал преку примарни емисии на хартии од вредност. Како резултат на стекнатата навика на правните и физичките лица слободните парични средства да ги инвестираат во акции кои се тргуваат на Македонската берза, претпријатијата ќе имаат поголема можност да ги реализираат своите примарни емисии на акции. Преку издавањето на примарните емисии на акции, претпријатијата организирани како акционерски друштва ќе можат да дојдат до свеж капитал потребен за нивниот побрз стопански развој, наместо досегашниот скап начин на кредитирање преку банките оптоварен со плаќање на високи каматни стапки.

Во првото полугодие од 2007 година, прометот на Македонската Берза за хартии од вредност остварен по пат на класично тргување изнесува 14.376 милиони денари, што всушност претставува пораст од 217,51% во однос на истиот период од 2006 година. Реализираниот промет преку класично тргување во јуни 2007 година изнесува 1.532 милиони денари, што означува намалување на месечно ниво од 61,08%.

При анализата на прометот реализиран преку класичното тргување во првата половина од 2007

година, забележуваме дека порастот на истиот се должи пред се на зголеменото тргување со акциите. Прометот остварен преку класично тргување со акции во периодот јануари–јуни 2007 година е зголемен за 350,68% во однос на истиот период минатата година и изнесуваше 13.627 милиони денари. Негативен тренд се забележува на месечно ниво, поточно, во јуни 2007 година постои опаѓање на прометот остварен преку класичното тргување со акциите од 63,65% во однос на мај 2007 година.

Прометот остварен преку блок трансакциите на Берзата за првите шест месеци од 2007 година изнесува 5.588 милиони денари и бележи пад од 50,65% во однос на соодветниот период од претходната година. За периодот јануари–јуни 2007 година прометот со акциите од државниот сегмент изнесува 8.414 милиони денари и на годишно ниво значи пад од 99,87%. Вкупниот промет на Македонската берза за хартии од вредност во првото полугодие од 2007 година како резултат на прометот остварен при класично тргување и блок трансакции изнесува 19.973 милиони денари или опадна за 9,58%, споредено со соодветниот период од 2006 година. Остварениот вкупен промет во јуни 2007 година изнесува 1.682 милиони денари, а во однос на мај 2007 година, тоа е месечно намалување од 60,78%.

Просечниот дневен промет за периодот јануари–јуни 2007 година изнесуваше 117,8 милиони денари, што претставува висок пораст на годишно ниво и тоа од 225,32%, додека на месечно ниво дневниот промет во јуни 2007 година, пак, забележа пад од 62,94%. Просечниот дневен број на трансакции на Македонската берза на хартии од вредност во првите шест месеци од 2007 година изнесува 675 и истиот оствари пораст од 365,52% во однос на соодветниот период 2006 година.

Во случајот на обврзниците забележуваме опаѓање на прометот. Така, прометот остварен преку

класичното тргување со обврзници во периодот јануари–јуни 2007 година изнесува 749,4 милиони денари, т.е. бележи пад од 50,17% на годишна основа. Просечната цена на обврзници за денационализација од втората, третата, четвртата и петтата емисија, на месечно ниво бележи благо опаѓање. Така, обврзниците за денационализација од втората емисија забележаа просечна цена 83,30% од номиналната вредност, што значи пад од 1,7% на месечно ниво. Просечна цена на обврзниците за денационализација од третата емисија во јуни 2007 година е за 0,5% пониска од истата во претходниот месец и изнесува 82% од нивната номинална вредност. Просечната цена на обврзниците од четвртата и петтата емисија, на месечно ниво опадна од 80,70% во мај на 79,50% во јуни и од 79% во мај на 78,5% во јуни 2007 година, соодветно. Прометот на обврзници од старо девизно штедење во јуни 2007 година изнесува 22,08 милиони денари, додека просечната цена забележа 86,29% од номиналната вредност и во однос на претходниот месец е поголема за 1,19%.

Официјалниот берзански индекс (МБИ–10) како индикатор на движењето на цените на акциите, за полугодишниот период јануари–јуни 2007 година изнесува 6.917,51 денари и на годишно ниво бележи пораст од 137,58%.

Анализирајќи ја структурата на прометот по пазарни сегменти за првото полугодие од 2007 година, забележуваме дека најголемиот дел од прометот отпаѓа на официјалниот пазар. Тоа е 52,78% од вкупниот промет на Берзата или 10.541 милиони денари. Во овој период на редовниот пазар е остварен промет од 3.834 милиони денари, што претставува 19,20% од вкупниот промет на Берзата, додека блок трансакциите се 5.588 милиони денари и со тоа забележаа учество со 27,98% во вкупниот промет остварен на Берзата.

Вкупната пазарна капитализација во првата половина од 2007 година изнесува 295.430 милиони денари, што е пораст од 245,04% во однос на првиот шестмесечен период во 2006 година. Во овој период, пазарната капитализација на акциите на Македонската Берза изнесува 274.416 милиони денари и во однос на соодветниот период од претходната година бележи пораст од 345,69%. Пазарната капитализација на обврзниците во истиот период 2007 година изнесува 21.013 милиони денари, што на годишно ниво значи пад од 12,63%.

Вкупниот промет на 10–те најликвидни акционерски друштва на официјалниот пазар на Македонската Берза за хартии од вредност во јуни 2007 година изнесуваше 1.089 милиони денари. Најфреквентно беше тргувањето со акциите на Комерцијална Банка–Скопје, кои достигнаа застапеност од 31,46% во прометот на десетте најликвидни друштва на официјалниот пазар. По Комерцијална банка–Скопје следат, Алкалоид и АД Гранит од Скопје, чие учество во прометот изнесува 10,62% и 9,62%, респективно.

Анализата на сопственичката структура открива дека во јуни 2007 година, од десетте најликвидни акционерски друштва кои котираат на официјалниот пазар на Македонската Берза за хартии од вредност, најголема застапеност на странски капитал во вкупната главнина има во: Макстил–Скопје (каде застапеноста на странскиот капитал е 81,25% од вкупната главнина на друштвото), Комерцијална банка–Скопје (со 48,76%) и Стопанска банка–Битола (со 40,84%).

Најголем пораст на просечната цена на акциите во јуни 2007 година во однос на мај 2007 година остварија цените на акциите на: Инвестбанка–Скопје, со просечен пораст на цената од 18,30% и просечна цена по акција од 9.050 денари, потоа РЖ Услуги–Скопје и РЖ

Интер Траншпед–Скопје чиј просечен пораст на цената изнесува 13,50% и 7,21% соодветно.

Најголем пад на просечната цена на акциите во јуни 2007 година споредено со претходниот месец бележи цената на акциите на Макотекс–Скопје, чија просечна цена на акциите се намали за 57,42% и изнесува 351,67 денари. Голем пад ги карактеризираше и цените на акциите на Тутунски комбинат – Прилеп (39,17%) и Витаминка–Прилеп (21,63%).

Странските инвеститори во јуни 2007 година, учествувале со 21,07% во вкупниот промет остварен на официјалниот пазар на Македонската берза. Ова учество претставува зголемување од 0,12% на месечно ниво.

На месечно ниво пак, вкупната пазарна капитализација во јуни 2006 година изнесува 295.430 милиони денари. Во однос на мај 2007 година вкупната пазарна капитализација бележи пад од 6,80%.

БЕРЗАНСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

	мај 2007	јуни 2007	% ПРОМЕНА
ПРОМЕТ (денари)			
КЛАСИЧНО ТРГУВАЊЕ	3.936.000.363	1.531.658.284	-61,08
АКЦИИ	3.811.140.768	1.385.449.445	-63,65
ОБВРЗНИЦИ	124.859.595	146.208.839	17,10
ПРОСЕЧЕН ДНЕВЕ ПРОМЕТ (денари)	196.800.018	72.936.109	-62,94
ПРОСЕЧЕН ДНЕВЕН БРОЈ НА ТРАНСАКЦИИ	988	406	-58,91
БЛОК ТРАНСАКЦИИ	352.787.635	142.046.460	-59,73
ДРЖАВЕН СЕГМЕНТ (АКЦИИ)	-	8.386.725	-
ДРЖАВЕН СЕГМЕНТ (УДЕЛИ)	-	27.336	-
ВКУПНО	4.288.787.998	1.682.118.805	-60,78
ОБЕМ (хартии од вредност)			
АКЦИИ	1.856.890	975.838	-47,45
КЛАСИЧНО ТРГУВАЊЕ	1.826.007	913.448	-49,97
БЛОК ТРАНСАКЦИИ	30.883	60.233	95,04
ДРЖАВЕН СЕГМЕНТ	-	2.157	-
УДЕЛИ	-	1	-
ОБВРЗНИЦИ (НВ во ЕУР)	2.550.109	2.956.752	15,95
БРОЈ НА ТРАНСАКЦИИ			
КЛАСИЧНО ТРГУВАЊЕ	19.769	8.532	-56,84
БЛОК ТРАНСАКЦИИ	7	6	-14,28
ДРЖАВЕН СЕГМЕНТ	-	3	-
ВКУПНО	19.776	8.541	-56,81
ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЈА (денари)			
ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЈА НА АКЦИИ	293.651.501.670	274.416.466.683	-6,55
БЕРЗАНСКА КОТАЦИЈА–АКЦИИ	111.244.342.061	105.089.035.191	-5,53
ПАЗАР НА ЈАВНО ПОСЕДУВАНИ ДРУШТВА	182.407.159.609	169.327.431.492	-7,17
ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЈА НА ОБВРЗНИЦИ	23.320.871.954	21.013.739.532	-9,89
ВКУПНО ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЈА	316.972.373.624	295.430.206.215	-6,80
МБИ-10	7.127,34	6.917,51	-2,94
МБИД	-	9.243,65	-
ОМБ	99,63	99,56	-0,07
БРОЈ НА КОТИРАНИ ДРУШТВА	40	40	-
БРОЈ НА ДЕНОВИ НА ТРГУВАЊЕ	20	21	5,00

ДЕПОЗИТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО И НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА КАЈ БАНКИТЕ

Депозити на правни и физички лица

Од почетокот на 2007 година депозитите на населението континуирано се зголемуваат. Во мај 2007 година депозитите на населението изнесуваат 81.153 милиони денари, што претставува зголемување за 2,89% во однос на претходниот месец, односно, значителен пораст од 94,35% на годишна основа. Зголемувањето главно се должи на порастот на денарски депозити за 4,38%. Депозитите по видување на населението остварија намалување за 1,28%, додека орочените депозити се зголемија за 4,08%.

Во јуни 2007 година депозитите на населението изнесуваат 82.759 милиони денари, што во однос на претходниот месец претставува зголемување од 1,97%, односно, позначајно зголемување од 28,77% на годишна основа. Доколку ги анализираме депозитите според рочност, ќе констатираме дека кај депозитите по видување имаме зголемување од 0,31%, односно на годишна основа зголемување за 12,24%, додека орочените депозити се зголемени за 3,17%, а на годишна основа за 39,10%. Гледано по валути, денарските депозити достигнаа износ од 35.007 милиони денари, со годишно зголемување од 60,25%.

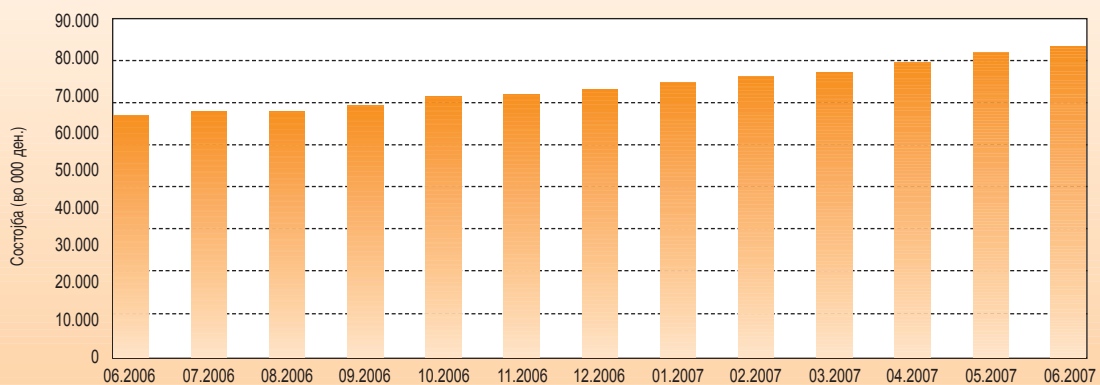
Депозити на претпријатијата

Анализирано по сектори, месечен пораст остварија и депозитите на населението и на корпоративниот сектор, при што, сепак, позначаен позитивен придонес имаат депозитите на населението од 64,43%. На годишна основа, стапката на пораст на вкупниот депозитен потенцијал на банките изнесува 31,33%.

Фондот за Осигурување на депозитите врши обесштетување само на депозитите на физичките лица кај банките и штедилниците

Од вкупно пресметаната обврска за обесштетување (3 банки и 2 штедилници) во износ од 188.605 милиони денари, до 30.06.2007 година Фондот за осигурување на депозити исплати обесштетување во износ 178.071 милиони денари. Заклучно со јуни 2007 година, Фондот исплати 94,41% од вкупно пресметаната обврска за обесштетување. Односот на вкупните средства со кои располага Фондот и вкупните депозити на физичките лица во банките изнесува 3,22%.

Состојба на депозитите на физички лица кај банките и штедилниците

ЈАВЕН ДОЛГ

Позначајни активности во првото полугодие на 2007 година

- Намалување на вкупниот јавен долг – Вкупниот јавен долг на Република Македонија во првото полугодие на 2007 година се намали за 156,2 милиони евра, односно за 8,5% и изнесува 30,7% во однос на БДП. Надворешниот јавен долг во декември 2006 година изнесуваше 1.180,6 милиони евра и бележи константно опаѓање, така што на крајот на месец јуни 2007 година изнесуваше 1.012,8 милиони евра, односно бележи пад за 14,2%. Внатрешниот јавен долг во декември 2006 година изнесуваше 651,2 милиони евра и до крајот на јуни 2007 година, истиот порасна за 11,6 милиони евра, односно за 1,8%. Зголемување се должи на емисија на шестата обврзница за дена-

ционализација, како и порастот на нето емисиите на државните записи за монетарни цели;

- Од аспект на каматната структура постојат поволни промени кај вкупниот јавен долг. Имено, следејќи ја целта на Стратегијата за зголемување на делот на долгот со фиксна каматна стапка, во периодот јануари–јуни 2007 година расте надворешниот јавен долг со фиксна каматна стапка за околу 6 процентни поени, односно заклучно јуни 2007 година тоа учество изнесува 63,7%, што се должи на откупот на долгот кон Париски клуб на кредитори, Светска банка и ММФ, каде што доминираа кредитите со варијабилна каматна стапка. Истовремено, кај внатрешниот јавен долг дојде до намалување на долгот со фиксна каматна стапка, што е резултат на

Основа	во милиони ЕВР			
	XII-2005	VI-2006	XII-2006	VI-2007
Надворешен јавен долг*	1.388,5	1.171,8	1.180,6	1.012,8
Долг на општа влада	1.245,4	1.037,7	1.025,2	857,0
Централна банка	52,7	47,8	42,4	0,0
Јавни претпријатија	143,2	134,1	155,4	155,8
Домашен јавен долг	603,7	642,7	651,2	662,9
Долг на општа влада	603,7	641,2	648,4	660,5
Централна банка (благајнички записи)	146,7	110,6	155,3	247,7
Јавни претпријатија	N/A	1,5	2,8	2,4
Вкупен јавен долг - Закон за јавен долг	1.992,2	1.814,5	1.831,8	1.675,7
Вкупен јавен долг како % од просечен БДП	42,8	36,3	36,6	30,7
Вкупен јавен долг пресметан врз основ на Законот за јавен долг	121,4	94,8	95,7	79,0
Долг на општа Влада	1.849,0	1.678,7	1.673,6	1.517,5
Долг на општа Влада како % од просечен БДП	39,7	33,6	33,4	27,8
Долг на општа Влада како % од просечен извоз	112,7	87,7	87,5	71,5
Каматни плаќања по основ на долг на општа Влада како % од приходи на општа Влада	2,6	3,1	3,0	4,0
Вкупен јавен долг според ГФС методологија	2.191,6	1.972,9	2.029,5	1.923,4
Вкупен јавен долг како % од просечен БДП	47,1	39,4	4,6	35,2
Вкупен јавен долг како % од просечен извоз	133,6	103,1	106,1	90,6

*Според ГФС методологијата, освен долгот на општа Влада и долгот на јавните претпријатија се вклучува и долгот на Централна банка
Извор: Министерство за финансии и Народна банка на РМ

издавањето на државните записи за монетарни цели, кои се третираат како долг со варијабилна каматна стапка (поради нивната рочност од три месеци);

- Позитивни промени имаше и во валутната структура на јавниот долг, што е во функција на исполнување на целите на Стратегијата за управување со јавен долг, а во насока на зголемување на делот на јавниот долг во домашна валута и долгот изразен во евра. Така, како резултат на извршените предвремени откупи и зголемените емисии на државни хартии од вредност и државни записи за монетарни цели, долгот изразен во евра и во денари во јуни 2007 година споредено со декември 2006 година се зголеми за 1,9 процентни поени, односно 3,4 процентни поени респективно, а истовремено за сметка на тоа дојде до намалување на јавниот долг во САД долари за 6,4 процентни поени. Во јуни 2007 година учеството на долгот во евро валута изнесуваше 62,1% додека во домашна валута 14,8%.
- Предвремен откуп на долгот кон Париски клуб на кредитори – во насока на намалување на каматните трошоци во Буџетот на Р. Македонија и искористување на високото ниво на средства од девизните депозити на Министерството за финансии, а согласно Мултилатералниот договор потпишан во Париз на 24 јануари 2007 година со 13 земји членки на Парискиот клуб, Република Македонија во периодот од 31 јануари до 30 април 2007 година предвремено го откупи долгот кон Парискиот клуб на кредитори во вкупен износ од 77 милиони евра, по номинална вредност и без плаќање на дополнителни пенали или провизии. Преку откупот на овој долг се проценуваат каматни заштеди во Буџетот на Република Македонија во 2007 година од 2,5 милиони евра, а каматни заштеди ќе се остваруваат и понатаму до 2011 година во вкупен износ од 9,8 милиони евра.

Целата операција се очекува да биде завршена со потпишување на новиот билатерален договор со Италија;

- Извршен предвремен откуп на Обврницата за санација на Стопанска банка А.Д. Скопје по номинална вредност во износ од 1.302,5 милиони денари;
- Издавање на шестата емисија на обврниците за денационализација – врз основа на Законот за издавање на обврници на Република Македонија за денационализација („Сл. весник на РМ“ број 37/2002), во износ од 18 милиони евра;
- Извршен предвремен откуп на дел од долгот кон Меѓународната банка за обновa и развој во износ од 96,1 милиони евра;
- Предвремен откуп на долгот кон Меѓународниот монетарен фонд, по концесионални и неконцесионални заеми, во вкупен износ од 29,19 милиони СПВ (односно 32,8 милиони евра). Според иницијалните планови на отплата, рокот на достасување на заемите беше до 2010 година. Вкупните каматни заштеди до 2010 година изнесуваа 1,7 милиони евра;
- Предвремената отплата на долгот спрема Меѓународниот Монетарен Фонд ја одразува посланата надворешна позиција на Република Македонија, што придонесува за зголемување на угледот на Република Македонија пред агенциите за оценување на кредитниот рејтинг и остварување на заштеди врз основа на каматни трошоци и намалување на долгот со варијабилни камати и не-евро валути;
- Емисија на континуирани државни хартии од вредност – во текот на првото полугодие од 2007 го-

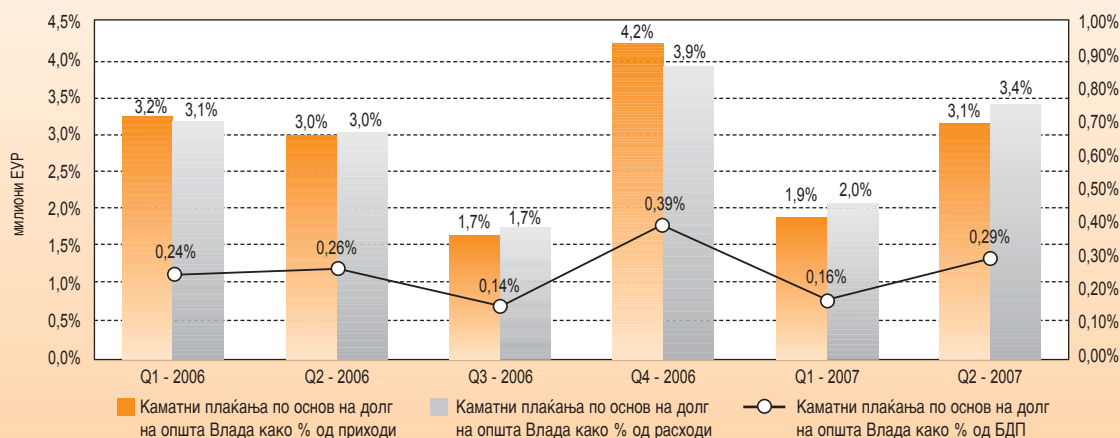
дина беа издадени дванаесет емисии на 3-месечни државни записи, шест емисии на 6-месечни државни записи како и три емисии на 12-месечни државни записи. Покрај емисија на краткорочни државни хартии од вредност беа издадени и две емисии на 2 годишни државни обврзници и една емисија на 3 годишна државна обврзница. Каматните стапки на 3-месечните ДХВ генерално бележат континуиран пад во текот на овој период со извесни осцилации на одредени аукции;

- Тргувањата на секундарниот пазар во овој период од годината во однос на изминатиот период се во зголемен обем, како по волумен, така и по број на трансакции. На пазарот преку шалтер во овој период остварени се вкупно 23 трансакции кај државните записи, додека пак, кај државните обврзници во изминатите шест месеци остварени се вкупно 96 трансакции;
- На меѓународниот пазар на капитал се тргува и со еврообврзницата која што Р. Македонија ја издаде на 8.12.2005 година. Во јануари 2007 година, тргувањето се одвива по релативно високи цени, за да следи период на нивно намалување. Овој тренд на намалување, посебно во месеците јуни и јули е забележан и во минатата година, што може да се протолкува како период во кој тргувањата на меѓународниот пазар генерално се намалени. Во наредниот период се очекува повторно зголемување

на интересот за еврообврзницата како резултат на бројните активности кои ги презема Р. Македонија на полето на привлекување на странски инвеститори, а сето тоа ќе придонесе и до зголемување на цените по кои се тргува;

- Бордот на директори на Светска банка го одобри вториот ПДПЛ аранжман во износ од 23,3 милиони евра и по донесувањето на Закон за задолжување во Собранието на Република Македонија се очекува повлекување на средствата во текот на 2007 година.
- Ова полугодие се карактеризира со слаба реализација на повлекувањата по основ на надворешни задолжувања од само 35% од планираното, односно од планираните 97,8 милиони евра повлечени се само 34,2 милиони евра. Овој низок процент на реализација на проектите финансирани преку кредити од странство со себе повлекува дополнителни трошоци по основ на провизии на неповлечени средства кои вршат оптоварување на Буџетот на Република Македонија;
- Во првото полугодие на 2007 година е постигнато значително подобрување на карактеристиките на портфолиото на јавниот долг, а со тоа и остварување на зацртаните таргети во Стратегијата за управување со јавен долг (2007–2009 година).

Отплата на камата во однос на приходи, расходи и БДП

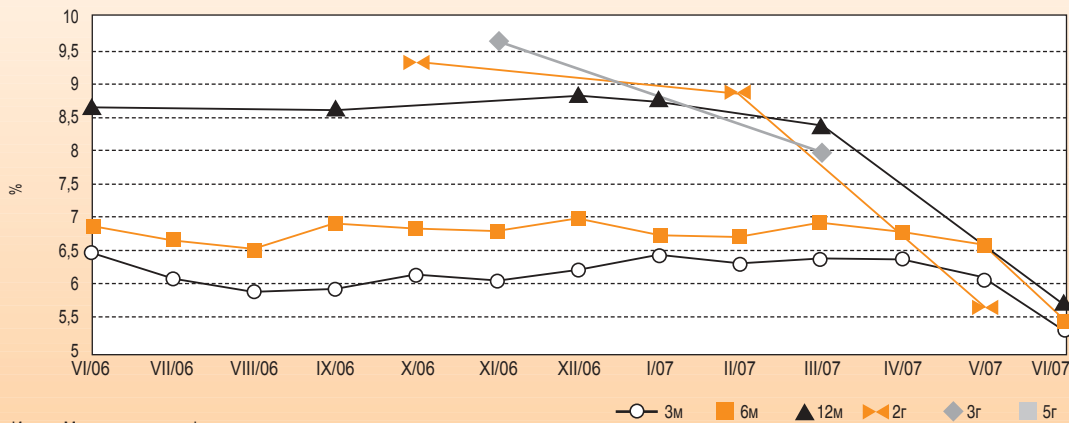

Извор: Министерство за финансии и Народна банка на РМ

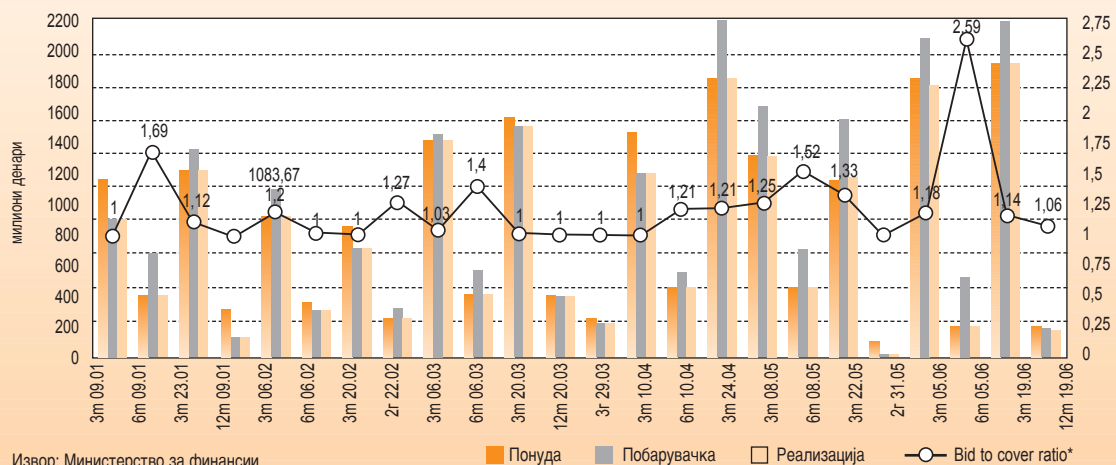
Примарен пазар на државни хартии од вредност

Пондерирани каматни стапки постигнати на аукциите на ДХВ

Извор: Министерство за финансии

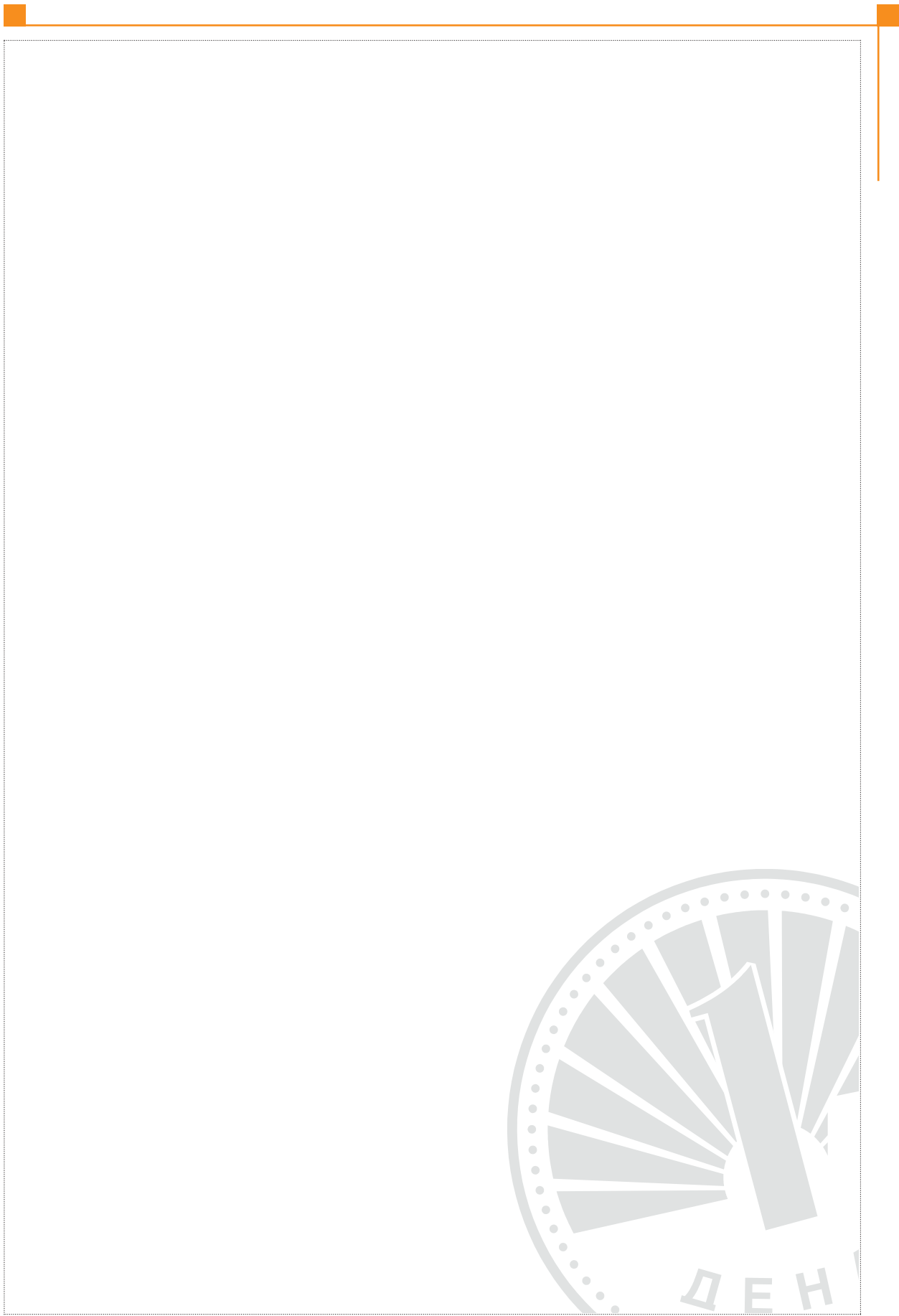
Побарувачка и реализација на ДХВ на аукциите, јануари - јуни 2007

Извор: Министерство за финансии

*Bid to cover ratio - коефициент кој ја прикажува покриеноста на реализацијата со побарувачката

АКТУЕЛНИ ВЕСТИ

СВЕТСКАТА БАНКА НАПРАВИ ЛИСТА НА РЕФОРМАТОРИ ВО ЕКОНОМИЈАТА: МАКЕДОНИЈА - ЧЕТВРТА ВО СВЕТОТ

Македонија доби исклучителни оценки од две реномирани светски институции. Првата се однесува на извештајот Doing Business 2008 во издание на Светската банка и Меѓународната финансиска корпорација (IFC), според кој Македонија е рангирана на четвртото место во светот во конкуренција на 179 држави врвни реформатори во сферата на економијата. Второто признание доаѓа од Transparency International, кој ја рангираше Македонија на високото 84-то место според индексот на перцепција на корупцијата.

Владата е премногу задоволна од ваквите оценки. Премиерот Груевски рече дека рангирањето на Македонија на четвртото место е од исклучително значење за државата, бидејќи ќе го зголеми имиджот и ќе влијае во донесувањето на инвеститори.

– Извештајот на Светската банка дава позитивни оценки за успешно спроведените реформи во земјата за само една година. Ваквите позитивни остварувања и овозможува на Македонија да се искачи на 75-то место од 178 земји во светот, што е скок од речиси 20 места во споредба со претходната година. Ваквиот скок се должи на прогресот што го направивме во скратувањето на постапките за почнување на бизнис и на роковите за регистрација на фирма, но и во делот на регулаторната гилотина, намалувањето на даноците и во олеснувањата на даночните процедури – нагласи премиерот Груевски.

Државата направи напредок и во делот на справувањето со корупцијата и за разлика од лани кога се наоѓавме на 105-то место на листата 163 држави, годинава е направен скок од 21 место нагоре.

– Од екстремно лошото 105-то место што го делевме минатата година со Свазиленд, сега сме на високото 84 место, што е значителен напредок и покажува дека Македонија се движи во вистинската насока и покрај проблемите со кои се соочува. Охрабрени од овој прогрес продолжуваме и натаму за да состојбите во Македонија да бидат уште повеќе подобрени – рече премиерот Груевски.

„ФИЧ“ ГО ПОДОБРИ ДОЛГОРОЧНИОТ КРЕДИТЕН РЕЈТИНГ НА МАКЕДОНИЈА

На 14.08.2007 година рејтинг агенцијата Fitch го подобри кредитниот долгорочен рејтинг на

Република Македонија од ББ+ рејтинг со Стабилен изглед во ББ+ рејтинг со Позитивен изглед за странска и домашна валута.

Во исто време, Агенцијата ги потврди оценките за краткорочниот рејтинг во странска валута Б и плафонот за земјата БББ- (БББ минус).

Со ова е добиена и највисоката оценка пред добивање на инвестиционен рејтинг (БББ-).

Подобрувањето на кредитниот рејтинг се должи на амбициозната програма на Владата на Република Македонија на полето на креирање на позитивна бизнис клима и привлекување на странски директни инвестиции. Исто така, врз подобрената оценка на кредитниот рејтинг позитивно влијаат и преземените структурни реформи кои вклучуваат намалување на бирократските процедури (регулаторна гилотина), промени во даночната политика и поефикасно решавање на судските спорови. Сето ова ќе придонесе за намалување на невработеноста и за зголемување на стапката на раст на економијата.

Ова подобрување се должи и на стабилниот курс на денарот, ниската инфлација, зголемените девизни резерви кои во 2006 година покриваа петмесечен увоз, како и на успешната политика која ја води Република Македонија на полето на предвремен откуп на долгот кон странските кредитори: ММФ, Парискиот клуб на кредитори и Светска банка. Во исто време Македонија стана мал нето јавен надворешен кредитор (и нето надворешен кредитор) во 2006 година, што претставува значителна поддршка за рејтингот. Воедно, дознаките од странство помогнаа во зголемувањето на националната стапка на штедење. Исто така, Fitch очекува долгот на општата Влада во Република Македонија да се намали на 26% од БДП во 2007 година, што е пониско и од средните вредности на ББ и БББ од 38% и 32% соодветно, со што постои можност за добивање на уште поповолна рејтинг оценка во блиска иднина.

Направениот прогрес кон зачленувањето во Европската Унија, развојот на домашниот пазар за

хартии од вредност комбинирани со одржлива фискална дисциплина и долгорочна политичка стабилност, исто така ќе овозможат добивање на инвестиционен рејтинг.

Согласно горенаведените заклучоци, рејтинг агенцијата очекува континуитет во реформите и макроекономската политика, што во наредниот период би резултирало во подобрување на рејтингот и класифицирање на Република Македонија во групата земји со инвестиционен рејтинг.

Редовното годишно ревидирање на добиената оценка за кредитниот рејтинг на државата е базирано на информациите кои претставниците на Fitch ги добија во мај 2007 година, кога престојуваша во Република Македонија.

ПРЕДВРЕМЕ ОТКУПЕН ДОЛГ КОН ЕВРОПСКАТА ИНВЕСТИЦИОНА БАНКА

Македонија предвреме го отплати долгот на два кредити кон Европската инвестициона банка, што земјава ги наследи од поранешната СФРЈ за проектот за изградба на транс-југословенски автопат. Станува збор за откуп на 6,82 милиони евра, со што во наредните три години, во државниот буџет ќе се заштедат 385.000 евра на име камати.

Овие кредити се деноминирани во различни валути (евра, швајцарски франци и јени) и имаат високи фиксни каматни стапки од 9,5 и 7,65 проценти, што е далеку понеповолно од каматните стапки по кои може државата да се задолжува во моментот.

– Со овој откуп, Владата активно продолжува со операциите во насока на подобрување на карактеристиките на портфолиото на јавниот долг, како и намалувањето на каматните трошоци во Буџетот – соопштуваат од Владата.

Како резултат на тоа, каматните трошоци во Буџетот за 2007 година се намалени за 7,4 милиони евра, додека вкупниот долг на општа влада од

декември 2006 година до сега е помал за 156,2 милиони евра и изнесува 1.517,5 милиони евра. Тоа е 27,8 проценти во однос на БДП, што е значително пониско од Мастишкиот критериум, според кој долгот на општата влада не смее да надминува 60 проценти од БДП.

ПРЕКУ ЦЕФТА ДО ИНВЕСТИЦИИ И ВЛЕЗ ВО ЕУ

Договорот за слободна трговија меѓу земјите од југоисточна Европа стапи во сила, со што се отвори пазарот од 30 милиони луѓе. Новиот проширен Централноевропски договор за слободна трговија (ЦЕФТА) за сега ќе се применува меѓу Македонија, Албанија, Молдавија, Хрватска, Црна Гора и УНМИК. Слободно тргување засега ќе нема со Босна и Херцеговина и со Србија, бидејќи парламентите на овие две земји се уште не го ратификуваа овој документ.

ЦЕФТА предвидува укинување на извозните субвенции меѓу земјите од регионот, поголема либерализација, и вклучување на нови области за размена, како што се јавни набавки, услуги, инвестиции и заштита на интелектуалната сопственост.

Овој договор ќе и помогне на Македонија да ја интензивира трговијата со земјите од регионот, ќе помогне во привлекувањето странски инвестиции и ќе го олесни исполнувањето на условите за членство во ЕУ.

Земјите, потписнички на договорот за слободна трговија, ќе имаат можност преку слободни политики и трговија да пласираат поголем дел од своите производи во странство. ЦЕФТА ги заменува комплексните билатерални договори за слободна трговија, вкупно 23 во регионот и им праќа силен сигнал на инвеститорите дека земјите групирани во овој широк пазар се погодни за инвестирање.

Договорот на земјоделците во државите–потписнички ќе им донесе укинување на бројните ба-

риери кон земјите–членки на ЦЕФТА и поголема сигурност во настапот на тие пазари.

Дел од овие држави се уште не се членки на Светската трговска организација, па затоа досега можеа слободно да воведат еднострани мерки кои ја ограничуваа слободната трговија. Таков случај имаше со Србија и БиХ, кои воведоа дискриминаторски царини на одредени групи на производи од Хрватска. Во случајот на Србија станува збор за цигари, нафта и овошни сокови, додека БиХ еднострано ги зголеми царините за увоз на месо.

Вакви спорови во иднина, според утврдената процедура во Договорот ќе ги решава заеднички одбор со поддршка на Секретаријатот на ЦЕФТА, тело кое ќе биде сместено во Брисел.

МАКЕДОНИЈА И АВСТРИЈА ПОТПИШАА ДОГОВОР ЗА ОДБЕГНУВАЊЕ НА ДВОЈНО ОДАНОЧУВАЊЕ

Министерот за финансии Трајко Славески и австрискиот амбасадор во Македонија, Филип Хојос, потпишаа Договор меѓу двете Влади за одбегнување на двојното оданочување по однос на даноците на доход и на капитал.

Со склучувањето на Договорот ќе се унапреди економската соработка меѓу двете земји, во доменот на размената на стоки и услуги и во заедничките вложувања, со што ќе се овозможи слободен проток на стопански и други активности и натамошно стимулирање и интензивирање на економско – финансиските односи меѓу Македонија и Австрија.

Со Договорот во основа се регулира одбегнувањето на двојното оданочување на резидентите од едната, односно другата држава, по однос на даноците на доход (персоналниот данок на доход и данокот на добивка) и даноците на капитал. На овој начин резидентите на едната држава, договорна страна, добиваат ист даночен третман во другата држава. Соодветно на тоа, се регулираат и правата

на државите од договорот во кои случаи која од нив ќе изврши оданочување а која не, како и на која држава и припаѓа правото да изврши наплата на одредена даночна обврска.

МАКЕДОНИЈА СЕ ЗАДОЛЖИ СО 53 МИЛИОНИ ЕВРА КАЈ СВЕТСКА БАНКА

Македонија ќе се задолжи со 53 милиони евра кај Светска банка за финансирање на развојните политики, за олеснување на трговијата и транспортот и за зајакнување на земјоделскиот сектор. За таа цел во Министерството за финансии, министерот Трајко Славески и постојаниот претставник на Светска банка во Македонија, Маркус Репник, потпишаа три договори за заеми кои се со рок на отплата од 17 години и пет години грејс период. Каматната стапка е ЛИБОР плус 0,3 проценти.

– Целта на проектите е да се поддржи растот на македонската економија и да се помогнат на земјата во доближувањето до Европската унија – истакна Репник, кому ова му беше првото јавно појавување откако ја презеде функцијата. Првиот заем, вреден 23,3 милиони евра, ќе помогне да се подобри инвестициската клима преку реформи во судството, пазарот на труд, во финансискиот сектор, деловната регулатива, како и јавната администрација, здравството и децентрализацијата. Вториот заем е во вредност од 15 милиони евра, наменет за олеснување на трговијата и транспортот во Југоисточна

Европа, пред се подобрување на Коридорот 10. Третиот заем, исто така во износ од 15 милиони евра, е наменет за зајакнување на земјоделскиот сектор и има за цел да се подобри доделувањето на државната помош согласно со претпристапните барања за влез во ЕУ.

Министерот Славески истакна дека соработката со Светска банка и заемите што се добиваат не се само финансиска поддршка, туку цел сноп услуги кои, покрај финансиите, подразбираат и многу покомплексна поддршка и експертска помош.

МАКЕДОНИЈА СЕ ПРИБЛИЖУВА КОН БЕЗВИЗНИОТ РЕЖИМ

Договорот за олеснување на визниот режим и реадмисија е и официјално потпишан. Министерката за внатрешни работи Гордана Јанкуловска во Брисел присуствуваше на групното потпишување на ваквите договори меѓу ЕУ и земјите од Западен Балкан, Македонија, Албанија, Босна и Херцеговина, Црна Гора и Србија. Спогодбата содржи одредби дека визното олеснување е преодна фаза кон воспоставување на безвизен режим на патување на македонските граѓани во ЕУ.

На договорот меѓу Македонија и ЕУ за преземање лица кои престојуваат без дозвола на територијата на Унијата се заокружува процесот на потпишување на такви договори, со што Македонија се потврдува како сериозен партнер на Унијата во

заедничките напори за борба против илегалната миграција. Предвидено е овој Договор да не подлежи на поединечна ратификација, туку да стапи во сила по неговата ратификација од страна на европскиот и македонскиот парламент.

– Потпишувањето на договорите претставува значајна политичка одлука за поблиска соработка помеѓу ЕУ и земјите на Западен Балкан за чувствителни области како што се миграциите и движењето на луѓето. Беспрекорната имплементација на овие договори и напредокот ќе и овозможи на Комисијата да започне дијалог за можниот слободен визен режим за граѓаните на земјите од Западен Балкан во иднина – изјави потпретседателот на ЕК Франко Фратини.

Еврокомесарот Оли Рен, пак, топло го поздравил потпишувањето на овие значајни договори, кои се многу важни за луѓето од Западен Балкан и помагаат да се подобрат меѓучовечките контакти помеѓу граѓаните на ЕУ и регионот.

Потпишувањето на договорите меѓу Македонија и ЕУ уследи како резултат на трите рунди преговори со кои се обезбедени низа визни олеснувања, меѓу кои поедноставување на документацијата за добивање визи, потоа повеќекратни визи со важност до пет години и бесплатни визи за одредени категории на граѓани. Меѓу категориите кои добиваат визни олеснувања се ученици, студенти, научни и културни работници, спортисти, стопанственици, туристи постојани членови на официјални делегации, блиски роднини на македонски граѓани со легален престој во ЕУ, претставници на верски заедници, судии, обвинители и слично.

Со Спогодбата се предвидува Бугарија и Романија, кои се обврзани со Шенгенското право, но се уште не издаваат шенген визи, да можат да издаваат бесплатни национални визи за краток престој на граѓаните на Македонија, додека не станат полноправни членки на Шенген системот. Договорите за олеснување на визниот режим овозможуваат да се задржи надоместот кој се наплаќа за обработка на виза во износ од 35 евра, наместо 60 евра, за си-

те граѓани од Западен Балкан, и да се обезбеди целосно ослободување од надоместот кој се наплаќа за обработка на виза за одредени категории на ба-ратели.

„БУЧЕН КОЗЈАК“ ИНВЕСТИРА 3 МИЛИОНИ ЕВРА ВО НОВ ПОГОН

Со инвестиција од 3 милиони евра до крајот на годинава ќе почне со работа новиот погон на кумановската млекарница „Бучен Козјак“. Новите сопственици, групацијата „Данубе фудс“ од Србија, најавуваат дека придобивките од новите инвестиции ќе ги почувствуваат не само потрошувачите и педесеттемина нови вработени, туку и фармерите и македонската економија. До крајот на годинава е планирано инвестирање на дополнителни 2 милиона евра за транспортни средства, маркетинг и дизајн.

– Развојот на млекарницата значително ќе влијае на развојот на локалната заедница, особено на фармерите, бидејќи нашите инвестиции се насочени кон унапредување на суровинската база. На фармерите ќе им овозможиме полесно добивање кредити преку долгорочни договори за откуп на сурово млеко, односно гарантиран пласман и гаранции за кредитите – нагласи директорот за корпоративни и регулаторни работи на „Данубе фудс“, Раде Прибиќевиќ. Тој најави зголемување на производството на млечни производи од 7 на 50 тони дневно, со што треба на фармерите да им се обезбеди сигурен откуп на млекото.

Новиот погон зафаќа површина од 2.800 квадратни метри. Кон крајот на 2007 година, на пазарот треба да се појават трајно млеко, јогурт, овошни јогурти и други млечни производи кои „Бучен Козјак“ ќе ги произведува според HASSAP– стандардот за безбедна храна. Дел од производите ќе се извезуваат во земјите од регионот.

Комерцијалниот директор на млекарницата, Предраг Цветковиќ, најави дека на домашниот пазар производите нема да се продаваат по повисоки

цени од досегашните и покрај поскапувањето на прехранбените производи.

– Цените ќе бидат пристапни во однос на квалитетот. Ништо нема да биде поскапо – рече Цветковик. Групацијата „Данубе фудс“ е српска бранша на „Данубе фудс БВ“ од Холандија. Млекарницата „Бучен Козјак“ е најнов член на „Данубе фудс БВ“. Оваа групација е сопственик на млекарниците „Имлек“ во Нови Сад и Суботица, како и на компаниите „Књаз Милош“ и „Бамби Банат“. Групацијата стана сопственик на мнозинскиот пакет акции на кумановската млекарница во септември минатата година.

АГРОКОР ЌЕ ГРАДИ ОТКУПНИ ЦЕНТРИ ВО СТРУМИЦА И ВО РОСОМАН

Агрокор ги одбра двете општини во кои заедно со Владата ќе гради откупни центри за земјоделски производи. Тоа се Струмица и Росоман, кои за неколку години ќе станат клучните суровински и производни бази на бизнисот на хрватскиот концерн. Едната за зеленчук, другата за овошје. Покрај откупните центри, Агрокор таму планира да ги купи и најголемите конзервни фабрики кои во моментот не работат, а најавено и отворање на маркети под брендот „Конзум“.

Државата, односно јавното претпријатие Агроберза, ќе инвестира во двата откупни центри со 30% до 35% сопственост, вложувајќи ги државното земјиште и ладилниците за зеленчук и овошје.

Градоначалникот на Струмица, Зоран Заев, открива дека претставници на Агрокор биле во посета, по што Советот на општината се согласил градежното земјиште кое на Струмица и беше дадено на долгорочно користење од страна на државата, да се врати во државна сопственост.

– Во договор со Министерството за транспорт и врски се откажавме од надлежноста врз државното градежно земјиште, односно и го вративме во сопственост на државата, само за да овозможиме Агрокор да инвестира – потенцира Заев.

Хрватскиот концерн Агрокор најавил инвестиција од 20 милиони евра за изградба на земјоделскиот откупно – дистрибутивен центар во Струмица. Во октомври треба да се постават темелите на откупниот центар, кој треба да биде готов до крајот на 2008 година.

ПРЕСПА СЕ ПОДГОТВУВА ЗА ОТПОЧНУВАЊЕ НА ИЗГРАДБАТА НА АКВАПУРА

На 27 септември во Преспа ќе биде поставен камен-темелник на хотелскиот комплекс „Аквапура“. Во моментот во тек е постапката за донесување на деталниот урбанистички план кој е услов португалскиот инвеститор да ја обезбеди потребната документација за отпочнување на градежните работи. Урбанистичкиот план би требало да биде донесен најдоцна до петти септември, со што ќе се прецизира вкупната површина на земјиштето на кое треба да се гради луксузниот хотел. На 25 септември ќе пристигне и претседателот на „Аквапура“, Диего Вас Гадаш, со тим од специјалисти и архитекти кои ќе го подготват теренот за отпочнување на изградбата на комплексот.

Проектот „Аквапура Македонија“, чија вредност се проценува на околу 50 милиони евра, предвидува изградба на хотел од највисока категорија со 70 соби и апартмани, 50 индивидуални вили, СПА центар од 2.000 квадратни метри, бизнис-центар со сали опремени со најсовремени аудиовизуелни и комуникациски системи, концесија за скијачки центар и за ловен резерват на Галичица.

Компанијата „Аквапура“ во јуни минатата година го купи државното земјиште за градба по цена од едно евро за квадратен метар. Во сопственост на „Аквапура“ е и хотелот Европа, кој фактички се наоѓа во средина на купеното земјиште. Планирано е комплексот да биде готов до крајот на 2009 година.

„Аквапура“ е член на Асоцијацијата на мали луксузни хотели Small Hotels Luxury (SHL), синџир кој е многу моќен во делот на маркетингот.

Аквапура во следните десетина години планира да изгради уште 10 до 12 хотели во Македонија, Унгарија, Турција, Русија, Мексико, Аргентина и други земји.

ГОДИНАВА ВО ЈУЛИ 11,4% ПОВЕЌЕ ТУРИСТИ ОД ЛАНИ

Бројот на туристите во јули годинава во однос на истиот месец лани е зголемен за 11,4%, а бројот на ноќевањата за 8%.

Според податоците на Државниот завод за статистика, во периодот јануари–јули 2007 година, во однос на истиот период лани, бројот на туристите е зголемен за 5,9%, а на ноќевањата за 5,3%. Кај домашните туристи зголемувањето е 267,2%, а кај странските 15,5%.

МЕХАНЦИСКИ И „МАЈЛСТОН“ ОСНОВАА ФИНАНСИСКА КОРПОРАЦИЈА

Благој Механџиски, сопственик на веледрогеријата „Зегин“ и исландската фирма „Мајлстон“ ја основаа првата финансиска корпорација во Македонија, Друштво за производство, трговија и услуги „ММ инвестмент ДОО Скопје“. Исландската фирма со седиште во Рејкјавик е главниот дистрибутер на финансиски инвестиции на Балканот. Освен во фармацевтската индустрија, присутна е и во банкарскиот сектор, инвестициските фондови, електрониката и во осигурителните компании. „ММ Инвесмент ДОО Скопје“ ќе биде промотор и главен дистрибутер на финансиските инвестиции на „Мајлстон“ на Балканот.

– Нашиот план за инвестиции е многу голем. Само во банкарството ќе влеземе со околу 200 милиони евра. Купени се винаријата во Велес и млекарницата во Берово, а инвестираме и во фабрика во Новаци. Ќе вложиме во земјоделството и планираме да купиме земјоделски комбинат. Во преговори сме за реализација на неколку проекти што ќе бидат од големо стратегиско значење за пренасочување на македонската економија – рече Механџиски.

Механџиски и „Мајлстон“ лани го направија најголемиот инвестициски трансфер на средства во Југоисточна и Средна Европа. Ваквиот успех на Механџиски му го донесе признанието „менаџер за Југоисточна и Средна Европа“ за 2007 година, што го доделува Европското здружението на менаџери.

АВИОНСКА ВРСКА СОФИЈА-СКОПЈЕ

Бугарската авиокомпанија Бугарија Ер до крајот на годината ќе отвори три редовни авионски линии Софија – Скопје, Софија – Белград и Софија – Истанбул, соопшти Димитар Павлов, извршен директор на компанијата.

Според Павлов, на овие линии ќе има по четири лета неделно, а цените на билетите ќе бидат конкурентни.

Новите линии се очекува да ги користат туристи, но тие ќе опслужуваат и бизнис-патувања, за кои според Павлов, ќе има најголем интерес.

СТАРТУВА НОВИОТ МОБИЛЕН ОПЕРАТОР „ВИП“

Третиот мобилен оператор во Македонија „Нов оператор“, член на „Мобилком Австрија групацијата“ на македонскиот пазар ќе настапи со брендот ВИП, најави раководството на мобилниот оператор. Корисниците на ВИП ќе ги користат префиксите 077 и 078, информира на прес-конференција главниот

извршен директор на ВИП оператор Младен Пејковиќ.

Тој најави оти комерцијалниот старт на ВИП оператор ќе обезбеди вистинска конкуренција на пазарот со најповолни производи и услуги за граѓаните. Според Пејковиќ, во ВИП оператор веќе се вработени повеќе од 100 македонски експерти, а покрај 10-те милиони евра кои групацијата ги плати за 10-годишната лиценца за работа, планира да инвестира уште 50 милиони евра.

– Склучени се договори за партнерство со повеќе од 100 македонски компании, а сите факти покажуваат дека ги исполнуваме своите ветување и работиме за да обезбедиме вистински влез на македонскиот пазар на мобилна телефонија – истакна Пејковиќ.

Главниот извршен директор на ВИП оператор оцени оти компанијата што ја предводи влегува на пазар на мобилна телефонија кој го карактеризираат високи цени и непостојноста на вистинска конкуренција. На македонските граѓани ќе им понудиме најдобар квалитет за нивните пари и најдобра услуга, според потребите на корисниците, во согласност со највисоките европски стандарди примените кај сите членки на „Мобилком Австрија групацијата“, најави Пејковиќ.

ИЗГРАДБАТА НА АВТОПАТСКАТА ДЕЛНИЦА ДЕМИР КАПИЈА - СМОКВИЦА

Изградбата на автопатската делница Демир Капија – Смоквица ќе започне во првата половина од 2008 година. А, со неа, како што истакна неодамна и министерот за транспорт и врски, Миле Јанакиески, практично ќе стартува изградбата на преостанатиот дел од Коридорот 10, каде што инаку е предвидено и проширување (со нова паралелна траса на постојниот пат) и на делницата од граничниот премин Табановце до Куманово, чија реализација ќе почне кон крајот на 2007, или во почетокот на идната година. Притоа, на делницата од Демир Капија до Смоквица ќе се гради комплетно нов автопат и тој, како што веќе одлучи Владата на една од своите пролетни седници, ќе минува од десната страна на реката Вардар.

Според министерот Јанакиески, во рамки на меѓународната мултилатерална соработка, наши приоритети досега беа коридорите 8 и 10. Преку грчкиот план за економска обнова на Балканот, во периодот 2006–2008 најавена е помош со која ќе се финансира делницата Демир Капија–Смоквица во износ од 50 милиони евра, која е дел од Коридорот 10, истакнува Јанакиески, додавајќи дека дополнителни 27 милиони евра европски пари ќе се ангажираат за довршување на изградбата на Коридорот 10.

МАКЕДОНИЈА ДОБИ 16 НОВИ ВИНАРИИ

Тенденцијата за заокружување на производниот процес кај лозарските семејства почна пред неколку години. Во последните неколку недели во Македонија се регистрирани 16 нови винарии, со што вкупниот број на винарии во земјава сега е 56.

Но и покрај ваквите раздвижувања во винарството, се уште многу е мал процентот од вкупното производство на вино кој се амбалажира во шишиња и се продава како македонски производ. Според последните статистички податоци речиси 90% од виното произведено во земјава се продава како наливно.

Некои анализи пак на Инспекторатот за земјоделство покажуваат нагорен тренд во однос на извозот на флаширано вино, чие учество во вкупниот извоз годинава е 35%.

Просечното годишно производство на вино во Македонија надминува осум милиони литри.

Според неофицијални проценки Македонија има околу 4.000 лозари во сите винарски региони. Вкупните лозови насади се на површина од над

22.000 хектари. Тиквеш некогаш беше меѓу поголемите според капацитетот на производство, но неколку години наназад го редуцира квантитетот за сметка на квалитетот на виното.

СТРУМИЧКАТА КОНФЕКЦИЈА „ЕДИНСТВО“ ШИЕ УНИФОРМИ ЗА АНГЛИСКАТА ВОЈСКА

Модната конфекција „Единство“ од Струмица 95% од производството го пласира на англискиот пазар.

Во првото полугодие од годинава, во рамките на специјалната наменска програма за потребите на англискиот јавен сектор, се изработени над 140.000 единици тешка конфекција, односно панталони, јакни, палта и друго, што претставува зголемување за 10% во однос на истиот период лани. Од пласманот на специјална конфекција, односно униформи за англиската војска и полиција, се остварени околу 1,5 милион евра.

– Нашата конфекција, во која се вработени над 300 лица, е една од малкуте во Македонија која поседува технологија за изработка на специјална облека која не пропушта вода. Производството кај нас се одвива според стандардот ISO 9001 што ни овозможува полесен пристап до европските пазари, а веќе стекнатото реноме кај странските партнери го одржуваме со целосно исполнување на договорите, односно со навремена испорака на пратките и со постојано подобрување на квалитетот. Токму затоа секоја година издвојуваме средства за осовременување на машинскиот парк – вели Димитар Поповски, директор на АД „Единство“.

Според склучените договори со англиските партнери, овој текстилен комбинат до крајот од годинава ќе ги зголеми производството и извозот на специјална конфекција за 15 до 20%, а еден мал

дел од програмата е насочен и кон домашните купувачи.

ИДЕАЛ ШИПКА ГОДИНАВА ИМА ТРИКРАТЕН РАСТ НА ИЗВОЗОТ ВО ОДНОС НА ЛАНИ

Битолската млекарница Идеал Шипка заклучно со јули годинава има зголемување на извозот од 200%, како резултат на отворањето на нови странски пазари, информираат од менаџментот на компанијата.

– Ваквиот огромен раст на извозот во изминатиот период се случи бидејќи годинава влеговме во два нови пазари, Хрватска и Русија, и почнавме со редовен извоз во Косово и во Албанија – објаснува Весна Корунувска од одделот финансии во Идеал Шипка.

Идеал Шипка континуирано извезува и во Австралија, каде првите продажби се направени пред три години.

Од млекарницата велат дека најмногу се продаваат сирење и кашкавал. Како резултат на големата побарувачка за тој сегмент на асортиманот на млекарницата, само во јули Идеал Шипка има раст на вкупната продажба од 33%. Од јануари до август пак, просечниот раст на вкупната продажба е 15%.

Како што велат од Идеал Шипка, млекарницата на домашниот пазар на сирење има учество над 50%.

Идеал Шипка е основана во 1997 година. Се наоѓа во Битола, има 125 вработени и соработува со 1.500 кооперанти.

Дневниот капацитет на преработка е 100 тони млеко. Произведува млеко, кисело млеко, јогурт, павлака, сирење и кашкавал.

СТИМУЛАЦИИ ЗА САДЕЊЕ НА РЕПКА ЗА БИОДИЗЕЛ

Во Источна Македонија се стимулира садењето на маслодајна репка за производство на биодизел гориво. Земјоделците кои склучиле договори со здруженијата на жени земјоделки „Агро – Винка“ од Веница и со „Звезда“ од Македонска Каменица добија аванс од 15 литри биодизел по декар за обработка на површина и 2 килограми семе по декар за засејување на репка, есенва.

– Поддршка ќе добијат десетина земјоделци кои лани засадија површини, како и заинтересираните индивидуални земјоделци кои есенва ќе го

сторат тоа. Како здружение лани засадивме три хектари, а годинава сигурно ќе бидат шест. За овие стимулации заинтересирани се и земјоделците во Берово, Делчево, Зрноци, Пехчево и Кочани – вели Олга Стоименова од виничкото здружение.

Поддршката на фармерите е во рамките на проектот „Одржливо производство на биодизел“, кој трае 18 месеци. Финансиран е од „Глобалниот

еколошки фонд“ од Програмата за мали грантови и Британската амбасада во Македонија.

Во Скопје неодамна беше отворена фабриката на „Макпетрол“ за производство на биодизел, а во Македонска Каменица со помош на Британците веќе една година работи првиот погон за биодизел во земјава.

– Целта е да се засадат напуштените земјоделски површини на кои сега ништо не се одгледува, како и да се омасови одгледувањето на оваа култура. Годинава ќе им помогне на земјоделците со семе кое го добивме од ланската реколта – вели Благој Михајловски од здружението „Звезда“.

Во светски рамки, поради зависноста од високите цени на нафтата, истражувањата и употреба-

та на алтернативните горива станаа важни како никогаш досега. Први земји кои тргнаа во по-масовно производство на горива од обновливи извори беа САД, како најголем потрошувач на нафта во светот, и Бразил.

Горивата биодизел и етанол се повеќе се користат во светот. Додека Американците го преферираат биоетанолот поради традиционалната ориентираност кон бензинските мотори, Европјаните, поради поголемата застапеност на дизелски автомобили, се повеќе се свртуваат кон биодизелот. Етанолот се одликува со висока октанска вредност, а се смета за еколошки поради почистото согорување во однос на бензините. Ова гориво всушност е алкохол кој се произведува од ферментација на шеќерот од житариците и од органските материји како шеќерната трска, сеното и пилевина од кои се добива биомаса.

ВЕСТИ ОД РЕГИОНОТ

РОМАНИЈА САКА ДА ГРАДИ НОВА НУКЛЕАРНА ЦЕНТРАЛА

Романија сака да изгради втора нуклеарна централа, по завршувањето на „Црна Вода“, со цел да обезбеди енергетска независност, изјави романскиот премиер Калин Попеску Таричану. На официјалното отворање на вториот реактор на нуклеарната централа „Црна вода“, Таричану нагласи дека Романија треба да изгради нова централа, за да не биде зависна од суровини како гас и нафта, кои се исцрпуваат.

Романскиот премиер појасни дека веќе побарал од Министерството за економија да пронајде соодветно место за изградба на новата нуклеарна централа.

Вториот реактор на „Црна вода“, изграден, како и првиот, со учество на канадската компанија „ЕАСЛ“ и италијанската „Ансалдо“, почна да произведува електрична енергија во август по три месеци пробна работа.

Централата, работејќи со номинална моќност, ќе обезбеди околу 18% од потребите на земјата за струја.

Букурешт објави конкурс за изградба на уште два реактори, кои ќе бидат пуштени во употреба во 2014–2015 година.

Во регионот на Југоисточна Европа, Романија важи за еден од најстабилните производители на струја.

ГЕРМАНСКАТА ФИРМА „РУРГАС“ ЌЕ ГРАДИ ТЕРМИНАЛ ЗА ТЕЧЕН ПРИРОДЕН ГАС ВО ХРВАТСКА

Германската фирма „Рургас“ ќе формира компанија „Адрија ЛНГ“ со седиште во Загреб која ќе биде задолжена за изградба на терминалот за прием на течен природен гас (ЛНГ) на островот Крк.

Најголемиот германски увозник на гас ќе има удел од 31,15% во меѓународниот конзорциум во кој учествуваат и австрискиот концерн „ОМВ гас интернешенел“ со 25,28%, француската „Тотал“ со 25,58%, германската РВЕ со 16,69% и словенечката „Геоплин“ со 1% удел.

Конечната одлука за изградба се очекува да се донесе до крајот на 2008 година. Дотогаш ќе го дефинираат купувањето на течниот гас за терминалот и подготовки на проектните решенија. Првата фаза од новиот терминал со капацитет од околу 10 милијарди кубни метри годишно би можела да биде пуштена во експлоатација до 2012 година.

АЛБАНИЈА, ЦРНА ГОРА И ХРВАТСКА ЌЕ ГРАДАТ НОВ БАЛКАНСКИ ГАСОВОД

Албанија, заедно со Црна Гора и Хрватска, од сопствени фондови ќе ја финансираа изградбата на гасовод кој ќе биде продолжение на големиот транс-јадрански проект, кој ќе го гради швајцарската компанија „ЕГЛ“.

Албанскиот заменик-министер за економија и енергетика Неритан Алибали изјави дека гасоводот

ќе биде во должина од 400 километри, а на албанска територија ќе минуваат 118 километри, за што земјата ќе финансира 90 милиони евра.

– Овој проект ќе зафаќа 5 милиони метри кубни гас и се очекува да биде завршен во 2015 година – истакна Алибали.

Според него, овој гасовод ќе биде силна конкуренција на руски „Газпром“ и на грчко-италијанскиот гасовод кој минува покрај јужната граница на Албанија.

Алибали нагласи дека според информациите добиени од компанијата „ЕГЛ“, тие успеале да потпишат неколку договори со земјите од Каспискиот регион и се очекуваа набрзо да се конкретизира почетокот со работите на проектот.

RAIFFEISENBANK ОТВОРИ ФАКТОРИНГ КОМПАНИЈА ВО БУГАРИЈА

Raiffeisenbank отвори "Raiffaisen Factoring" компанија која ќе врши откуп на побарувања од компаниите. Raiffeisen Factoring во овој сегмент ќе делува заедно со локалните "EFG Factors" и "UniCredit Factoring".

Raiffeisenbank со отварањето на оваа компанија го рашири своето работење во секторот на факторингот, кој е многу развиен и има голема примена во Бугарија. "Raiffeisen group" во Бугарија опфаќа шест единици: Raiffaisen Leasing, Raiffeisen Services, Raiffeisen Asset Management, Raiffeisen Insurance Broker и Raiffeisen Real Estate.

Факторингот е финансиски инструмент со кој банките односно нивните факторинг компании вршат откуп на побарувања од други компании.

ЦРНА ГОРА ЛЕТОВО ЈА ПОСЕТИЛЕ 70% ПОВЕЌЕ ТУРИСТИ ОД ЛАНИ

Овогодишната туристичка сезона во Црна Гора е најдобрата во последните 20 години, судејќи според физичките и финансиските показатели, оцени црногорското Министерство за туризам и заштита на животната средина.

Бројот на регистрирани туристи е за 71% поголем во однос на истиот период минатата година.

Приходот од туризмот за седум месеци, според прелиминарните резултати, изнесува 190 милиони евра, а забележано е и значајно унапредување на туристичката понуда во сите сегменти.

СТАТИИ

Инг. Карл Хајнц Грасман

SOCIJALNI RIZICI I REČENIJA VO LIBERALIZIRANETO NA PAZAROT NA ELEKTRICNA ENERGIJA VO REPUBLIKA MAKEDONIJA

Инг. Карл Хајнц Грасман

Дата на раѓање 9.11.1956 година
Оженет, една ќерка, 22

1962–1970 Основно образование – Рабенштајн
1971–1975 Образование на Електро – техника
1984–1989 Национална диплома за Инженерство
во Св. Поелтен
2005 Квалификуван испит за индустрија, гас и
санитарна техника

Од 1971 вработен во EVN
1991–2006 Раководител на гранка–Тулн
Од 2001 исто Раководител на гранка
Клостернбург
Од 07.04.2006 Заменик претседател на Бордот на
менаџери на АД ЕСМ

Како обезбедувач на енергија и услуги поврзани со животната средина, групацијата EVN свесно презема одговорности поврзани со нејзините деловни активности со посебно почитување на еколошките и социјалните прашања. Долгорочниот успех може да се постигне само со одговорни постапки, а со тоа и со остварување одржливост

Профил на компанијата EVN

EVN е водечка австриска групација за енергија и услуги поврзани со животната средина со седиште во Долна Австрија. Групацијата EVN им обезбедува на своите клиенти електрична енергија, гас, греење, вода и согорување отпад.

Само секојдневните активности во интерес на клиентите носат голема одговорност за сигурни и висококвалитетни перформанси. Во меѓувреме, околу 10.000 вработени во EVN во 14 земји од Централна и Југоисточна Европа (Австрија, Бугарија, Хрватска, Кипар, Данска, Естонија, Германија, Литванија, Македонија, Полска, Русија, Словачка,

Мислењата изразени во овој текст се на авторот и не мора во целост да ги претставуваат ставовите на Министерството за финансии

Словенија, Турција) обезбедуваат широка низа услуги за повеќе милиони луѓе.

Како обезбедувач на енергија и услуги поврзани со животната средина, групацијата EVN свесно презема одговорности поврзани со нејзините деловни активности со посебно почитување на еколошките и социјалните прашања. Долгорочниот успех може да се постигне само со одговорни постапки, а со тоа и со остварување одржливост.

Започнувајќи во Долна Австрија, која е традиционална област на снабдување на EVN, концептот на менаџмент ориентиран кон одржливост се зацврсти во целата групација, која оствари забележлив растеж во последниве години. Наша цел е да постигнеме унифицирана стратегија за корпоративна социјална одговорност во целата групација на EVN. Во текот на изминатава финансиска година беше воспоставен нов менаџмент на корпоративната социјална одговорност.

Преку приемот во UN Global Compact, EVN сака да обезбеди универзални економски, социјални и еколошки стандарди за целата групација и обезбедува сигнал за широката јавност. Иако, како резултат на своето активно преземање одговорност, EVN веќе се придржува кон десетте основни принципи на иницијативата UN Global Compact, сепак, ова е стимул да се подобрат и постепено да се интегрираат сите компании во групацијата во оваа декларација.

Растежот на групацијата EVN на нови пазари

Како компанија ориентирана кон растеж, EVN, исто така, настојува да учествува во потенцијалот за динамичен растеж во централноевропските и источноевропските пазари. Фокусот на интересите е главно Југоисточна Европа, која нуди различни можности за проширување на деловните операции. Во рамките на процесот на приватизација за секторот на електрична енергија, EVN успеа да воспостави стабилна основа во регионот. Преку нашето големо учество во две бугарски компании за

електрична енергија, EVN сега обезбедува енергија за речиси една третина од сите потрошувачи на електрична енергија во Бугарија. Во Македонија, компанијата ја купи националната компанија за дистрибуција на електрична енергија. Како резултат на овие купувања, бројот на потрошувачи на електрична енергија значително се зголеми во период од само две години, од околу 800.000 на сегашното ниво на речиси три милиони.

Во споредба со истиот период минатата година, поголем процент од домаќинствата тврдат дека редовно ги плаќаат сметките за електрична енергија. Голем дел од домаќинствата (63,7%) тврдат дека редовно ги плаќаат сметките за електрична енергија

Како обезбедувач на услуги во врска со животната средина, компанијата настојува да го искористи потенцијалот за динамичен растеж во целиот регион на Централна и Источна Европа. Преку своите подружници, таа сега успешно функционира во Австрија, како и на десет пазари во Централна и Источна Европа на полето на водата, прочистување на отпадните води и согорување отпад. Главниот фокус е да се биде партнер на заедните и компаниите, нудејќи најсовремени решенија кои се професионално развиени и спроведени со цел да се одговори на сите предизвици во управувањето со снабдувањето со вода, прочистувањето на отпадните води и управувањето со отпадот.

Приоритетите на компанијата се да се создаде одржлива вредност и да се постигне долгорочно зголемување на вредност во интерес на потрошувачите, акционерите и вработените со искористување на синергијата меѓу различни деловни области на групацијата EVN и во Австрија и на други пазари.

EVN е мнозински сопственик на АД ЕСМ од април 2006 година. Во моментот, АД ЕСМ е единствената компанија за снабдување и дистрибуција на електрична енергија, како и производител на хидроелектрична енергија. Странската инвестиција

беше една од најголемите во Македонија од процесот на приватизација, но исто така, важноста на инвестицијата е многу поголема од стекнатиот капитал. Пазарниот дизајн е модел на единствен купувач. Ова значи дека генерираната и продажна цена е регулирана од независен регулатор.

Во 2006 година, набавката на електрична енергија изнесуваше 6.100 GWh, а обемот на продажбата изнесуваше приближно 4.600 GWh за 720.000 потрошувачи со приход од 221 милион евра.

Системот на тарифи покажува дека има вкрстено субвенционирање од деловните потрошувачи за домаќинствата. Сите други сегменти ја плаќаат приближно истата цена

Домаќинствата се најголемиот сегмент од пазарот. Врз основа на статистичките податоци, просечната големина на домаќинствата е 4,13 лица. Социјалната структура на членовите на домаќинствата е прилично неповолна со оглед на големиот број неактивни членови на домаќинствата. Просечниот месечен приход на домаќинствата е 202 евра.

Земајќи ја предвид вредноста на потрошувачката кошничка од 168 евра, која е пресметана според минималниот месечен трошок за храна и пijaлоци за 4-члено семејство и просечниот месечен трошок за електрична енергија на домаќинствата од 30 евра, може да се претпостави колку е тешко за едно просечно семејство да ги покрие основните животни потреби.

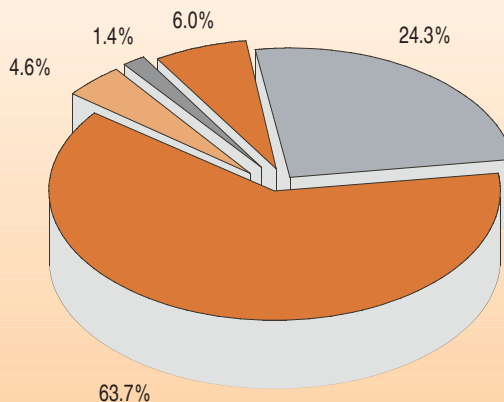
Просечните податоци покажуваат дека над 50% од клиентите на ЕСМ не заработуваат доволно за да ги плаќаат своите сметки навреме и редовно. Семејствата се соочуваат со уште поголеми проблеми, како на пример минималните можности за вработување и слабиот пристап до соодветна здравствена заштита.

Меѓутоа, анкетата која компанијата ја спроведе неодамна покажа дека храната и електричната

енергија имаат најголем приоритет во планирањето на семејниот буџет. Луѓето го сфаќаат значењето на снабдувањето со електрична енергија за домаќинствата и покажуваат големо разбирање за својата обврска да платат за она што го потрошиле. Следни по ред се трошоците за вода и управување со отпад, лекови и греење.

Плаќање сметки

Во споредба со истиот период минатата година, поголем процент од домаќинствата тврдат дека редовно ги плаќаат сметките за електрична енергија. Голем дел од домаќинствата (63,7%) тврдат дека редовно ги плаќаат сметките за електрична енергија. 24,3% од домаќинствата тврдат дека плаќаат, но со задоцнување, а 6% велат дека имаат заостанати долгови, но дека ги плаќаат новите сметки, додека 1,4% тврдат дека воопшто не плаќаат за електрична енергија.

- 6,0% – Плаќааме, но имаме заостанат долг
- 24,3% – Плаќааме, но со задоцнување
- 63,7% (најголем дел од испитаниците) – редовно ги плаќаат сметките
- 4,6% – Не знам
- 1,4% – Не плаќааме за електрична енергија

Моментална состојба

Системот на тарифи покажува дека има вкрстено субвенционирање од деловните потрошувачи за домаќинствата. Сите други сегменти ја плаќаат приближно истата цена.

Доколку ги споредиме цените на електричната енергија во ЕУ и Македонија, може да видиме дека во ЕУ (15 земји-членки) крајната цена за потрошувачите во домаќинствата е 14,5 евроценти по киловат-час, а во Македонија 4,0 евроценти по киловат-час. Постои значителна разлика во податоците.

Доколку Македонија го промени пазарниот модел од единствен купувач во либерализиран пазар на електрична енергија, цената на електричната енергија за домаќинствата би се зголемила за 262,5% за да го достигне просекот на ЕУ. Имајќи го предвид буџетот на домаќинствата и податоците за потрошувачите, ова значи дека би се создал сериозен социјален проблем од големи размери.

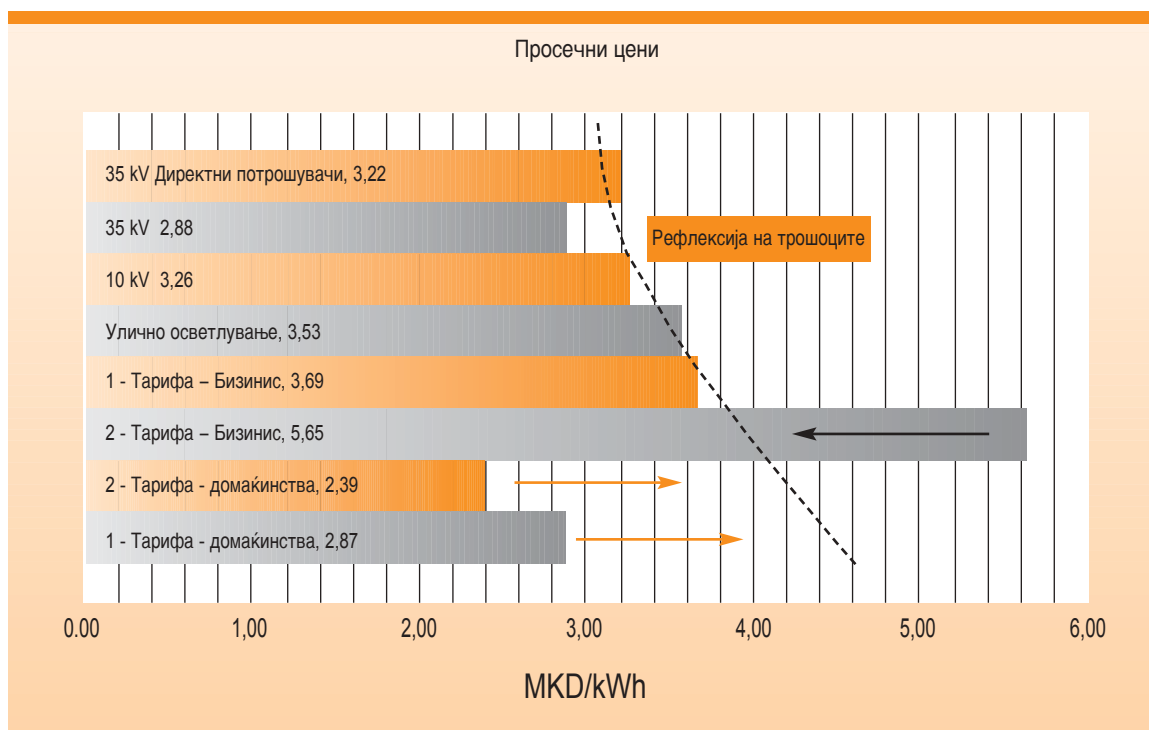
План за либерализација на пазарот

Отворањето на пазарот за електрична енергија во Македонија е планирано да се одвива во неколку фази.

Отворањето на пазарот на електрична енергија треба да биде според неколку фази. Пред да започне отворањето на пазарот, мора да се исполнат сите потребни предуслови. За заштита на сиромашните домаќинства, особено е важна Глава 5 од Договорот бидејќи влијанието за овие загрозуени категории е многу големо

Според директивата на ЕУ (2003/54/EЗ) и Договорот за енергетска заедница, потпишан во Атина во октомври 2005 година, отворањето на пазарот на електрична енергија треба да биде според следниве фази:

1. Потрошувачите кои трошат повеќе од >20 GWh/ годишно може да го избираат обезбедувачот на електрична енергија од 1 јануари 2006 година

2. Сите потрошувачи освен домаќинствата – од 1 јануари 2008 година

3. Сите потрошувачи – од 1 јануари 2015 година

Пред да започне отворањето на пазарот, мора да се исполнат сите потребни предуслови. За заштита на сиромашните домаќинства, особено е важна Глава 5 од Договорот бидејќи влијанието за овие загрозувани категории е многу големо.

Исто така, EVN подготви Нацрт-верзија на тарифниот систем.

Главните цели се следниве:

- Рефлексивност на трошоците
- Надомест на трошоците
- Транспарентност
- Минимизирање на ризикот
- Минимизирање на трошоците
- Намалување на потенцијалот за манипулација.

Сепак, јасно е дека блок-тарифите не ги исполнуваат овие цели. Исто така, многу важно прашање е вклучувањето на државните органи. Неопходно е Владата да преземе дополнителни активности. Треба да се нагласи следново:

- Би било добро, минималното обезбедување електрична енергија да биде гарантирано од државата.
- Владата мора и понатаму да спроведува економска и политичка рамка за зголемување на дохо-

дот на домаќинствата.

- Владата да спроведува социјални мерки.

EVN го предлага следново:

- Директна поддршка за корисниците на социјална помош
- Во посебни случаи, употреба на систем на ваучери

Но најважно е: Мора да се воспостави систем на социјална сигурност пред отворање на пазарот!

На долг рок, EVN ќе продолжи преку своите активности кон успешно придонесување за подобар живот и поголем просперитет за сите граѓани. За остварување на своите цели, потребно е учество на сите релевантни страни.

M-r Киковска Сања

ELEKTRONSKATA TRGOVIJA - PREDI ZVIK NA VREMETO KOE DOAVA

Електронската трговија претставува нов, иновативен начин на работење на компаниите преку активно користење на ICT и дигитализација на бизнис процесите

Живееме во време во кое поголемите не ги јадат помалите, туку побрзите ги претекнуваат бавните. Следењето и имплементирањето на новите технолошки достигнувања и следењето на новите трендови на тргување веќе не е работа на грст технички едуцирани луѓе. Тоа стана императив во современиот деловен свет. Менаџерот нема друг избор. Најдобриот и најефикасниот начин на кој менаџерот може да го унапреди работењето и да ги подобри перформансите на компанијата е преку имплементирање на новите технологии и влчување во електронската трговија.

тирање на новите технологии и влчување во електронската трговија.

Промените во светот генерално, се чувствуваат и во бизнис секторот. Развојот на компјутерската технологија, појавата и рапидниот пораст на Интернетот, влијае на начинот на водење на работењето на компаниите и окружувањето во кое тие се наоѓаат, се менуваат и традиционалните пазари и традиционалниот начин на водење бизнис. Виртуелниот

M-r Киковска Сања е родена 1979 година во Скопје. Дипломирала во 2001 година на Економскиот факултет во Скопје, на насока Меѓународни економски односи. Своето образование го продолжила на Економскиот институт во Скопје, на насока меѓународна економија. Магистрирала на тема „Електронската трговија и маркетингот преку Интернет“. Има искуство во работата со хартии од вредност, финансии, како проект менаџер и др. Посетила повеќе курсеви, семинари и работилници од областа на стратешкото планирање, менаџмент со промени, меѓународната соработка итн. Моментално е вработена во Министерството за финансии, Сектор за макроекономска политика, како Раководител на одделение за анализа на реален сектор.

"Мислењата изразени во овој текст се на авторот и не мора во целост да ги претставуваат ставовите на Министерството за финансии"

простор на Internet или Cyber Space не воведува во време кога купувањето или продажбата стануваат уште поавтоматизирани и погодни.

Се зголемуваат можностите за пристап и на најоддалечените пазари. Со олеснетиот пристап на пазарите, се зголемува и конкуренцијата на тие пазари, компаниите се принудени, ако сакаат да успеат и опстанат на пазарот да ги прифатат новите начини на тргување, се соочуваат со стеснети маргини на профитот и поголеми очекувања од купувачите.

Електронската трговија се третира како водење на деловните трансакции преку електронските мрежи: нуди заштеда (резултат - намалување на цените на одделни трансакции) и раст (резултат - зголемен број деловни трансакции во ист временски период)

Сето ова води кон нова ера на засилена и многу поинаква конкуренција, кога за да се биде успешен, неопходно е да се познава и поседува најновата информациска технологија. Побрзи процесори, поседување на мрежа во компаниите, се само дел од новите средства за кои компаниите одвојуваат значаен дел од својот приход. Брзината и поседувањето на информација се клучни за успешноста на компанијата. Информацијата станува капитал, кој една компанија го поседува. Компаниите користат информациска технологија за да се поврзат меѓу себе и да разменуваат информации и податоци, намалувајќи ги трошоците за тоа, со што ја подобруваат продуктивноста и ја зголемуваат лојалноста кон клиентите.

Воведување на менаџери кои имаат продлабочени познавања од информатичките технологии, како стандард за секој менаџмент, претставува нов квалитет на менаџментот на компаниите. Кон ова се додава и фактот дека развивањето на стратегијата за примена на одредена информатичка технологија – ИТ, станува дел од процесот на бизнис дизајнирање.

Најголемата и најзначајна промена во светот на бизнисот секако е воведување на E-Commerce или

електронско одвивање на комерцијалните трансакции. E - Commerce е директно поврзано со појавата и брзиот пораст на Интернетот. Електронската трговија (E-Commerce) е систем кој не се ограничува само на купување и продажба на производи и услугите со единствена цел остварување приход, туку исто така ги опфаќа создавањето на побарувачката за тие производи и услуги, помош при продажбата и услуги на потрошувачите, како и олеснување на комуникациите меѓу деловните партнери. Со еден збор, електронската трговија се третира како водење на деловните трансакции преку електронските мрежи: нуди заштеда (резултат – намалување на цените на одделни трансакции) и раст (резултат – зголемен број деловни трансакции во ист временски период).

Електронската трговија го живее својот подем. Работењето е поврзано и меѓусебно и со купувачите во непрекорна виртуелна мрежа. Податоците преку Интернетот патуваат преку земјината топка во истиот момент и без било какви трошоци. Трговијата е забрзана и олеснета. На продавачите им е полесно да ги идентификуваат потенцијалните купувачи, а на купувачите полесно да ги пронајдат најдобрите продавачи и производи. Временската и просторна оддалеченост, која некогаш претставувала пречка во облик на трошок и ограничување на трговијата, денес немерливо се смалува. Продавачите кои сакаат да продолжат да продаваат на стариот начин постепено ќе исчезнуваат од сцената. Футуристичките сценарија стануваат реалност. Животот на луѓето се менува.

Електронската трговија, воведена како концепт пред само пет години, се проценува на 5,8 трилиони долари во 2006 година, додека очекувањата за 2007 година се 7 трилиони долари (просечната стапка на пораст е дури 28,3%).

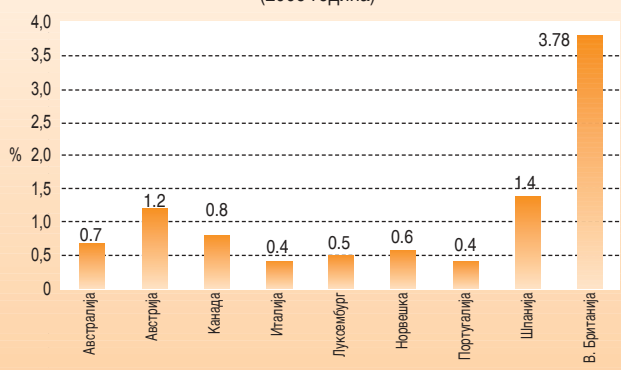
Обем на електронската трговија на најразвиените земји од Европската Унија

Велика Британија со обем на електронската трговија од дури 38 милијарди евра е далеку пред

Германија (двојно повеќе). Во Италија и Шпанија релативно малиот обем на електронската трговија од 4 односно 3 милијарди евра, респективно, зборува дека во следниот период треба да се очекува забрзан раст на електронската трговија во овие земји, особено земајќи ја предвид економска моќ на нивните компании и апсорпционата моќ на нивните пазари.

Електронската трговија како процент од вкупната трговија (2006 година)

Електронската трговија носи повеќе предности, и тоа за компанијата, за купувачите и за заедницата во целина. Некои од предностите се следниве:

- Компаниите добиваат можност брзо и ефтино да ги истражуваат пазарите во светот, да креираат конкурентни производи за настап на овие пазари.

- Компаниите со вклучувањето во електронската трговија ги намалуваат трошоците за комуникација, прибирање на информации, промоција, работна сила (потребни им се помалку вработени) и слично.

- Компаниите кои нудат производи преку Интернет никогаш немаат работно време и не затвораат – го продолжуваат своето работно време на 24 часа, 7 дена во неделата.

- Овозможува големи дигитални каталози, кои никогаш не би можеле (по својот обем) да бидат споредливи со печатените и доставени по пошта, во исто време ги прави достапни за далеку поширок аудиторим и ги намалува трошоците за дистрибуција на истите.

- Овозможува поедноставена, побрза порачка на производи (на пример, преку електронска пошта).

- Купувачите купуваат од дома и во било кое време од денот и ноќта.

- Преку лесно достапните бази на податоци, купувачите детално ги истражуваат карактеристиките на производите, нивната цена и слично. Стануваат свесни за подобрените производи и купуваат по пониски цени.

- Со експанзијата на електронската трговија помалку се патува, а повеќе се купува од дома. Се намалува сообраќајниот метеж и загадувањето на околината.

- Во руралните средини електронската трговија им овозможува на луѓето да дојдат полесно до некои производи или услуги, а на компаниите да го прошират својот пазар и можности за продажба на купувачи кои се оддалечени од продажните места и кои доколку производот не им биде понуден на овој начин, воопшто и нема да го купат.

Компаниите со вклучувањето во електронската трговија ги намалуваат трошоците за комуникација, прибирање на информации, промоција, работна сила (потребни им се помалку вработени) и слично

Но, компаниите кои сакаат да се вклучат во електронската трговија, пред да го сторат тоа, треба да имаат предвид дека сите производи не се подеднакво погодни за овој тип на продажба. Така, на пример:

- Производите кои тешко се пронаоѓаат, кои имаат мала понуда, но и мала побарувачка на пазарот, кои носат специфични карактеристики, најдобро е да се понудат преку Интернет. Тука би можело да се вклучат ретки предмети, антиквитети, специјални едидиции, книги и слично.

● Производите за кои е потребно време и напор за истражување на нивните карактеристики, како и потреба да се пробаат пред да се купат, како, на пример, производи на висока технологија, се ограничени при продажба преку Интернет. Но, исцрпните информации кои компанијата ќе ги понуди на својата Web страница, како и можноста секој заинтересиран купувач да си постави прашање и да добие одговор кој го интересира, го олеснува on-line купувањето на овие производи.

98%, слободно може да се каже дека иднината на македонската економија зависи од прифаќањето на електронската трговија од страна на македонските претприемачи.

Компаниите, но и владите во развиените земји веќе одреден период преземаат чекори со кои ќе осигураат сопствена конкурентност на националниот и на глобалниот пазар преку вклучување во електронската трговија. Успехот, но и опстојувањето на македонските компании во современи услови зависи од тоа колку брзо ќе се вклучат во електронската трговија и колку брзо ќе реагираат на промените во технологијата, односите со партнерите и со потрошувачите.

Значењето на електронската трговија е препознаено од македонските високообразовни институции. Ова е од особено значење за создавање на критична маса на едуциран кадар од областа на електронската трговија, кој ќе биде носител на идниот развој на државата.

Стратегијата за развој на информатичко општество на Република Македонија укажува на формирање на посебен истражувачки центар кој би истражувал од областа на електронската трговија и би подготвувал извештаи, водичи и насоки за електронско тргување. Инкубаторите за претприемништво на малите и средните претпријатија треба да им понудат тренинзи за вработените, информации за тоа како да ги реорганизираат и дигитализираат деловните процеси, да ги прифатат стандардите во електронската документација, а со сето тоа да си создадат предуслови за вклучување во електронската трговија и организирање на маркетинг процесот преку Интернет.

Во Република Македонија донесен е Закон за електронски комуникации, кој ги исполнува меѓународните стандарди и овозможува вклучување на македонските компании во глобалниот тренд на електронско комуницирање (член 22 – хармонизација со ЕУ и друга меѓународна соработка). Тој дефинира поими како Електронска пошта (член 4, став 4) и Дигитална радио – телевизија (член 120).

Во Република Македонија донесен е Закон за електронски комуникации, кој ги исполнува меѓународните стандарди и овозможува вклучување на македонските компании во глобалниот тренд на електронско комуницирање

● Производите кои се со мала цена и за секојдневна потрошувачка, се најнепогодни за продажба на Интернет, а можноста тие да бидат порачани со сема мала.

● Категоријата на производи кои се специфични поради нивната чувствителна и лична природа, се добри за тргување преку Интернет, бидејќи тука нема личен контакт со продавачот и се задржува приватноста на купувачот.

Електронската трговија и Република Македонија

Електронската трговија претставува нов, иновативен начин на работење на компаниите преку активно користење на ICT и дигитализација на бизнис процесите.

Вклучувањето во електронската трговија, покрај тоа што го проширува пазарот до неговите лимити, значајно ги намалува трошоците на работењето. Ова е особено значајно за малите компании, кои не располагаат со големи ресурси за ширење на својата трговија. Со оглед на фактот дека малите претпријатија во вкупниот број на регистрирани претпријатија во Македонија учествуваат со дури

Ниту една трансакција (достава на документи, плаќање и слично) не може да биде извршена без конфирмиран електронски потпис. Креирањето и верификацијата на електронскиот потпис станува нужна потреба за вршење на секојдневните работи од областа на платниот промет и прометот помеѓу правните субјекти. Поради сето ова, се наметнува потребата за проверка на автентичноста и верификација на електронските податоци, пораки и текстови. Електронскиот потпис, кој денес се користи во светот, ја има истата сила и тежина како и своерачниот потпис на хартија.

Согледувајќи ја ваквата потреба, донесен е Закон за електронски облик и електронски потпис, со кој се воспоставува правен основ неопходен за реализација на електронската трговија во земјава и во странство. И покрај тоа што е донесен во 2001 година, за реализација на Законот реално се создадени услови минатата година, со официјалното назначување на два издавачи на дигитални потписи (сертификати), и тоа Клириншки интербанкарски системи (КИБС) АД Скопје и АД Македонски Телекомуникации. Клириншката куќа Клириншки интербанкарски системи АД Скопје (КИБС) е основана 2001 година, согласно Законот за платен промет, со цел утврдување и пребивање на мали меѓубанкарски плаќања на мултилатерална основа. По реформата на платниот систем во Република Македонија, а со цел за поуспешно работење и развој, следејќи ги интересите и потребите на нејзините основачи и корисници, КИБС станува прв издавач на електронски сертификати. Со впишувањето на КИБС во единствениот регистар на сертификати, официјално започнува примената на Законот за електронски облик и електронски потпис.

Со овој Закон му се дава легитимност и јачина на електронскиот потпис, како и на вообичаениот, ставен на хартија. Во Член 2 од Законот дефинирани се поими како електронска порака (низа на податоци кои се пратени или примени по електронски пат кое, пред се, вклучува и електронско разменување на податоци и електронска пошта) и електронски потпис (низа на податоци во електронски облик кои се содржани или се логично по-

врзани со други податоци во електронски облик и е наменет за утврдување на автентичност на податоците и за утврдување на идентитетот на потписникот). Процесот на користење на електронскиот потпис опфаќа креирање на т.н. приватен клуч од страна на корисникот и креирање на сертификат (код) врз основа на т.н. јавен клуч креиран од страна на издавачот на сертификати.

Секако, паралелно со воспоставувањето на законската рамка во Република Македонија се размислува и за казнени мерки за прекршувачите на овие закони. Субег криминалот не е непознат термин во развиените земји, а на него се внимава и при подготовката на нашата легислатива.

На македонските компании кои се занимаваат со електронска трговија може, по примерот на развиените земји, да им биде понудена можноста за плаќање на атрактивна (пониска) стапка на данок или неоданочување за одреден период на трговијата направена по електронски пат. Во услови на незначајно учество на електронската трговија во вкупната трговија во нашата земја, ваквиот потег би ги поттикнал компаниите да извршат реорганизирање и инвестирање во технологија, со што би си овозможиле вклучување во електронската трговија.

Македонските банки се отидени напред преку нудењето на е-банкарството и овозможувањето на платежни трансакции меѓу банките и компаниите, како и меѓу компаниите

Македонските банки се отидени напред преку нудењето на е-банкарството и овозможувањето на платежни трансакции меѓу банките и компаниите, како и меѓу компаниите. Може, на пример, и локалните банки да се сертифицираат и да гарантираат за домашните трговци пред меѓународните институции, со што ќе биде овозможено компаниите од земјава да добијат ID код кој мора да го поседува секоја компанија што сака да продава на Интернет.

Чекор напред е промоцијата на CaSys procesing центарот, кој како финансиска институција, поставува нов портал за електронско тргување, преку кој компаниите можат да ги продаваат своите производи и услуги преку Интернет. Нивниот производ би претставувал платформа која понатаму би ја нуделе на клиентите банките. Со оваа платформа CaSys понудил поддршка на работењето со картички во земјава, поддршка за банките кои би можеле да издаваат картички, со кои би можело да се тргува преку Интернет.

За своето функционирање CaSys склучува договори само со банките-издавачи на платежни картички и всушност претставува технички сервис на банките. Засега на CaSys се приклучени само релативно мал број банки – банки кои немаат своја раширена мрежа на деловни единици, а се водат преговори и со други банки што се во ваква позиција. Поголемите банки, како Комерцијална и Стопанска банка, засега не се вклучени во CaSys, заради тоа што имаат сопствен лиценциран систем за процесирање на платежни картички.

Пред македонските компании стои предизвикот да го унифицираат и стандардизираат своето работење со општоприфатените глобални норми за електронска трговија. Потребно е да воспостават механизам за електронско поврзување, меѓусебна размена на информации на електронски начин, на понуди, порачки, фактури и електронско плаќање.

Електронската трговија во Република Македонија е во зачеток и е во облик на недовршен, незаокружен процес. Интернетот се користи најмногу за истражување и порачка на производите, кои најчесто треба да бидат платени традиционално.

Македонските компании мора набрзо да ја согледаат потребата од вклучување во современите начини на водење бизнис, затоа што не постои друга алтернатива за да се опстои на пазарот и затоа што Интернетот е особено погоден за компании од мал обем и оддалечени од главните светски случувања, компании какви што се македонските.

Електронска трговија по поедини земји

	Вредност на трансакции во милиони долари	Вредност на пораст (2005/2004)	Пенетрација, по цент од продажба	Број на купувачи илјади, крај на 2004	Број на купувачи како процент од Интернет корисници	Број на купувачи како процент од работоспособно население
САД	24.170	195	0,48	19.666	39	11,1
Јапонија	1.648	334	0,06
Германија	1.199	200	0,30	1.370	13	2,4
Франција	345	215	0,14	310	8	0,8
Италија	194	145	0,09	360	12	0,9
Вел. Британија	1.040	280	0,37	970	11	2,5
Канада	774	166	0,26	811	12	4,0
Австралија	803	13	6,4
Австрија	96	210	0,23	120	13	2,2
Белгија	82	420	0,16	90	11	1,3
Данска	46	220	0,20	90	8	2,5
Финска	51	160	0,22	160	10	4,7
Грција	30	11	0,4
Ирска	40	13	1,6
Холандија	182	210	0,34	320	13	3,0
Норвешка	61	200	0,26	100	10	3,5
Португалија	70	185	0,06	50	11	0,7
Шпанија	70	185	0,06	220	11	0,9
Шведска	232	170	0,68	260	10	4,6
Швајцарија	127	110	0,29	130	12	2,7

СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ

Табела 1: ОСНОВНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ИНДИКАТОРИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Реален БДП		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005*	2006*
БДП											
Инфлација (просек)	%	1,4	3,4	4,3	4,5	-4,5	0,9	2,8	4,1	4,1	4,0
Инфлација (крај на период)	УСД мил.	3.458	3.581	3.674	3.588	3.437	3.769	4.631	5.368	5.815	6.306
БДП дефлатор	%	2,6	-0,1	-0,7	5,8	5,5	1,8	1,2	-0,4	0,5	3,2
Буџетско салдо (централен буџет и фондови)	%	2,7	-2,4	2,4	6,1	3,7	1,1	2,6	-1,9	1,2	2,9
Девизен курс, просек	% БДП	3,4	1,4	2,7	8,2	3,6	3,4	0,3	1,3	3,8	3,2
Девизен курс, просек	ДЕН/1USD	-0,4	-1,7	0,0	1,8	-7,2	-5,7	-0,6	0,4	0,3	-0,6
Девизен курс, крај на период	ДЕН/1EYP	49,8	54,5	56,9	65,9	68,1	64,7	54,3	49,4	49,3	48,8
Девизен курс, крај на период	ДЕН/1USD	56,2	61,1	60,6	60,7	60,9	61,0	61,3	61,3	61,3	61,2
Извоз (Ф.О.Б.)	ДЕН/1EYP	55,4	51,8	60,3	65,3	69,2	58,6	49,9	45,9	51,7	46,5
Увоз (Ф.О.Б.)	ДЕН/1EYP	61,2	60,9	60,6	60,8	61,0	61,1	61,3	61,4	61,2	61,2
Увоз (Ф.О.Б.)	USD мил.	1.237	1.291	1.190	1.321	1.155	1.112	1.362	1.672	2.041	2.401
Трговски биланс	USD мил.	1.623	1.807	1.686	2.011	1.681	1.916	2.211	2.785	3.097	3.763
Биланс на тековна сметка	USD мил.	-386	-516	-496	-690	-526	-804	-849	-1.113	-1.056	-1.362
како % од БДП	USD мил.	-286	-269	-32	-72	-244	-358	-149	-415	82	76
Девизни резерви	%	-8,3	-7,5	-0,9	-2,0	-7,1	-9,5	-3,2	-7,7	1,4	1,2
Покривање на увозот (резерви/увоз)	USD млд.	0,26	0,33	0,45	0,71	0,78	0,73	0,90	0,99	1,33	1,87
Надворешен долг ¹⁾	месеци	1,9	2,2	3,2	3,7	4,7	4,0	3,9	3,3	3,6	5,5
како % од БДП	USD млд.	1.139	1.437	1.490	1.489	1.506	1.635	1.813	2.044	2.258	2.315
Странски директни инвестиции	%	33,5	41,4	41,5	39,9	41,0	43,1	44,9	44,6	38,8	36,7
како % од БДП	USD мил.	30,0	127,7	32,4	175,1	440,7	77,7	96,0	155,0	97,0	383,8
како % од БДП	%	0,9	3,6	0,9	4,9	12,8	2,1	2,1	2,9	1,7	6,1

1) Почнувајќи од 1998 година, согласно новата методологија препорачана од Светската банка, вкупниот надворешен долг ги опфаќа краткорочните, среднорочните и долгорочните кредити

* Проценка или претходни податоци

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и Народна банка на Република Македонија

Табела 2: ОДБРАНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ИНДИКАТОРИ ВО ОДДЕЛНИ ТРАНЗИЦИОНИ ЕКОНОМИИ

	Реален БДП				Потрошувачки цени ¹⁾				Тековна сметка (салдо) ²⁾			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Пазари во развој - Вкупно	6,6	5,5	6,0	5,5	6,1	4,8	5,0	4,8	-5,8	-5,3	-6,7	-6,6
Бугарија	5,7	5,5	6,2	6,0	6,1	5,0	7,3	5,3	-5,8	-11,3	-15,9	-15,7
Чешка Република	4,2	6,1	6,1	4,8	2,8	1,8	2,5	2,9	-6,0	-2,6	-4,2	-4,1
Естонија	8,1	10,5	11,4	9,9	3,0	4,1	4,4	4,8	-12,5	-10,5	-13,8	-12,9
Унгарија	4,9	4,2	3,9	2,8	6,8	3,6	3,9	6,4	-8,4	-6,7	-6,9	-5,7
Латвија	8,6	10,2	11,9	10,5	6,2	6,7	6,5	7,3	-12,9	-12,7	-21,3	-23,0
Литванија	7,3	7,6	7,5	7,0	1,2	2,7	3,8	3,5	-7,7	-7,1	-12,2	-12,3
Полска	5,3	3,5	5,8	5,8	3,5	2,1	1,0	2,2	-4,2	-1,7	-2,1	-2,7
Романија	8,4	4,1	7,7	6,5	11,9	9,0	6,6	4,5	-8,4	-8,7	-10,3	-10,3
Словачка	5,4	6,0	8,2	8,2	7,5	2,8	4,4	2,4	-3,6	-8,6	-8,0	-5,7
Словенија	4,4	4,0	5,2	4,5	3,7	2,5	2,5	2,3	-2,7	-2,0	-2,3	-2,6
Хрватска	3,8	4,3	4,6	4,7	2,1	3,3	3,2	2,7	-5,4	-6,4	-8,1	-8,3
Малта	0,8	2,2	2,5	2,3	2,7	2,5	2,6	2,4	-8,1	-10,5	-11,2	-11,5
Турција	8,9	7,4	5,5	5,0	8,6	8,2	9,6	8,0	-5,2	-6,3	-8,0	-7,3

1) Годишен просек

2) Процент од БДП

Извор: World Economic Outlook, IMF, Washington D.C., April 2007

Табела 3: БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД
(реални стапки на раст, квартал во однос на ист квартал претходна година, 2000–2006)

		Земјоделство, лов, шумарство и рибарство	Вадење руди и камен, преработувач. индус. снабдување со ел. енергија, гас и вода	Градежништво	Трговија на големо и трговија на мало	Хотели и ресторани	Сообраќај, складирање и врски	Финансиско посреду. активности во врска со недвижен имот, изнајмување и импутирани станарини	Јавна управа и одбрана, социјална заштита, образование, здравство и социјална работа	Импутирани банкарски услуги	Додадена вредност	Нето даноци на производство	БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД
		A + Б	B + Г + Д	Ѓ	Е	Ж	З	С + И + Љ	Ј + К + Л + Н				
2000	I	2,4	16,3	4,1	37,7	-7,1	13,4	2,4	1,0	0,5	11,4	15,1	12,0
	II	3,6	17,1	-9,9	4,6	-14,8	11,1	2,5	1,3	0,8	5,6	9,0	6,1
	III	1,2	1,8	5,3	-8,7	-9,6	10,1	2,7	-0,8	1,9	0,6	3,9	1,0
	IV	-3,1	4,5	12,5	-12,7	-13,1	0,7	3,2	-1,1	3,7	-0,3	3,0	0,2
00/99		1,0	9,4	2,6	3,0	-11,3	8,5	2,7	0,1	1,7	4,1	7,5	4,5
2001	I	-6,9	-2,8	0,7	-18,9	6,7	-4,8	3,0	-8,7	-6,9	-6,2	-6,9	-6,3
	II	-12,5	-4,7	-4,9	4,5	-7,1	-7,2	2,6	-5,1	-8,5	-3,8	-4,4	-3,9
	III	-13,3	-10,6	-22,9	4,4	-14,7	-11,1	1,4	0,8	-13,1	-6,2	-6,9	-6,4
	IV	-10,3	-0,5	-22,8	9,7	-0,1	-9,9	1,3	3,7	-13,5	-1,5	-2,2	-1,6
01/00		-10,8	-4,6	-14,4	-0,8	-4,5	-8,3	2,1	-2,3	-10,5	-4,4	-5,1	-4,5
2002	I	-5,6	-10,1	-7,0	6,0	-1,0	-3,4	-2,8	10,0	-2,5	-1,8	1,1	-1,3
	II	-2,5	-3,5	0,7	4,6	16,1	-6,7	-4,1	4,7	1,7	-0,9	2,0	-0,4
	III	-1,6	-1,3	5,3	4,2	32,2	-0,5	-4,1	0,8	6,2	0,3	3,2	0,8
	IV	1,8	10,2	1,4	6,8	18,8	3,5	-3,7	-0,8	2,2	3,6	6,6	4,1
02/01		-2,0	-0,8	0,6	5,4	16,7	-1,8	-3,7	3,5	1,8	0,4	3,3	0,9
2003	I	3,2	3,9	8,8	1,8	14,2	-2,7	-4,4	5,7	4,4	2,3	-0,5	1,8
	II	3,5	4,0	8,1	2,2	6,7	5,2	-3,7	6,5	-3,2	3,5	0,7	3,0
	III	6,5	15,0	13,8	1,1	11,1	0,5	-3,0	4,9	-4,3	5,9	3,1	5,4
	IV	6,2	-0,7	21,6	2,0	7,0	-0,9	-3,3	2,7	-1,6	1,7	-1,0	1,2
03/02		4,8	5,0	13,3	1,8	9,6	0,4	-3,6	4,9	-1,2	3,3	0,6	2,8
2004	I	4,5	0,7	2,7	13,3	-11,2	-7,6	11,5	0,0	10,4	3,4	3,4	3,4
	II	6,3	0,7	10,1	14,9	-8,4	-5,0	12,4	-0,4	13,2	4,8	4,8	4,8
	III	6,7	1,3	6,6	16,6	-14,2	-4,7	12,0	-1,3	13,7	4,6	4,6	4,6
	IV	7,3	-5,0	8,6	17,6	-10,7	-2,2	11,2	-0,8	12,6	3,4	3,4	3,4
04/03		6,2	-0,8	7,4	15,7	-11,3	-4,8	11,8	-0,6	12,5	4,0	4,4	4,1
2005*	I	1,1	0,6	-4,1	2,7	-1,3	10,7	-2,9	3,7	17,5	1,2	14,2	3,0
	II	0,7	8,7	-3,3	5,0	3,2	11,7	-2,4	3,4	20,1	3,3	16,5	5,1
	III	-0,1	1,8	3,0	5,4	3,3	12,4	-1,9	5,1	18,5	2,4	15,6	4,2
	IV	-1,0	0,0	6,0	5,4	0,2	7,1	-0,3	6,5	31,6	2,1	15,3	4,0
05/04		0,1	2,7	0,9	4,7	1,5	10,4	-1,9	4,7	21,9	2,3	15,4	4,1
2006*	I	1,0	-0,9	-2,4	6,8	1,0	8,4	1,4	1,1	4,1	2,0	2,0	2,0
	II	0,8	4,9	1,4	4,6	-1,6	6,8	1,7	2,4	5,2	3,4	3,4	3,4
	III	0,4	8,3	1,8	4,8	-0,8	4,7	2,0	2,3	8,7	4,0	4,0	4,0
	IV	0,3	1,5	-3,2	5,9	1,4	8,9	1,0	2,3	1,2	2,7	2,7	2,7
06/05		0,6	3,6	-0,4	5,5	0,0	7,2	1,5	2,0	4,7	3,0	3,0	3,0
2007*	I	3,5	11,6	5,8	13,6	1,8	11,1	3,0	1,0	12,5	7,0	7,0	7,0
	II	1,8	-2,8	4,1	15,1	2,0	11,9	5,2	1,5	22,3	4,0	4,0	4,0

* Претходни податоци

/ Извор: Државен завод за статистика.

Табела 4: ОСНОВНИ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ТРЕНДОВИ

Процентуална промена во однос на истиот период од претходната година, освен ако не е поинаку назначено

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006				2006	2007	
							К - 1	К - 2	К - 3	К - 4		К - 1	К - 2
РЕАЛЕН СЕКТОР													
Производство реални промени													
Бруто домашен производ	4,6	-4,5	0,9	2,8	4,1	4,0	2,2	3,4	4,0	2,6	3,1	7,0	4,0
Индустриско производство	3,5	-3,1	-0,8	6,6	-2,1	7,0	-0,9	4,9	8,3	1,5	3,6	11,6	-2,8
номинални промени													
Инвестиции во машини и опрема	20,8	-16,9	16,4	-7,7	4,9	4,9	9,2	24	24	13,3	18,3	10,7	5,7
Цени													
Трошоци на живот	5,8	5,5	1,8	1,2	-0,4	0,5	2,7	3,5	3,6	2,3	3,2	0,7	1,1
Цени на производители на индустриски производи	8,9	2,0	-0,9	-0,3	0,9	3,2	5,6	5,7	0,1	0,2	4,5	1,0	1,2
Конкурентност на индустријата													
Продуктивност	6,0	0,5	3,0	13,1	3,9	11,8	3,8	5,9	8,9	10,9	6,4	17,4	1,7
Трошоци за работна сила по единица производ	-4,7	-0,7	0,2	-10,3	0,7	-11,8	-3,6	-1,2	-4,0	-4,3	-3,2	-10,6	4,6
Реални трошоци за работна сила по единица производ	-12,5	-2,7	1,1	-10,1	-0,4	-15,1	-9,3	-7,3	-8,3	-7,2	-7,6	-10,4	6,0
Берзански цени на најважните извозни и увозни производи цени во САД\$													
Сурова нафта-брент	28,3	24,4	25,0	28,9	38,3	54,4	61,9	69,8	70,1	59,7	65,4	58,1	68,7
Јагнешко месо (ц/кг)	261,9	291,2	330,3	388,4	461,4	443,3	383,9	420,3	408,5	399,3	403,6	402,1	399,3
Никел	8.638,0	5.944,7	6.772,0	9.629,0	13.823,4	14.744,0	14.810,0	19.925,0	29.154,0	33.129,0	24.254,0	41.440,0	48.033,0
Бакар	1.813,0	1.578,3	1.559,0	1.779,0	2.866,0	3.679,0	4.940,0	7.210,0	7.670,0	7.068,0	6.722,0	5.933,0	7.641,0
Олово	45,4	47,6	45,3	51,5	88,7	97,6	124,2	110,0	119,0	162,7	129,0	178,7	217,6
Цинк	112,8	88,6	77,9	82,8	104,8	138,1	224,2	329,2	336,3	420,4	327,5	345,6	366,4
Ладно валани челични лимови	385,8	299,2	328,3	444,6	607,1	733,3	750,0	666,7	700,0	658,3	693,8	650,0	650,0
Топло валани челични лимови	295,8	216,5	246,7	320,2	502,5	633,3	650,0	591,7	600,0	558,3	600,0	550,0	550,0
НАДВОРЕШЕН СЕКТОР													
номинални промени на доларски вредности													
Извоз на стоки (ФОБ)	11,0	-12,7	-3,7	22,2	22,4	21,8	-6,5	14,1	35,7	22,8	17,6	55,4	47,6
Увоз на стоки (ЦИФ)	17,9	-19,4	16,3	15,3	25,9	10,1	-6,4	8,4	25,8	24,8	16,6	42,4	24,2
Трговски биланс (милиони САД \$)	-771	-533	-849	-937	-1.230	1.187	-206,0	-382,6	-269,2	-214,6	1.362,0	-335,4	-310,3
Тековна сметка на Платниот биланс (милиони САД \$) fob	-236	-38	-324	-277	-415	-81,5	-44,6	-64,1	133,5	-48,6	-18,9	39,7	62,5
Промена во девизните резерви (мил. САД \$) „-“ значи намалување	235,6	62,0	-40,5	168,8	82,3	415,1	33,5	112,8	167,8	61,7	375,8	-5,3	11,2
Надворешен долг средно. долго. (крај на период во милиони САД \$)	1.495,1	1.429,0	1.577,0	1.798,6	2.007,5	2.181,3	2.017,4	2.141,0	2.184,5	2.315,8	2.315,8	2.301,9	2.221,1
Курсеви (просечен)													
денар/ЕУРО	60,73	60,91	60,98	61,26	61,34	61,30	61,23	61,17	61,70	61,19	61,19	61,19	61,17
денар/САД \$	65,89	68,04	64,73	54,30	49,41	49,2919	50,97	48,75	48,00	47,47	48,79	46,96	45,40

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006				2006	2007	
							К - 1	К - 2	К - 3	К - 4		К - 1	К - 2
ВЛАДИНИ ФИНАНСИИ													
номинални промени													
Приходи	22,5	-10,3	10,1	-7,4	5,8	7,5	-6,1	-11,4	-10,2	9,2	2,8	23,6	6,2
Даночни приходи	22,1	-6,9	14,0	-9,6	6,8	4,8	-0,3	-8,4	9,8	6,8	7,1	24,7	9,4
ДДВ	75,2	-1,8	19,8	3,2	21,6	5,1	-14,3	-9,2	7,6	-5,1	0,6	35,9	10,2
Расходи	12,7	27,0	-0,1	-13,8	0,3	6,1	10,0	2,9	1,1	12,6	5,8	-1,5	9
Тековни расходи	1,8	31,9	17,2	-1,2	1,4	2,2	11,2	3,2	3,3	22,2	9,4	-1,9	11,9
Капитални расходи	94,5	28,3	11,8	-447,0	-3,4	47,4	5,4	0,3	-17,4	-29,5	-20,5	7,2	-17,8
Салдо на централниот буџет (во милиони денари)	6.285	-12.490	7.343	-2.551	371	1.183,0	-1.275,0	1.538,0	1.557,0	-2.466,0	-600,0	2.065,0	1.257,0
Салдо на консолидираниот буџет (во милиони денари)	5.905	-13.171	-13.019	-2.596	7	-1.708,0	-492,0	23,0	1.131,0	-2.366,0	-1.704,0	2.284,0	1.883,0
МОНЕТАРЕН СЕКТОР													
номинални промени (крај на период)													
Нето девизни средства	73,8	57,6	-19,1	5,3	4,7	30,3	41,2	34,8	40,2	28,4	28,4	22,8	13,7
Кредити на приватен сектор	17,2	7,3	12,7	15,8	18,7	20,5	21,0	26,3	24,7	30,5	30,5	33,3	32,2
Готови пари во оптик	16,6	48,5	0,0	0,3	-0,1	2,0	3,7	8,9	9,8	12,2	12,2	9,7	8,7
M1	22,6	5,6	4,6	1,1	-1,1	7,5	3,8	13,3	14,9	17,1	17,1	22,5	18,0
M2	29,4	61,9	-7,0	15,9	15,1	16,0	14,9	12,8	21,9	24,5	24,5	26,4	31,4
M4	25,6	56,7		13,2	15,3	15,1	14,9	12,9	21,9	24,9	24,9	26,4	32,2
Однос на девизните резерви спрема M1	1,65	1,88	1,51	1,51	1,62	2,30	2,55	2,47	2,61	2,49	2,49	2,55	3,20
СОЦИЈАЛЕН СЕКТОР													
Пазар на работна сила													
Стапка на невработеност (АПС)	32,2	30,5	31,9	36,7	36,7	36,5	36,2	36,1	35,9	35,9	36,0	35,8	
Вкупно нововработени (крај на период)	101.996	90.308	110.401	79.921	112.013	147.965	40.433	73.887	110.257	150.815	150.815	45.254	91.238
Нововработени на неопределено време (крај на период)	63.987	63.346	74.341	49.661	63.538	85.033	22.258	37.428	51.998	68.878	68.878	21.455	41.605
Плати													
Номинални нето плати	5,5	3,5	6,9	4,8	4,0	4,5	6,6	7,7	7,7	7,2	7,3	5,7	6,4
Реални нето плати	-0,3	-1,9	5,0	3,6	4,4	2,0	3,7	4,2	3,9	4,5	4,0	5,0	5,3
Потрошувачка кошница	2,5	5,2	2,7	-0,7	-2,7	-1,2	4,3	4,7	4,5	4,7	4,5	0,4	-0,1
Социјална заштита													
Број на пензионери (крај на период)	241.221	247.200	249.421	254.267	260.075	265.152	266.615	266.842	267.636	269.681	269.681	270.118	269.798
Број на домаќинства кои примаат социјална помош (крај на период)	77.309	80.160	82.673	64.453	66.940	66.485	67.629	64.402	65.380	65.540	65.540	67.340	-
Број на лица кои примаат надомест за невработени (крај на период)	35.046	41.375	46.772	47.324	45.867	40.230	36.982	36.184	33.196	30.572	30.572	28.317	26.793

Извор: Државен завод за статистика, Народна банка на Македонија, Министерство за финансии, Министерство за труд и социјална политика, Агенција за вработување, World Development Prospects (Pink Sheets), пресметки на Министерството за финансии.

Табела 5: БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД СПОРЕД ПРОИЗВОДЕН МЕТОД

Во милиони денари

По тековни цени

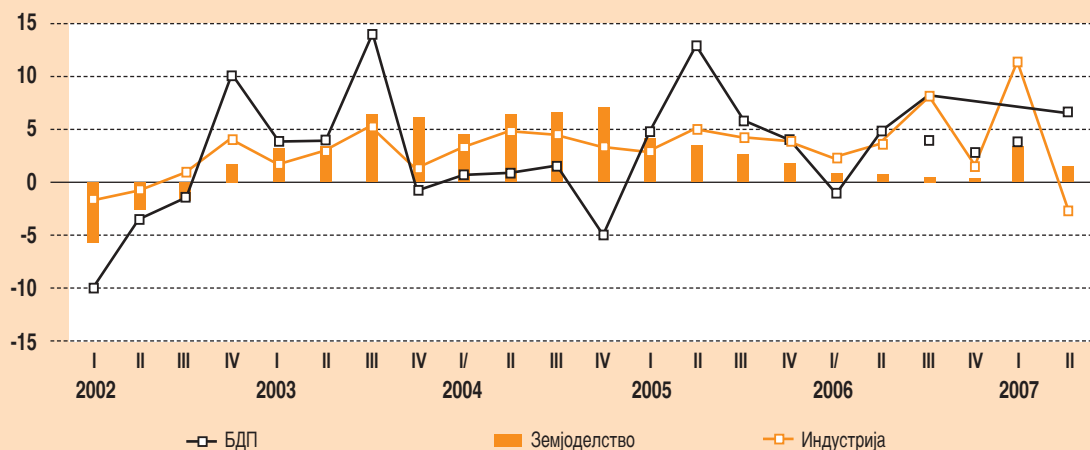
НКД	Назив	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Индекси
сектор								2005 / 2004
A	Земјоделство, лов и шумарство	23.756	22.933	24.509	28.672	30.073	31.602	105,1
B	Рибарство	14	24	48	27	21	26	123,8
B	Вадење на руди и камен	1.856	1.312	960	989	1.042	1.400	134,4
Г	Преработувачка индустрија	40.926	39.587	37.925	39.651	39.663	44.280	111,6
Д	Снабдување со електрична енергија, гас и вода	10.381	10.041	9.146	11.778	11.080	10.162	91,7
Ѓ	Градежништво	13.361	11.801	11.893	13.537	14.736	14.552	98,8
Е	Трговија на големо и мало, поправка на моторни возила, мотоцикли и предмети за лична употреба и за домаќинствата	25.402	26.076	27.348	28.282	36.000	38.049	105,7
Ж	Хотели и ресторани	3.463	3.410	4.088	4.653	4.172	4.200	100,7
З	Сообраќај, складирање и врски	21.261	21.694	20.610	21.062	20.642	23.365	113,2
С	Финансиско посредување	7.342	7.420	7.427	6.110	7.510	8.295	110,5
И	Активности во врска со недвижен имот, изнајмување и деловни активности	7.466	8.304	8.168	8.453	8.853	8.024	90,6
Ј	Јавна управа и одбрана, задолжителна социјална заштита	14.333	14.445	16.145	16.984	17.874	20.721	115,9
К	Образование	8.266	8.048	8.688	9.436	9.913	10.253	103,4
Л	Здравство и социјална работа	8.987	8.690	9.361	9.897	9.650	9.747	101,0
Љ	Други комунални, културни, општи и лични услужни активности	5.217	5.548	5.553	5.503	5.984	6.363	106,3
	Импутирани станарини	10.465	10.631	10.792	13.732	15.662	15.574	99,4
	Минус: импутирани банкарски услуги	5.153	4.738	4.160	3.797	4.720	5.933	125,7
A.	Додадена вредност по основни цени	197.344	195.230	198.592	214.969	228.155	240.140	105,3
Б.	Нето даноци на производство	39.045	38.611	45.378	36.516	37.101	44.086	118,8
A + Б	БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД	236.389	233.841	243.970	251.485	265.256	284.226	107,2

Табела 6: БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД СПОРЕД РАСХОДЕН МЕТОД

	Во милиони денари						Во %					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД	236,389	233,841	243,970	251,486	265,256	284,226	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
(по тековни цени)												
Финална потрошувачка	218,986	221,771	242,795	243,853	262,208	276,880	92,6	94,8	99,5	97,0	98,9	97,4
Финална потрошувачка на домаќинствата	175,965	163,788	188,179	191,873	209,075	222,890	74,4	70,0	77,1	76,3	78,8	78,4
Финална јавна потрошувачка	43,021	57,983	54,616	51,980	53,133	53,990	18,2	24,8	22,4	20,7	20,0	19,0
Бруто-инвестиции	50,683	42,759	50,276	50,261	56,716	56,792	21,4	18,3	20,6	20,0	21,4	20,0
Инвестиции во основни средства	38,332	34,716	40,448	42,110	47,286	48,868	16,2	14,8	16,6	16,7	17,8	17,2
Пораст на залихи	12,351	8,043	9,828	8,151	9,430	7,924	5,2	3,4	4,0	3,2	3,6	2,8
Извоз на стоки и услуги	114,209	99,091	92,780	95,254	106,758	128,137	48,3	42,4	38,0	37,9	40,2	45,1
Извоз на стоки	87,161	78,625	71,994	73,800	82,635	100,538	36,9	33,6	29,5	29,3	31,2	35,4
Извоз на услуги	19,971	15,894	16,387	17,705	20,154	23,250	8,4	6,8	6,7	7,0	7,6	8,2
Набавки на нерезидентите во земјата	7,077	4,572	4,399	3,749	3,968	4,349	3,0	2,0	1,8	1,5	1,5	1,5
Увоз на стоки и услуги	147,489	129,780	141,881	137,882	160,426	177,583	62,4	55,5	58,2	54,8	60,5	62,5
Увоз на стоки	123,910	107,166	124,062	120,038	137,584	152,663	52,4	45,8	50,9	47,7	51,9	53,7
Увоз на услуги	23,579	22,614	17,819	17,844	22,842	24,920	10,0	9,7	7,3	7,1	8,6	8,8

Извор: Државен завод за статистика

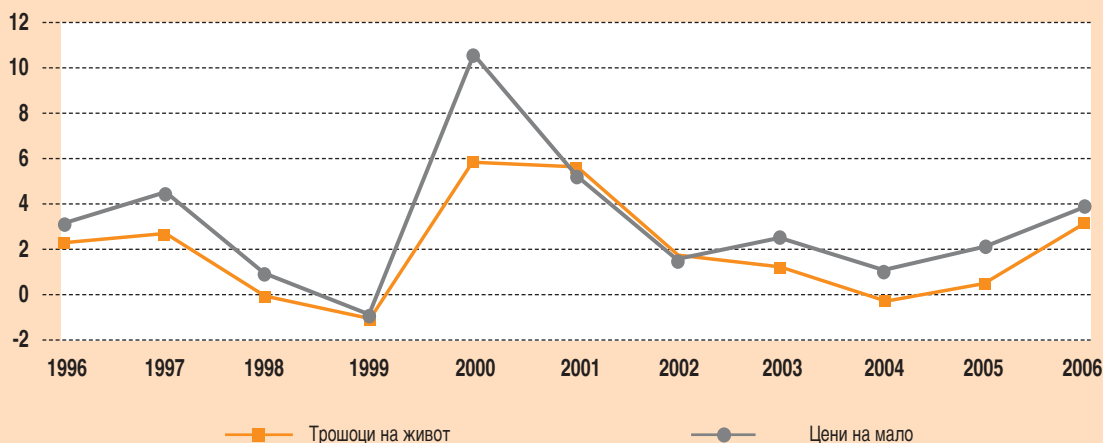
График 1: БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД
(реални стапки на пораст, К / К - 4)

Бруто домашен производ ¹⁾	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
во милиони САД \$	3.450	3.389	3.351	3.390	3.458	3.575	3.730	3.899	3.723	3.872	4.119	4.298	4.519
(по глава на жител) во САД \$	1.785	1.742	1.705	1.709	1.732	1.781	1.848	1.924	1.830	4.119	2.032	2.114	2.219

1) Пресметани по ПАРЕ методологија на ООН со која се врши конверзија со курс приспособен кон движењата на цените во националната економија. Притоа, како базен е земен курсот на САД\$ во однос на денарот во 1994 година, а од 2002 како базна е земена 2000-та година и е извршена индексација со дефлаторот. Поради тоа, податоците за 2002, 2003 и 2004 година не се споредливи со претходните години.*

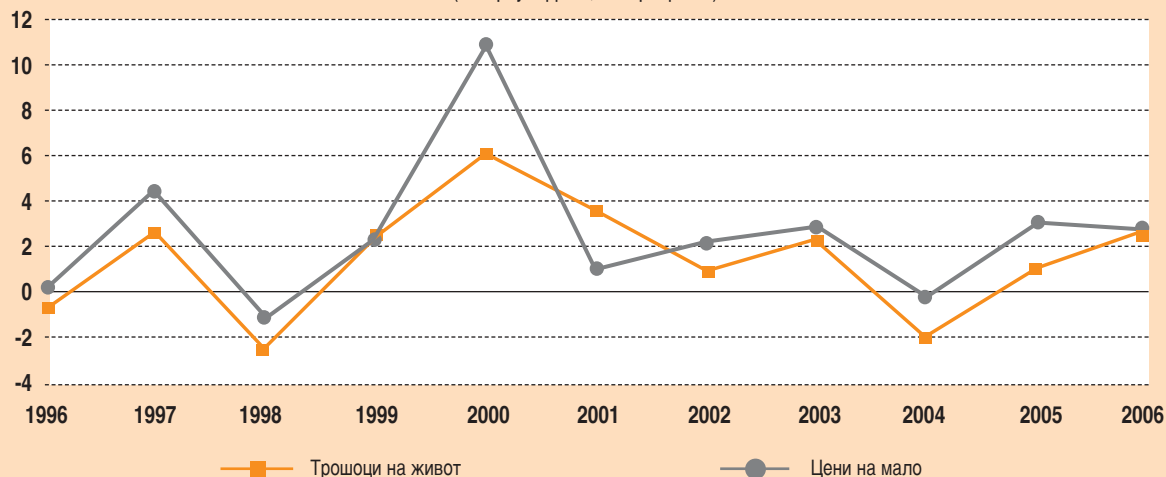
График 2: ИНФЛАЦИЈА
(просечни стапки, во проценти)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Трошоци на живот	2,3	2,6	-0,1	-0,7	5,8	5,5	1,8	1,2	-0,4	0,5	3,2
Цени на мало	3,0	4,4	0,8	-1,1	10,6	5,2	1,4	2,4	0,9	2,1	3,9

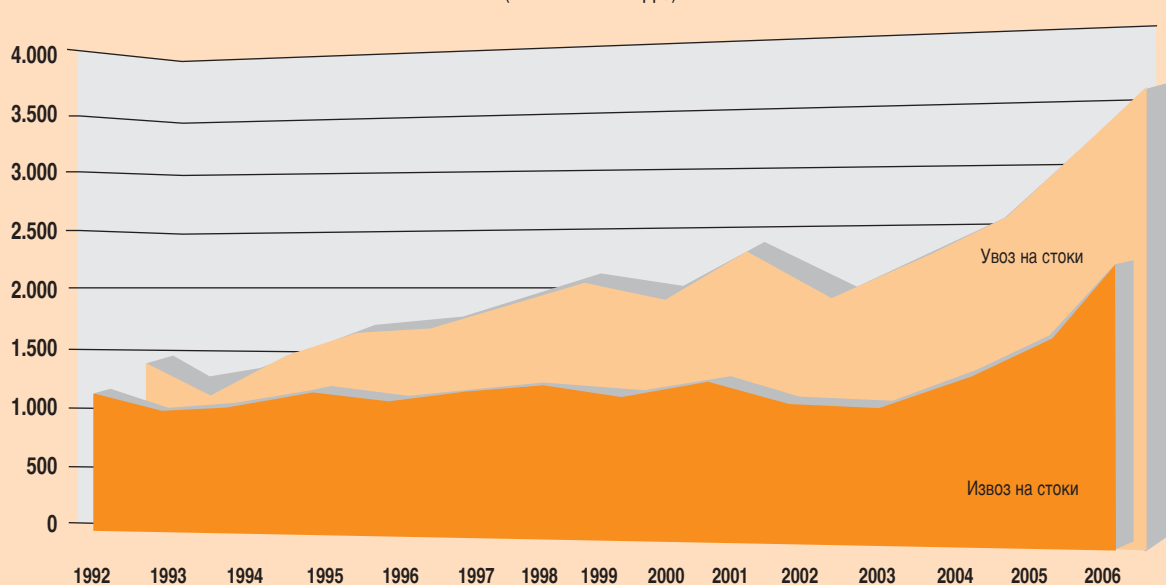

График 3: ИНФЛАЦИЈА
(на крај година, во проценти)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Трошоци на живот	-0,7	2,7	-2,4	2,4	6,1	3,7	1,1	2,6	-1,9	1,2	2,9
Цени на мало	0,2	4,5	-1	2,3	10,8	1,2	2,2	2,9	-0,1	3,2	2,9

График 4: НАДВОРЕШНО ТРГОВСКА РАЗМЕНА
(во милиони САД \$)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Извоз на стоки	1,199	1,055	1,086	1,204	1,147	1,237	1,292	1,190	1,321	1,153	1,112	1,359	1,674	2,041	2,401
Увоз на стоки (FOB)	1,206	1,013	1,271	1,427	1,462	1,623	1,807	1,686	2,011	1,677	1,917	2,211	2,793	3,097	3,682
Салдо	-7	42	-185	-223	-315	-386	-515	-496	-690	-524	-805	-852	-1,119	-1,056	-1,281

Табела 7: ПЛАТЕН БИЛАНС НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

(годишни и квартални податоци)¹

(во милиони долари)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	K1/2006	K2/2006	K3/2006	K4/2006	2006	K1/2007	K2/2007
ТЕКОВНИ ТРАНСАКЦИИ	-75,28	-235,43	-357,81	-152,28	-414,82	-81,48	-44,46	-64,11	133,46	-48,61	-23,73	52,77	63,20
Стоки, нето	-690,41	-523,23	-804,34	-851,48	-1112,08	-1.057,47	-266,83	-367,20	-261,39	-389,82	-1.285,24	-256,75	-204,28
Извоз, f.o.b.	1.320,73	1.153,33	1.112,15	1.359,04	1.672,43	2.039,64	449,87	586,05	699,82	660,51	2.396,26	700,20	711,33
Увоз, f.o.b. ²	-2.011,14	-1.676,56	-1.916,49	-2.210,52	-2.784,51	-3.097,11	-716,70	-953,26	-961,21	-1.050,33	-3.681,49	-956,95	-915,61
Услуги, нето	47,05	-15,79	-22,13	-2,56	-54,39	-33,87	-6,18	-5,60	30,02	6,96	25,20	-1,91	-0,29
Доход, нето	-45,44	-39,46	-29,78	-32,33	-39,23	-54,99	5,89	-1,88	-11,88	4,78	-3,09	18,37	-29,85
од кој: камата, нето	-39,15	-33,59	-18,64	-31,88	-26,22	-25,95	-9,38	-3,60	-6,70	-4,66	-24,34	-3,16	-6,86
Тековни трансфери, нето	613,53	343,06	498,45	734,09	790,88	1.064,85	222,66	310,57	376,71	329,47	1.239,40	293,07	297,61
Официјални	132,30	48,65	100,50	103,36	70,07	64,39	16,93	19,73	17,83	19,26	73,75	11,27	18,95
Приватни	481,23	294,41	397,95	630,73	720,81	1.000,47	205,73	290,84	358,88	310,21	1.165,66	281,80	278,65
КАПИТАЛНА И ФИНАНСИСКА СМЕТКА	11,28	178,23	376,87	169,97	407,01	94,67	42,00	58,71	-135,45	48,60	13,87	-53,30	-57,41
Капитална сметка, нето	0,31	1,30	8,26	-6,69	-4,61	-2,01	0,44	-0,54	-0,26	-0,76	-1,11	11,65	1,66
Капитални трансфери, нето	0,31	3,64	9,92	-6,60	-4,61	-2,01	0,44	-0,54	-0,26	-0,76	-1,11	-1,70	1,66
Официјални	0,00	3,64	9,92	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Други	0,31	0,00	0,00	-6,60	-4,61	-2,01	0,44	-0,54	-0,26	-0,76	-1,11	-1,70	1,66
Стекнување/располагање со нефинансиски средства	0,00	-2,34	-1,66	-0,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13,35	0,00
Финансиска сметка, нето	10,97	176,93	368,62	176,66	411,62	96,68	41,56	59,24	-135,19	49,37	14,98	-64,95	-59,07
Директни инвестиции, нето	176,23	442,32	77,72	94,26	155,85	97,08	290,53	21,61	11,97	26,22	350,33	22,39	56,08
Портфолио инвестиции, нето	-0,09	0,36	0,35	3,39	14,82	235,11	14,19	31,53	8,96	28,63	83,31	27,04	54,74
Други инвестиции, нето	85,05	-183,27	159,98	129,97	260,42	179,56	-229,63	118,90	11,67	56,21	-42,84	-120,44	-140,69
Трговски кредити, нето	146,54	-125,08	83,1	82,95	170,05	24,60	7,18	40,11	-57,21	51,09	41,17	-63,08	-94,64
Заеми, нето	13,51	-107,31	8,19	23,47	59,82	153,94	-161,58	70,55	31,56	40,27	-19,20	-43,44	-102,18
Валуту и депозити, нето	-122,53	27,09	44,69	2,85	-3,66	-24,77	-81,16	-3,88	29,43	-48,14	-103,75	-22,06	16,79
од кои: монетарна власт, нето	-0,19	-77,08	68,79	17,77	26,44	0,77	-68,78	0,00	65,66	-0,14	-3,26	-0,03	-0,05
комерцијални банки, нето	-93,26	-272,39	112,17	-54,59	-105,08	26,57	7,02	24,63	-22,48	-24,74	-15,58	-4,87	40,95
население, нето	-29,08	376,56	-136,27	39,68	74,97	-52,10	-19,40	-28,50	-13,74	-23,25	-84,90	-17,15	-24,11
Други, нето	47,53	22,03	24,00	20,69	34,22	25,79	5,93	12,12	7,89	12,99	38,94	8,14	39,34
Бруто официјални резерви	-250,22	-82,48	130,57	-50,96	-19,47	-415,07	-33,53	-112,80	-167,80	-61,69	-375,82	6,06	-29,20
(„-“ значи зголемување) ³													
ГРЕШКИ И ПРОПУСТИ	64,00	57,19	-19,07	-17,70	7,81	-13,19	2,46	5,40	1,99	0,00	9,86	0,53	-5,78

1) Ревидирана временска серија – претходни податоци

2) Увозот е прикажан на f.o.b. паритет согласно V-тото издание на Прирачникот за платен биланс од ММФ. Пресметката на c.i.f. - f.o.b. факторот како процент од увозот c.i.f. по години изнесува: 1993–20%, 1994–20%, 1995–20%, 1996–14%, 1997–10%, 1998–5.02%, 1999–4.86%, 2000–3.90%, 2001–4.20%, 2002–3.80%, 2003, 2004, 2005 и 2006 – 4,06%

3) Без монетарно злато и курсни разлики; Добените средства од сукцесијата на поранешна СФРЈ во Мај 2003 година не се платно билансна трансакција, поради што истите се вклучени само во состојбите на девизните резерви, а не и во промените

Табела 8: НАДВОРЕШНО - ТРГОВСКА РАЗМЕНА ПО ЗЕМЈИ

		Вкупно			Германија			Србија*		
		Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо
2000		1.322,6	2.093,8	-771,2	257,5	253,3	4,2	335,2	190,4	144,8
2001		1.155,0	1.687,6	-532,6	237,5	213,3	24,2	266,8	157,2	109,6
2002		1.115,5	1.995,2	-879,7	234,0	284,7	-50,7	246,4	185,2	61,2
2003		1.363,2	2.299,9	-936,7	278,3	303,8	-25,5	273,8	212,6	61,2
2004		1.675,9	2.931,6	-1.255,7	317,1	368,1	-51,0	347,6	249,7	97,9
2005		2.041,3	3.228,0	-1.186,7	364,2	335,0	29,2	459,4	264,1	195,3
2006		2.400,7	3.762,7	-1.362,0	375,5	369,3	6,2	557,8	282,8	275,0
2000	K1	331,1	606,8	-275,7	66,1	80,9	-14,8	78,8	47,8	31,0
	K2	317,7	481,0	-163,3	56,9	52,7	4,2	76,3	47,3	29,0
	K3	345,1	470,6	-125,5	70,8	55,0	15,8	82,8	47,3	35,5
	K4	328,7	535,4	-206,7	63,7	64,7	-1,0	97,3	48,0	49,3
2001	K1	291,5	400,4	-108,9	69,0	52,8	16,2	62,3	34,9	27,4
	K2	285,3	416,6	-131,3	52,9	59,0	-6,1	74,1	39,2	34,9
	K3	295,7	378,9	-83,2	61,9	42,8	19,1	62,9	33,4	29,5
	K4	282,5	491,7	-209,2	53,7	58,7	-5,0	67,5	49,7	17,8
2002	K1	244,0	444,2	-200,2	60,9	56,4	4,5	47,2	38,2	9,0
	K2	264,4	461,7	-197,3	54,0	70,5	-2,7	53,6	47,9	5,7
	K3	289,1	497,1	-208,0	60,3	77,1	-10,4	55,8	47,9	7,9
	K4	301,8	597,6	-295,8	57,0	89,2	-32,2	66,4	55,1	11,3
2003	K1	293,7	531,7	-238,0	66,6	69,2	-2,6	47,2	50,4	-3,2
	K2	355,8	580,9	-225,1	68,0	74,2	-6,2	76,4	54,8	21,6
	K3	337,8	550,2	-212,4	72,0	71,0	1,0	74,7	53,5	21,2
	K4	375,9	637,1	-261,2	71,7	89,4	-17,7	75,5	53,9	21,6
2004	K1	366,1	616,9	-250,8	82,1	84,4	-2,3	57,9	48,2	9,7
	K2	368,0	716,6	-348,6	63,4	90,3	-26,9	84,4	63,7	20,7
	K3	443,4	708,3	-264,9	78,5	83,1	-4,6	97,5	68,1	29,4
	K4	498,4	889,8	-391,4	93,1	110,3	-17,2	107,8	69,7	38,1
2005	K1	482,0	701,2	-219,2	112,0	73,7	38,3	75,0	58,8	16,2
	K2	512,7	892,6	-379,9	80,7	90,6	-9,9	123,2	71,2	52,0
	K3	507,9	769,0	-261,1	84,9	79,2	5,7	128,9	66,9	62,0
	K4	538,7	865,2	-326,5	86,6	91,5	-4,9	132,3	67,2	65,1
2006	K1	450,9	727,6	-276,7	87,3	74,0	13,3	88,2	49,1	39,1
	K2	586,9	985,9	-399,0	88,3	97,8	-9,5	141,8	71,5	70,3
	K3	701,4	969,5	-268,1	100,4	91,1	9,3	177,3	74,6	102,7
	K4	661,5	1.079,7	-418,2	99,5	106,4	-6,9	150,5	87,6	62,9
2007	K1	701,2	1.036,6	-335,4	105,0	99,7	5,3	126,2	75,0	51,2
	K2	865,8	1.172,4	-306,6	105,1	122,7	-17,6	147,6	96,0	51,6
2005	I	147,9	209,9	-62,0	43,3	21,7	21,6	19,0	15,8	3,2
	II	156,6	224,0	-67,4	35,5	25,7	9,8	22,4	16,7	5,7
	III	177,5	267,3	-89,8	33,2	26,3	6,9	33,6	26,3	7,3
	IV	174,5	312,7	-138,2	29,5	25,7	3,8	38,8	30,2	8,6
	V	179,1	284,6	-105,5	23,1	31,2	-8,1	42,8	19,0	23,8
	VI	159,1	295,3	-136,2	28,1	33,7	-5,6	41,6	22,0	19,6
	VII	184,5	256,8	-72,3	35,8	28,2	7,6	41,7	18,5	23,2
	VIII	146,8	239,5	-92,7	22,8	26,5	-3,7	42,3	21,6	20,7
	IX	176,6	272,7	-96,1	26,3	24,5	1,8	44,9	26,8	18,1
	X	191,4	283,7	-92,3	28,3	30,6	-2,3	50,7	24,5	26,2
	XI	171,7	280,9	-109,2	25,5	29,2	-3,7	42,5	20,1	22,4
	XII	175,6	300,6	-125,0	32,8	31,7	1,1	39,1	22,6	16,5
2006	I	123,2	208,0	-84,8	26,4	21,0	5,4	22,5	12,8	9,7
	II	147,9	219,4	-71,5	29,1	23,7	5,4	29,3	14,6	14,7
	III	179,8	300,2	-120,4	31,8	29,3	2,5	36,4	21,7	14,7
	IV	176,6	320,1	-143,5	29,2	28,4	0,8	41,2	20,6	20,6
	V	203,7	326,7	-123,0	29,1	36,0	-6,9	51,5	27,0	24,5
	VI	206,6	339,1	-132,5	30,0	33,4	-3,4	49,1	23,9	25,2
	VII	232,0	343,6	-111,6	37,5	31,0	6,5	49,2	24,5	24,7
	VIII	215,3	316,6	-101,3	29,4	32,4	-3,0	63,8	24,1	39,7
	IX	254,1	309,3	-55,2	33,5	27,7	5,8	64,3	26,0	38,3
	X	233,6	331,2	-97,6	26,6	34,3	-7,7	54,0	26,0	28,0
	XI	204,5	342,4	-137,9	31,3	34,2	-2,9	48,0	25,7	22,3
	XII	223,4	406,1	-182,7	41,6	37,9	3,7	48,5	35,9	12,6
2007	I	208,7	334,3	-125,6	33,0	32,7	0,3	36,3	25,0	11,3
	II	229,7	340,9	-111,2	40,8	35,9	4,9	40,1	23,0	17,1
	III	262,8	361,4	-98,6	31,2	31,1	0,1	49,8	27,0	22,8
	IV	271,7	393,3	-121,6	31,6	38,0	-6,4	48,8	31,2	17,6
	V	286,7	376,2	-89,5	34,3	41,0	-6,7	51,9	31,7	20,2
	VI	307,4	402,9	-95,5	39,2	43,7	-4,5	46,9	33,1	13,8

* до 2006 – Србија и Црна Гора

во милиони САД \$

САД			Италија			Грција			Русија			
Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо	
165,6	83,0	82,6	90,8	111,1	-20,3	84,1	201,5	-117,4	10,3	191,8	-181,5	2000
99,7	51,5	48,2	88,7	107,7	-19,0	101,4	184,0	-82,6	13,9	139,4	-125,5	2001
77,4	58,7	18,7	81,9	118,6	-36,7	116,9	237,9	-121,0	14,4	125,4	-111,0	2002
72,8	56,2	16,6	95,4	122,5	-27,1	179,8	300,2	-120,4	13,7	177,8	-164,1	2003
71,9	47,7	24,2	134,4	163,6	-29,2	228,8	277,9	-49,1	19,7	265,4	-245,7	2004
44,0	45,0	-1,0	169,5	185,2	-15,7	312,9	296,8	16,1	21,4	418,6	-397,2	2005
22,4	41,0	-18,6	236,8	226,8	10,0	361,2	319,9	41,3	25,5	569,5	-544,0	2006
49,6	16,3	33,3	25,4	29,4	-4,0	19,7	43,1	-23,4	2,6	60,8	-58,2	2000
48,6	16,5	32,1	27,4	29,3	-1,9	18,4	42,3	-23,9	2,7	38,6	-35,9	K1
37,5	23,4	14,1	18,1	25,4	-7,3	23,5	55,3	-31,8	2,1	33,2	-31,1	K2
29,9	26,8	3,1	19,9	27,0	-7,1	22,5	60,8	-38,3	2,9	59,2	-56,3	K3
28,4	13,4	15,0	24,0	19,2	4,8	21,2	40,2	-19,0	2,8	53,4	-50,6	K4
23,4	15,6	7,8	21,4	23,3	-1,9	24,3	38,7	-14,4	3,7	31,7	-28,0	2001
26,9	11,7	15,2	24,3	29,5	-5,2	30,6	51,1	-20,5	3,3	26,9	-23,6	K1
21,0	10,8	10,2	19,0	35,7	-16,7	25,3	54,0	-28,7	4,1	27,4	-23,3	K2
18,0	18,2	-0,2	26,7	24,6	2,1	19,2	46,0	-26,8	3,4	49,4	-46,0	K3
18,9	15,6	3,3	25,1	26,2	-1,1	27,6	49,4	-21,8	3,6	22,3	-18,7	K4
16,5	10,7	5,8	21,2	29,4	-8,2	30,3	52,2	-21,9	3,5	13,3	-9,8	2002
24,6	13,9	10,7	18,7	32,2	-13,5	35,6	56,3	-20,7	3,0	61,1	-58,1	K1
16,7	13,8	2,9	26,9	21,6	5,3	35,1	98,4	-63,3	2,5	25,1	-22,6	K2
13,8	19,1	-5,3	26,5	34,3	-7,8	52,1	76,4	-24,3	3,6	34,6	-31,0	2003
16,0	11,1	4,9	21,6	29,3	-7,7	43,7	56,7	-13,0	3,4	53,5	-50,1	K1
26,3	12,2	14,1	20,4	37,3	-16,9	48,9	68,7	-19,8	4,2	64,6	-60,4	K2
14,8	13,4	1,4	24,5	26,3	-1,8	52,7	59,4	-6,7	3,9	63,1	-59,2	K3
14,1	11,6	2,5	29,1	45,4	-16,3	55,1	73,6	-18,5	4,7	47,9	-43,2	K4
23,4	11,1	12,3	38,5	43,0	-4,5	54,6	69,9	-15,3	5,5	74,5	-69,0	2004
19,6	11,6	8,0	42,3	48,9	-6,6	66,4	75,0	-8,6	5,6	79,9	-74,3	K1
7,5	13,7	-6,2	43,6	37,2	6,4	74,2	66,3	7,9	5,3	77,4	-72,1	K2
11,9	12,2	-0,3	39,9	47,6	-7,7	80,8	79,2	1,6	5,1	99,9	-94,8	2005
15,5	9,0	6,5	45,7	48,3	-2,6	81,1	72,2	8,9	5,3	113,0	-107,7	K1
9,1	10,1	-1,0	40,3	52,1	-11,8	76,8	79,1	-2,3	5,7	128,3	-122,6	K2
6,5	8,7	-2,2	52,6	41,1	11,5	60,1	62,5	-2,4	6,0	137,5	-131,5	K3
6,5	11,3	-4,8	56,2	61,5	-5,3	98,6	90,4	8,2	6,4	98,6	-92,2	K4
5,8	9,6	-3,8	63,0	57,4	5,6	120,0	75,4	44,6	8,3	150,5	-142,2	2006
3,6	11,4	-7,8	65,0	66,8	-1,8	82,5	91,6	-9,1	4,8	182,9	-178,1	K1
6,2	16,5	-10,3	69,6	52,8	16,8	96,0	95,9	0,1	4,8	157,3	-152,5	K2
9,7	22,1	-12,4	102,1	87,3	14,8	110,8	104,3	6,5	5,3	95,3	-90,0	2007
3,1	4,5	-1,4	12,3	9,6	2,7	20,2	18,6	1,6	1,0	25,9	-24,9	I
1,8	5,7	-3,9	13,8	10,2	3,6	26,8	21,0	5,8	1,7	23,4	-21,7	II
2,6	3,5	-0,9	17,5	17,4	0,1	27,2	26,7	0,5	2,6	28,1	-25,5	III
3,5	4,2	-0,7	10,3	7,9	2,4	31,8	29,7	2,1	1,5	33,5	-32,0	IV
4,4	3,7	0,7	16,9	20,2	-3,3	23,9	25,3	-1,4	1,9	22,4	-20,5	V
4,0	4,3	-0,3	12,7	19,5	-6,8	25,1	24,2	0,9	1,7	44,0	-42,3	VI
6,0	3,0	3,0	20,4	18,6	1,8	34,4	27,2	7,2	1,7	28,9	-27,2	VII
4,5	3,0	1,5	10,8	14,8	-4,0	19,9	19,8	0,1	1,9	37,4	-35,5	VIII
5,0	3,0	2,0	14,5	14,9	-0,4	26,8	25,2	1,6	1,7	46,7	-45,0	IX
4,1	2,7	1,4	14,8	16,8	-2,0	27,7	23,7	4,0	1,7	53,4	-51,7	X
3,0	3,7	-0,7	12,8	15,0	-2,2	25,5	25,8	-0,3	1,6	40,3	-38,7	XI
2,0	3,7	-1,7	12,7	20,3	-7,6	23,6	29,6	-6,0	2,4	34,6	-32,2	XII
2,7	3,5	-0,8	14,7	10,7	4,0	16,1	17,3	-1,2	1,8	47,3	-45,5	2006
2,4	2,0	0,4	17,4	13,8	3,6	18,2	18,9	-0,7	2,2	39,6	-37,4	I
1,4	3,2	-1,8	20,5	16,6	3,9	25,8	26,3	-0,5	2,0	50,6	-48,6	II
1,5	2,4	-0,9	19,9	14,6	5,3	24,9	25,9	-1,0	1,8	33,4	-31,6	III
2,9	5,1	-2,2	19,0	21,9	-2,9	35,1	29,6	5,5	2,2	27,1	-24,9	IV
2,1	3,8	-1,7	17,3	25,0	-7,7	38,6	34,9	3,7	2,4	38,1	-35,7	V
2,0	3,4	-1,4	21,8	26,3	-4,5	38,3	29,0	9,3	3,3	48,1	-44,8	VI
2,1	3,2	-1,1	13,7	15,4	-1,7	38,5	20,8	17,7	2,6	52,9	-50,3	VII
1,7	3,0	-1,3	27,5	15,7	11,8	43,2	25,6	17,6	2,4	49,5	-47,1	VIII
2,0	4,1	-2,1	22,5	22,7	-0,2	33,0	30,2	2,8	2,2	40,5	-38,3	IX
1,2	3,0	-1,8	18,2	18,6	-0,4	25,2	30,4	-5,2	1,5	63,2	-61,7	X
0,4	4,3	-3,9	24,3	25,5	-1,2	24,3	31,0	-6,7	1,1	79,2	-78,1	XI
0,6	4,2	-3,6	25,4	16,9	8,5	27,6	26,9	0,7	1,4	48,6	-47,2	XII
1,0	3,8	-2,8	17,1	16,6	0,5	29,9	30,7	-0,8	1,9	53,5	-51,6	2007
4,6	8,5	-3,9	27,1	19,3	7,8	38,5	38,3	0,2	1,5	55,2	-53,7	I
2,4	6,7	-4,3	35,0	28,7	6,3	35,0	33,6	1,4	1,6	46,4	-44,8	II
4,4	5,2	-0,8	27,2	28,0	-0,8	37,9	35,4	2,5	1,6	18,4	-16,8	III
2,9	10,2	-7,3	39,9	30,6	9,3	37,9	35,3	2,6	2,1	30,5	-28,4	IV

Табела 9: БУЏЕТ - ЦЕНТРАЛНА ДРЖАВНА ВЛАСТ

	2002	2003	2004	2005	2006
	Завршна сметка	Завршна сметка	Завршна сметка	Завршна сметка	Буџет
ВКУПНИ ПРИХОДИ	71.981.222.938	68.406.577.974	68.257.596.556	77.264.085.977	81.749.000.000
ИЗВОРНИ ПРИХОДИ	58.896.097.958	56.784.247.919	56.534.423.095	60.465.813.344	59.940.000.000
ДАНОЧНИ ПРИХОДИ	54.389.136.894	49.166.396.854	52.527.458.366	55.024.034.252	56.840.000.000
Данок од доход, од добивка и од капитални добивки	10.137.596.496	10.772.545.343	10.068.869.008	10.934.484.390	11.236.000.000
Персонален данок од доход	7.513.310.320	7.502.459.597	7.706.705.300	8.098.696.839	8.051.000.000
Данок од добивка	2.624.286.176	3.270.085.746	2.362.163.708	2.835.787.551	3.185.000.000
Домашни даноци на стоки и услуги	31.235.879.140	31.741.066.910	36.093.219.422	38.172.046.946	40.136.000.000
Данок на промет и ДДВ (од 1.04.2000)	20.521.036.109	21.175.919.119	25.756.854.524	27.081.128.583	28.334.000.000
Акцизи	10.714.843.031	10.565.147.791	10.336.364.898	11.090.918.363	11.802.000.000
Данок од меѓународна трговија и трансак. (царини и давачки)	6.336.011.440	6.141.579.944	5.814.503.205	5.265.767.731	4.848.000.000
Увозни давачки	5.230.636.743	4.909.408.470	4.597.751.176	4.251.685.006	3.817.121.000
Други увозни давачки и такси	1.105.374.697	1.232.171.474	1.216.752.029	1.014.082.725	1.030.879.000
Други даноци	0	51.094	0	0	0
Даноци од специфични услуги	3.359.937	3.894.080	5.216.895	0	0
Такси за користење или дозволи за вршење на дејност	340.562.742	475.513.109	545.887.314	651.735.186	620.000.000
Данок на финансиски трансакции	6.335.727.139	31.746.374	237.478	-	-
НЕДАНОЧНИ ПРИХОДИ	4.506.961.064	7.617.851.065	4.006.964.729	5.441.779.092	3.100.000.000
Претприемачки приход и приход од имот	931.379.088	1.963.471.700	1.752.484.628	3.441.892.427	1.100.000.000
Такси и надоместоци	1.091.976.541	1.366.943.949	1.465.138.734	1.656.889.743	1.500.000.000
Други владини услуги	205.764.069	370.052.922	257.196.740	246.001.080	300.000.000
Други неданочни приходи	2.277.841.366	3.917.382.494	532.144.627	96.995.843	200.000.000
КАПИТАЛНИ ПРИХОДИ	7.193.569.639	4.081.105.548	3.341.846.311	2.045.598.523	16.227.000.000
Продажба на капитални средства	6.244.440.021	4.002.729.305	3.158.721.234	1.455.155.987	16.027.000.000
Продажба на земјиште и нематеријални вложувања	949.129.619	78.376.243	183.125.077	590.442.536	200.000.000
ТРАНСФЕРИ И ДОНАЦИИ	3.808.557.430	3.651.554.878	4.932.545.381	894.339.868	540.000.000
Трансфери од други нивоа на власт	1.167.411.039	1.136.220.479	3.888.654.831	508.533.363	0
Донации од странство	2.641.146.391	2.515.334.399	1.043.890.550	385.806.506	540.000.000
ДОМАШНО ЗАДОЛЖУВАЊЕ	480.521.896		1.908.760.868	1.538.911.272	3.000.000.000
ЗАДОЛЖУВАЊЕ ВО СТРАНСТВО	1.584.121.754	3.766.572.092	1.529.500.321	12.319.422.970	2.042.000.000
Меѓународни развојни агенции	1.584.121.754	3.766.572.092	1.529.500.321	12.319.422.970	2.042.000.000
ПРИХОДИ ОД ОТПЛАТА (наплата) НА ЗАЕМИ	18.354.261	123.097.537	10.520.580	0	0
ВКУПНИ РАСХОДИ	71.700.272.895	64.462.761.283	63.743.917.129	67.090.435.530	81.749.000.000
ТЕКОВНИ ТРОШОЦИ	56.314.747.304	51.104.920.817	51.667.851.725	45.930.102.078	49.295.088.000
Плати, наемнини и надоместоци	18.337.661.335	20.233.542.216	20.943.062.394	21.655.526.155	22.668.904.000
Стоки и останати услуги	13.991.420.289	7.325.808.770	6.833.422.972	7.261.122.028	7.326.925.000
Тековни трансфери	20.586.832.339	21.101.506.628	21.838.665.402	13.950.459.394	14.602.763.000
Тековни трансфери до единиците на локална самоуправа	-	-	-	812.346.952	1.819.000.000
Каматни плаќања	3.398.833.341	2.444.063.205	2.052.700.957	2.250.647.550	2.877.496.000
СУБВЕНЦИИ И ТРАНСФЕРИ	-	-	-	2.675.836.361	2.111.209.000
СОЦИЈАЛНИ БЕНЕФИЦИИ	-	-	-	4.171.063.594	3.633.264.000
КАПИТАЛНИ РАСХОДИ	8.366.132.516	4.687.684.918	4.867.347.044	7.198.053.448	12.543.385.000
ДАВАЊЕ НА ЗАЕМИ, УЧЕСТВО ВО ДЕЛ ОД					
ХАРТИИТЕ ОД ВРЕДНОСТ И ОТПЛАТА НА ГЛАВНИНА	7.019.393.075	8.670.155.548	7.208.718.360	7.115.380.049	14.166.054.000
Давање на заеми и учество во дел од хартиите од вредност	931.369.212	637.002.773	76.445.946	0	0
Амортизација (отплата на главнина)	6.088.023.863	8.033.152.776	7.132.272.414	7.115.380.049	14.166.054.000

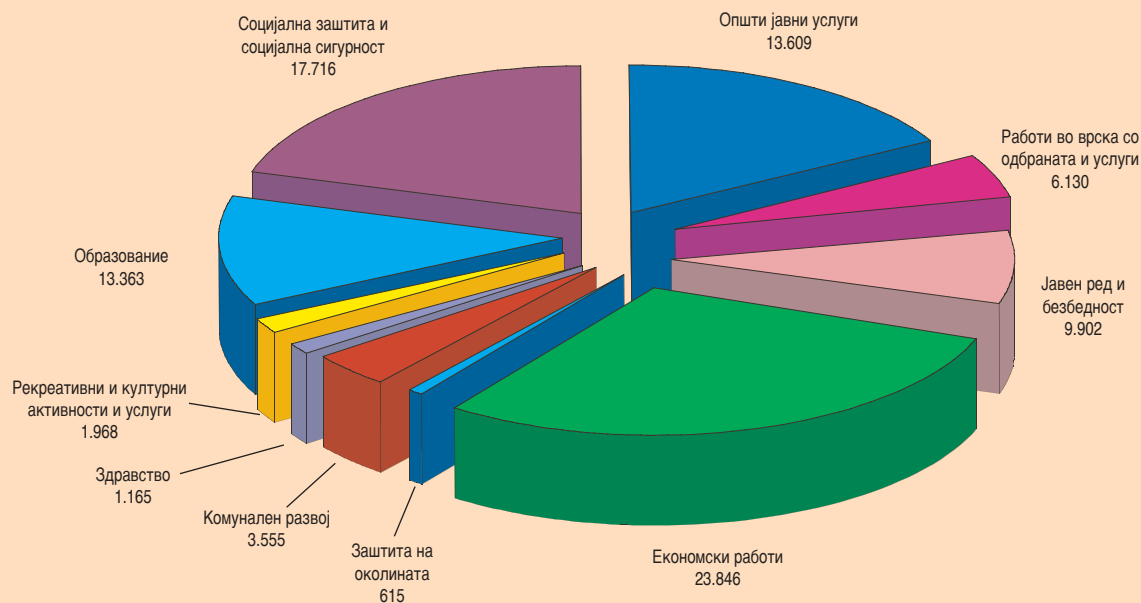

Табела 10: ФУНКЦИОНАЛНА КЛАСИФИКАЦИЈА НА РАСХОДИТЕ НА ЦЕНТРАЛНИОТ БУЏЕТ

	Буџет 2005	Буџет 2006	Буџет 2005	Буџет 2006	Буџет 2005	Буџет 2006
	во милиони денари		структура		% од БДП	
ВКУПНО	66.327	91.868	100,0	100,0	23,9	31,3
Општи јавни услуги	5.885	13.609	8,9	14,8	2,1	4,6
Работи во врска со одбраната и услуги	5.885	6.130	8,9	6,7	2,1	2,1
Јавен ред и безбедност	8.398	9.902	12,7	10,8	3,0	3,4
Економски работи	15.877	23.846	23,9	26,0	5,7	8,1
Заштита на околината	368	615	0,6	0,7	0,1	0,2
Комунален развој	858	3.555	1,3	3,9	0,3	1,2
Здравство	613	1.165	0,9	1,3	0,2	0,4
Рекреативни и културни активности и услуги	1.471	1.968	2,2	2,1	0,5	0,7
Образование	9.869	13.363	14,9	14,5	3,6	4,6
Социјална заштита и социјална сигурност	17.103	17.716	25,8	19,3	6,2	6,0

Забелешка: Функционалната класификација на расходите на Централниот буџет е подготвена според меѓународните стандарди

График 5: ФУНКЦИОНАЛНА КЛАСИФИКАЦИЈА НА РАСХОДИТЕ 2006 ГОДИНА

Табела 11: БУЏЕТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (Централен буџет и буџети на фондови)

	Вкупно 2005	Буџет 2006	Реб. Бу. 2006	I	II	III	K1 2006	IV	V	VI
ВКУПНИ ПРИХОДИ	100.928	103.198	109.029	7.337	6.756	8.976	23.069	9.255	8.666	8.345
Даночни приходи и придонеси	84.581	88.198	89.507	5.957	5.933	7.958	19.848	7.907	7.532	7.343
Даночни приходи (Сметка за сопствени приходи)	304	177	240	19	21	39	79	14	8	28
Даноци	55.681	57.581	58.688	4.014	3.382	5.262	12.658	5.317	5.061	4.719
Персонален данок на доход	8.097	8.051	8.256	511	662	760	1.933	703	666	729
Данок на добивка	2.837	3.185	4.423	180	383	1.162	1.725	311	244	359
ДДВ	27.082	28.334	27.374	1.760	1.284	2.184	5.228	2.812	2.555	1.975
Акцизи	11.748	12.543	11.652	1.191	653	698	2.542	868	965	1.006
Увозни давачки	5.266	4.848	5.483	280	327	386	993	456	540	498
Други даноци	651	620	1.500	92	73	72	237	167	91	152
Придонеси	28.596	30.440	30.579	1.924	2.530	2.657	7.111	2.576	2.463	2.596
Фонд за ПИОМ	18.300	19.810	19.933	1.250	1.651	1.718	4.619	1.690	1.588	1.691
Завод за вработување	1.312	1.370	1.370	85	120	117	322	113	109	114
Фонд за здравство	8.982	9.260	9.276	589	759	822	2.170	773	766	791
Неданочни приходи	13.818	12.943	15.992	684	704	918	2.306	1.133	870	718
Неданочни приходи (Сметка за сопствени приходи)	6.312	7.377	8.377	303	372	559	1.234	413	469	235
Профит од јавни финансиски институции	3.319	1.031	3.084	83	13	7	103	359	19	28
Административни такси	1.657	1.500	1.500	107	131	157	395	114	176	136
Партиципација за здравствени услуги	434	573	573	28	27	25	80	23	26	27
Други административни такси	246	300	300	20	20	25	65	27	22	21
Други неданочни приходи	264	382	508	47	38	24	109	51	4	121
Надоместоци за Фондот за патишта	1.675	1.780	1.650	97	103	121	321	146	155	151
Капитални приходи	933	502	700	52	49	42	143	57	161	172
Странски донации	1.494	1.555	2.430	613	69	45	727	126	88	85
Приход од отплата на заеми	2	0	400	31	1	13	45	33	15	26
ВКУПНИ РАСХОДИ	100.219	104.905	111.365	6.903	8.206	8.429	23.538	8.340	7.977	9.948
Тековни трошоци	90.026	93.420	98.542	6.687	7.679	8.109	22.475	7.945	7.307	8.893
Плати и надоместоци	22.836	23.997	23.922	1.869	1.933	1.948	5.750	1.938	1.927	2.013
Стоки и услуги	12.985	12.579	14.868	702	933	1.221	2.856	1.078	1.096	1.090
Трансфери	51.597	53.585	56.389	3.624	4.740	4.716	13.080	4.617	4.188	5.460
Трансфери (сметка за сопствени приходи)	913	613	1.047	46	52	69	167	66	61	82
Социјални трансфери	46.870	48.906	49.406	3.419	3.977	4.170	11.566	4.001	3.834	4.891
Фонд за ПИОМ	24.971	26.999	29.884	2.020	2.143	2.233	6.396	2.190	2.214	2.236
Завод за вработување	2.940	2.500	2.152	267	203	189	659	186	170	165
Социјална помош	4.138	3.954	4.279	53	548	347	948	338	165	442
Структурни реформи	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Реформи на јавната администрација	0	3	4	0	0	0	0	0	0	0
Здравствена заштита	14.825	15.450	16.087	1.079	1.082	1.400	3.561	1.287	1.285	2.049
Други трансфери	3.681	3.975	5.850	159	704	463	1.326	544	287	477
Трошоци за бегалци	135	91	86	0	7	14	21	6	6	10
Каматни плаќања	2.610	3.259	3.363	492	73	225	790	313	94	329
Камати по домашен долг	1.074	1.259	1.259	41	30	69	140	221	25	198
Камати по надворешен долг	1.536	2.000	2.104	451	43	156	650	92	69	131
Гаранции	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Капитални трошоци	10.191	11.486	12.823	216	527	320	1.063	394	670	1.056
Буџетско салдо	709	-1.708	-2.336	434	-1.450	547	-469	916	690	-1.604
Финансирање	-709	1.708	2.336	-434	1.450	-547	469	-916	-690	1.604
Прилив	7.063	16.556	21.154	8.516	1.493	-250	9.759	1.173	-690	2.614
Приходи од приватизација	1.383	15.821	20.831	28	1	13.899	13.928	0	0	3.846
Странски заеми	13.913	4.309	2.147	45	54	61	159	125	137	234
Депозити	-9.797	-6.594	-6.585	8.305	1.247	-14.387	-4.835	1.330	-2.017	-3.414
Државни записи	1.538	3.000	3.000	138	171	175	484	-283	509	196
Продажба на акции	29	20	1.761	0	21	3	24	0	682	1.751
Одлив	7.772	14.848	18.818	8.950	43	297	9.290	2.089	0	1.010
Отплата на главница	7.772	14.848	18.818	8.950	43	297	9.290	2.089	0	1.010
Надворешен долг	3.295	10.119	14.089	8.950	43	166	9.159	201	0	180
Домашен долг	4.478	4.729	4.729	0	0	131	131	1.888	0	830

K2 2006	K3 2006	K4 2006	Всупно 2006	Буџет 2007	I	II	III	K1 2007	IV	V	VI	K2	Всупно 2007
26.306	26.222	28.504	104.101	108.634	8.717	7.645	10.066	26.428	9.565	9.060	9.226	27.851	54.279
22.782	23.080	24.888	90.598	92.824	7.803	6.729	8.929	23.461	8.445	7.883	8.307	24.635	48.096
50	35	35	199	211	11	30	18	59	13	16	16	45	104
15.097	15.460	16.360	59.575	61.511	5.580	3.986	6.189	15.755	5.754	5.280	5.480	16.514	32.269
2.098	2.025	2.358	8.414	7.471	624	589	631	1.844	665	655	686	2.006	3.850
914	950	1.119	4.708	3.704	252	397	1.386	2.035	407	405	425	1.237	3.272
7.342	7.155	7.534	27.259	30.390	2.940	1.756	2.410	7.106	3.116	2.510	2.524	8.150	15.256
2.839	3.374	3.419	12.174	12.627	1.091	786	903	2.780	1.002	1.049	1.183	3.234	6.014
1.494	1.982	3.243	7.712	5.519	417	378	707	1.502	399	498	483	1.380	2.882
410	390	176	1.213	1.800	256	80	152	488	165	163	179	507	995
7.635	7.586	8.493	30.825	31.102	2.212	2.713	2.722	7.647	2.678	2.587	2.811	8.076	15.723
4.969	4.893	5.467	19.948	20.671	1.439	1.764	1.751	4.954	1.724	1.661	1.821	5.206	10.160
336	337	375	1.370	1.390	89	128	126	343	120	118	126	364	707
2.330	2.356	2.651	9.507	9.041	684	821	845	2.350	834	808	864	2.506	4.856
2.721	2.627	2.826	10.480	13.755	775	798	948	2.521	1.013	1.056	792	2.861	5.382
1.117	1.496	1.656	5.503	6.471	446	470	585	1.501	612	434	409	1.455	2.956
406	56	258	823	2.370	23	44	5	72	57	292	19	368	440
426	308	364	1.493	1.500	129	137	153	419	122	128	134	384	803
76	65	22	243	452	25	18	27	70	26	20	32	78	148
70	59	26	220	300	24	20	28	72	21	25	22	68	140
176	209	125	619	677	29	25	24	78	40	15	34	89	167
452	434	374	1.581	1.680	99	84	126	309	135	142	142	419	728
390	143	272	948	550	75	43	49	167	51	58	42	151	318
299	166	231	1.423	1.505	44	75	140	259	56	63	81	200	459
74	153	288	560	0	20	0	0	20	0	0	4	4	24
26.265	25.085	30.871	105.759	112.027	6.855	7.907	9.382	24.144	8.081	8.561	9.326	25.968	50.112
24.145	22.335	27.569	96.524	100.098	6.522	7.645	8.871	23.038	7.689	8.018	8.589	24.296	47.334
5.878	5.707	6.086	23.421	24.852	1.981	1.995	2.049	6.025	2.018	2.044	2.050	6.112	12.137
3.264	2.655	4.128	12.903	14.833	841	904	994	2.739	965	966	1.143	3.074	5.813
14.265	13.167	16.163	56.675	57.279	3.471	4.574	5.670	13.715	4.359	4.876	5.000	14.235	27.950
209	165	240	781	633	76	54	61	191	63	41	60	164	355
12.726	12.072	12.466	48.830	50.987	3.265	4.228	4.843	12.336	3.697	4.269	4.483	12.449	24.785
6.640	6.751	6.947	26.734	28.865	2.232	2.283	2.365	6.880	2.315	2.318	2.335	6.968	13.848
521	487	450	2.117	2.058	142	138	137	417	153	140	144	437	854
945	1.114	1.090	4.097	4.131	84	581	361	1.026	334	325	217	876	1.902
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.621	3.718	3.979	15.879	15.929	807	1.226	1.980	4.013	895	1.486	1.787	4.168	8.181
1.308	911	3.451	6.996	5.601	130	282	759	1.171	596	557	450	1.603	2.774
22	20	7	70	58	0	10	7	17	3	9	7	19	36
736	418	1.193	3.137	2.965	229	172	158	559	347	132	396	875	1.434
444	79	419	1.082	1.337	20	25	49	94	231	41	183	455	549
292	339	774	2.055	1.628	209	147	109	465	116	91	213	420	885
0	387	0	387	169	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.120	2.751	3.301	9.235	11.929	333	262	511	1.106	392	543	737	1.672	2.778
2	1.083	-2.365	-1.749	-3.393	1.862	-262	684	2.284	1.484	499	-100	1.883	4.167
-2	-1.083	2.355	1.739	3.393	-1.862	262	-684	-2.284	-1.484	-499	100	-1.883	-4.167
3.097	-166	5.390	18.080	14.791	922	1.721	413	3.056	2.686	-445	6.734	8.975	12.031
3.846	0	0	17.774	750	53	0	609	662	0	0	0	0	662
496	484	534	1.673	3.477	31	135	107	273	193	104	78	375	648
-4.101	-695	3.741	-5.890	7.014	967	1.484	-449	2.002	2.035	-549	7.048	8.534	10.536
422	43	1.070	2.019	3.500	-129	102	145	118	458	0	-400	58	176
2.433	2	0	2.459	50	0	0	1	1	0	0	8	8	9
3.099	917	3.025	16.331	11.398	2.784	1.459	1.097	5.340	4.170	54	6.634	10.858	16.198
3.099	917	3.025	16.331	11.398	2.784	1.459	1.097	5.340	4.170	54	6.634	10.858	16.198
381	917	487	10.944	6.461	2.784	1.459	1.097	5.340	1.177	54	5.790	7.021	12.361
2.718	0	2.538	5.387	4.937	0	0	0	0	2.993	0	844	3.837	3.837

ТАБЕЛА 12. ФОНД ЗА ПЕНЗИСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРУВАЊЕ

(во милиони денари)

Вид на приходите / расходите	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007	
	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	јан.-јун.	Извршено	јан.-јун.	
ПРИХОДИ	22.883	24.289	25.811	28.191	28.983	28.878	14.961	31.467	16.276							
Придонес од плати	15.722	15.671	15.784	16.882	17.204	17.484	9.302	19.369	9.879							
Придонес од доходот	311	331	283	307	383	388	154	303	145							
Приходи од Буџетот на Републиката	4.174	5.744	6.961	7.741	8.486	8.291	4.358	9.385	5.282							
Приходи од приватен сектор	404	377	409	394	412	390	117	244	123							
Приходи од индивидуални земјоделци	58	41	61	71	41	39	17	33	13							
Приходи од акцизи	804	716	688	677	661	659	301	661	313							
Придонес од Агенцијата за вработување за невработени лица	1.101	1.126	1.404	1.536	1.719	1.550	665	1.230	454							
Други приходи	74	73	29	65	57	59	32	219	66							
Приходи од дивиденди и од продажба на хартии од вредност	68	209	192	42	21	18	15	23	1							
Приходи по основ на нови вработувања	167	0	0	0	0	0	0	0	0							
Пренесени приходи од претходна година	0	0	0	476	0	0	0	0	0							
РАСХОДИ	22.940	24.697	25.889	27.740	29.132	29.015	15.089	31.204	16.088							
Пензии	19.774	21.278	22.255	24.008	25.121	24.969	12.511	25.410	12.997							
Редовни пензии	18.948	19.041	19.982	21.667	22.824	23.335	11.943	24.272	12.462							
Воени пензии	505	514	518	499	509	479	229	455	224							
Земјоделски пензии	321	297	262	234	217	178	77	154	66							
Ретроактивна исплата на 8%	0	1.167	1.136	1.131	1.027	455	0	0	0							
Предвременно пензионирање според Законот од 2000 година	0	112	103	121	88	90	36	70	30							
Предвременно пензионирање според Законот од 2001 година	0	148	254	262	247	240	88	178	60							
Предвременно пензионирање според Законот од 2004 година						91		115	70							
Разлика за Министерство за внатрешни работи								166	85							
Транзициони трошоци								1.325	851							
Надоместок за телесно оштетување	72	72	83	80	82	82		82	41							
Надоместоци од инвалидско осигурување	94	91	76	98	97	110	41	138	82							
Вработување и интернатско сместување на деца инвалиди	12	7	9	6	6	6	64	4	1							
Придонес за здравствена заштита	2.672	2.805	2.934	3.184	3.349	3.416	2	3.582	1.842							
Надоместок на стручната служба	141	153	165	172	170	172	1.767	208	114							
Други расходи	175	254	222	192	257	190	91	258	149							
Капитални средства	-	37	145	0	50	70	75	196	11							
Дефицит / Суфицит	-57	-408	-78	451	-149	-137	-128	263	188							

Извор: Интерни податоци на Министерството за финансии

ТАБЕЛА 13. ФОНД ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ

(во милиони денари)

Вид на приходите / расходите	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2006	2007
	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	јан.-јун.	Извршено	јан.-јун.
ПРИХОДИ	12.790	12.295	13.656	14.698	14.886	15.083	8.363	15.698	8.473
Придонеси	7.745	7.528	7.823	8.418	8.762	8.982	4.499	9.506	4.856
Придонеси од Пензискиот Фонд	2.649	2.616	3.075	3.184	3.349	3.417	1.768	3.584	1.842
Придонеси од Агенцијата за вработување	1.941	1.554	1.763	1.849	1.998	2.062	1.037	2.145	1.162
Придонеси од Министерството за труд	0	48	54	64	41	64	33	56	36
Други приходи	455	70	734	1.064	676	79	850	124	525
Приходи по договори за сини картони	0	0	0	0	0	0	20	0	0
Средства од Буџетот на РМ за задолжително здравствено осигурување	-	166	111	29	60	479	156	283	52
Пренесен вишок од претходната година	0	313	96	91	1	0	0	0	0
РАСХОДИ	12.463	12.205	13.611	14.678	14.722	15.206	8.359	16.308	8.352
Амбулантни трошоци	2.486	2.505	4.430	5.132	5.959	7.129	7.397	14.387	7.442
Болничко лекување	5.737	5.919	4.929	5.038	5.098	6.311	0	0	0
Трошоци по програми	105	306	123	21	0	0	0	0	0
Лекови	1.681	1.555	1.305	1.868	2.006	0	0	0	0
Забна заштита	687	522	521	630	0	0	0	0	0
Ортопедски трошоци	143	111	134	150	280	171	128	182	120
Лекување во странство	70	90	144	221	117	151	108	164	34
Друг вид лекување (надоместоци)	694	769	832	968	941	1.062	549	1.145	585
Администрација	250	268	360	309	254	276	133	373	157
Опрема и одржување	90	44	656	219	23	106	44	57	14
Други трошоци	200	48	23	32	27	0	0	0	0
Кредити и камати	321	71	154	90	17	0	0	0	0
РАЗЛИКА									
Дефицит/суфицит	326	90	45	21	164	-123	4	-610	121

Извор: Интерни податоци на Министерството за финансии

ТАБЕЛА 14. АГЕНЦИЈА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

(во милиони денари)

Вид на приходите / расходите	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2006	2007
	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	јан.-јун.	Извршено	јан.-јун.
ПРИХОДИ	5.119	4.827	5.918	6.241	7.456	6.940	2.946	5.685	2.621
Приходи од придонеси	1.121	1.136	1.180	1.224	1.270	1.313	659	1.371	707
Придонес од плати	1.098	1.113	1.178	1.223	1.155	1.192	567	1.264	609
Придонес од работни луѓе кои самостојно вршат дејност	22	23	2	0	24	23	10	18	11
Придонес што го уплатуваат работниците									
на привремена работа во странство	0	0	0	1	4	5	2	3	0
Придонес од претходната година	0	0	0	0	88	93	80	86	87
Дотации од Буџетот на Републиката	3.990	3.677	4.726	5.002	6.163	5.616	2.281	4.302	1.909
За покривање на дефицитот на									
Агенцијата за вработување	3.470	3.170	3.742	3.958	4.522	4.612	2.006	3.865	1.771
За исплата на паричен надомест на вработените од претпријатијата кои									
во своето работење искажуваат загуба (загубари)	516	481	944	980	988	418	153	288	120
Реформа на јавната администрација	-	26	19	3	61	22	6	9	6
По други основи	3	26	21	61	592	564	116	140	12
Други приходи	8	13	12	16	23	11	6	12	5
РАСХОДИ	5.110	4.749	5.868	6.214	7.325	6.938	3.096	5.933	2.667
Расходи за функцијата	4.913	4.571	5.658	6.005	7.102	6.710	2.977	5.699	2.561
Средства за обезбедување паричен надоместок									
на невработени лица	1.875	1.879	2.273	2.377	2.697	2.425	1.055	1.991	843
Придонеси за здравствено осигурување	1.936	1.555	1.763	1.849	1.998	2.063	1.036	2.144	1.160
Придонеси за пензиско и инвалидско осигурување	1.102	1.138	1.453	1.557	1.729	1.552	683	1.236	457
Средства за вработување на инвалидни лица	-	-	128	121	58	114	58	219	68
Исплата според Закон за поттикнување на вработеноста	-	-	-	61	592	526	63	65	11
Надоместок за преквалификација	-	-	41	40	29	30	22	44	22
Проекти за вработување							0	0	0
Расходи за стручната служба	198	178	210	209	223	228	119	234	106
Основни плати и наемнини	118	116	124	134	132	133	68	135	66
Надоместоци	19	18	22	20	20	22	11	21	7
Стоки и останати услуги	54	43	42	51	68	69	40	73	33
Тековни трансфери	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Каматни плаќања	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Капитални трошоци	6	2	22	4	3	4	0	5	0
РАЗЛИКА									
Дефицит / Суфицит	9	78	50	27	132	2	-150	-248	-46

Извор: Интерни податоци на Министерството за финансии

ТАБЕЛА 15. ФОНД ЗА МАГИСТРАЛНИ И РЕГИОНАЛНИ ПАТИШТА

(во милиони денари)

Вид на приходите / расходите	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2006	2007
	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	јан.-јун.	Извршено	јан.-јун.
ПРИХОДИ	3.506	4.012	3.434	3.668	3.299	3.031	1.386	2.975	1.299
Приходи од Буџет	1.590	1.655	1.305	1.603	1.610	1.320	600	1.350	550
Надоместок за употреба на патишта што ги користат странските моторни возила	82	73	87	82	77	90	47	102	48
Годишен надоместок за патни моторни возила што подлежат на регистрација	746	704	761	797	853	842	404	790	402
Надоместок за употреба на автопат	537	375	381	728	741	743	321	687	278
Странски кредит	538	1.098	862	418	9	0	0	0	0
Други приходи	14	21	2	39	9	36	14	46	21
Грант	-	87	36	1	0	0	0	0	0
РАСХОДИ	3.506	4.013	3.420	3.661	3.889	3.389	1.428	3.525	1.346
Инвестиции	1.662	1.756	1.250	1.107	1.753	1.405	396	1.630	655
Расходи за студии, проектирање, надзор, провизи и материјални трошоци	179	286	289	205	156	164	74	148	107
Одржување на патиштата	952	926	900	1.063	1.081	1.013	687	1.032	337
Отплата на кредити	212	299	304	424	242	254	131	274	113
Средства за локални патишта	502	596	528	666	611	508	140	441	134
Останати трошоци	0	0	0	46	45	45	0	0	0
Обврски од претходната година	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Обврски спрема Агенцијата за санација на банки	0	150	149	150	0	0	0	0	0
РАЗЛИКА									
Дефицит / суфицит	0	-1	14	7	-590	-358	-42	-550	-47

Извор: Интерни податоци на Министерството за финансии

ТАБЕЛА 16. НАДВОРЕШЕН ДОЛГ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА¹

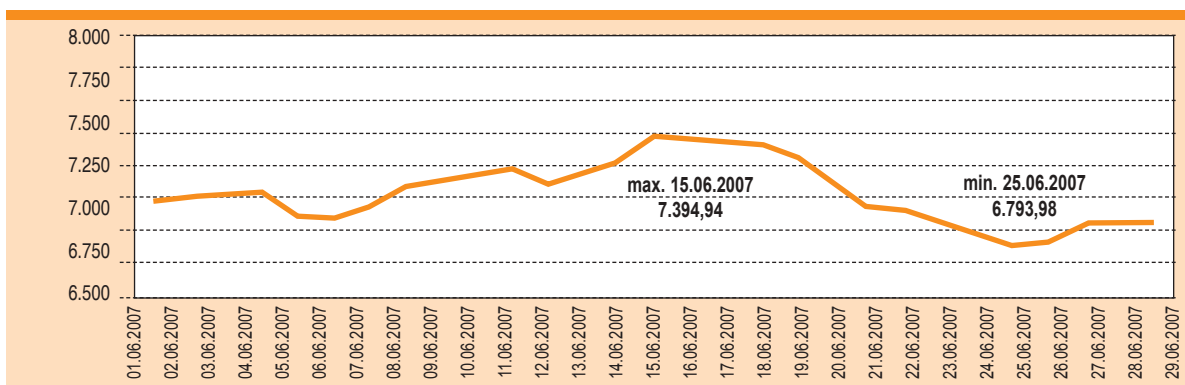
(милиони САД долари)

	31.07.06	31.08.06	30.09.06	31.10.06	30.11.06	31.12.06	31.01.07	28.02.07	31.03.07	30.04.07	31.05.07	30.06.07
Официјални кредитори	1.322	1.336	1.326	1.338	1.376	1.380	1.255	1.247	1.299	1.292	1.238	1.142
Мултилатерала	1.116	1.128	1.119	1.124	1.157	1.161	1.095	1.087	1.155	1.166	1.113	1.002
IMF	60	60	60	58	57	56	54	52	51	49	0	0
IBRD	257	258	258	258	265	264	260	262	264	268	277	140
IFC	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4
IDA	378	379	377	377	384	384	379	383	385	386	383	385
EIB	156	158	154	152	161	165	163	166	168	168	165	173
EUROFIMA	8	8	8	8	8	6	6	7	7	7	7	7
CEDB	23	23	23	29	30	30	30	30	31	31	31	31
EBRD	99	104	104	106	113	116	120	93	108	113	116	123
EU	114	115	114	114	118	118	117	119	120	123	121	121
IFAD	15	16	15	15	16	16	17	17	17	17	17	17
EAR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Билатерала	207	208	208	214	219	219	160	160	144	126	125	140
Приватни кредитори	852	861	857	861	897	935	1.010	1.031	979	1.020	1.065	1.079
Лондонски клуб	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Еврообврзница	190	192	190	190	197	197	195	198	199	205	201	201
Останати	663	669	668	670	700	738	762	779	780	815	864	876
Банки и финан. инстит.	316	316	316	316	340	374	364	377	380	390	412	423
Претпријатија	346	353	351	354	359	363	396	403	400	425	452	453
ВКУПНО	2.175	2.198	2.184	2.199	2.273	2.347	2.270	2.281	2.279	2.312	2.303	2.221

1) Долгорочен и среднорочен долг

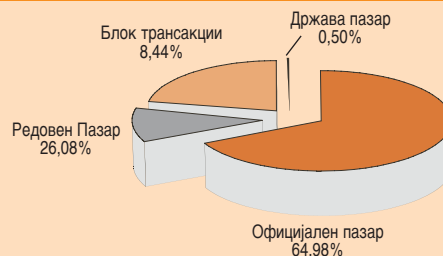

ТАБЕЛИ 17. МАКЕДОНСКА БЕРЗА

Структура на прометот во април 2007 година

Пазарен сегмент	Промет (денари)	Промет (Еур)	%	Број на транс.
ОФИЦИЈАЛЕН ПАЗАР	1.093.017.575	17.866.723	64,98	5.243
РЕДОВЕН ПАЗАР	438.640.709	7.170.143	26,08	3.289
БЛОК ТРАНСАКЦИИ	142.046.460	2.322.047	8,44	6
ДРЖАВА ПАЗАР	8.414.061	137.545	0,50	3
ВКУПНО	1.682.118.805	27.496.459	100,00	8.541

10 АКЦИИ СО НАЈГОЛЕМ ОСТВАРЕН ПРОМЕТ НА ОФИЦИЈАЛЕН ПАЗАР

Хартија од вредност	Макс. (денари)	Мин (денари)	Просечна цена (денари)	Количина	Промет во денари	Промет во ЕУР	% на учество во прометот	Број на трансакции	Пазар. капитал. (денари)
Комерцијална банка Скопје	7.200	6.400	6.776	50.750	342.534.875	5.599.159	31,46	427	13.957.480.227
Алкалоид Скопје	10.050	8.800	9.701	12.057	115.631.986	1.890.169	10,62	503	13.154.508.512
Гранит Скопје	2.300	1.859	2.049	50.647	104.738.978	1.712.060	9,62	573	6.317.933.980
Макпетрол Скопје	117.000	104.127	111.962	648	72.570.490	1.186.223	6,66	152	12.362.020.000
РЖ Макстил Скопје	648	503	570	104.489	59.286.205	969.135	5,44	520	7.799.831.003
ТТК Банка АД Скопје	3.306	3.000	3.150	15.705	50.602.591	827.221	4,65	102	2.831.961.420
Топлификација Скопје	10.090	8.628	9.520	3.884	37.300.116	609.717	3,43	230	3.975.261.165
Стопанска банка Битола	12.501	11.300	12.065	3.024	36.737.646	600.543	3,37	111	4.648.684.794
Македонија Турист Скопје	7.599	7.350	7.450	3.293	24.525.348	400.901	2,25	71	3.354.563.514
Жито Вардар Велес	12.300	9.170	11.133	2.057	22.660.067	370.408	2,08	84	730.355.480,24
ОСТАНАТИ				134.674	222.266.894	3.633.261	20,41	1.847	35.956.435.096
ВКУПНО				381.228	1.088.855.196	17.798.797	100,00	4.620	105.089.035.191

3 АКЦИИ СО НАЈГОЛЕМ ПОРАСТ НА ЦЕНАТА*

Акција	мај 2007 Просечна цена (денари)	јуни 2007 Просечна цена (денари)	% на промена
Инвестбанка Скопје приор.	7.650,00	9.050,00	18,30
РЖ Услуги Скопје	595,26	675,64	13,50
РЖ Интер-Траншпед Скопје	442,61	474,51	7,21

АКЦИИ СО НАЈГОЛЕМО НАМАЛУВАЊЕ НА ЦЕНАТА*

Акција	мај 2007 Просечна цена (денари)	јуни 2007 Просечна цена (денари)	% на промена
Макотекс Скопје	825,89	351,67	57,42
Тутунски комбинат Прилеп	1.499,42	912,14	39,17
Витаминка Прилеп	19.181,82	15.033,33	21,63

Преглед на тргување со обврзници

	MAX (%)	MIN (%)	Последна просечна дневна цена	Последен датум на тргување	Обем (НВ во Евра)	Промет (денари)	Промет (Евра)	Принос до достасување на обврзницата*
Обврзници на РМ – „старо девизно штедење“ (РМ01)	87,00	83,20	86,29	29.06.2007	420.559	22.082.199	360.970,48	9,25%
Обврзници на РМ за денационал. втора емисија (РМДЕН01)	84,00	83,10	83,30	29.06.2007	52.008	2.649.496	43.312,39	7,92%
Обврзници на РМ за денационал. трета емисија (РМДЕН02)	82,50	81,50	82,00	28.06.2007	612.795	30.801.473	503.514,09	7,66%
Обврзници на РМ за денационал. четврта емисија (РМДЕН03)	82,00	78,50	79,50	29.06.2007	952.851	47.015.230	768.493,09	7,88%
Обврзници на РМ за денационал. петта емисија (РМДЕН04)	79,00	78,00	78,50	29.06.2007	142.559	6.832.968	111.680,28	7,63%
Обврзници на РМ за денационал. шеста емисија (РМДЕН05)	78,00	76,90	77,88	29.06.2007	775.980	36.827.470	602.003,26	7,17%

* Моделот на калкулација на приносот до достасување е прилагоден на карактеристиките на обврзниците. Датум на пресметување е 29.06.2007 година, со последната просечна цена на тргување на обврзниците

Показатели за котираните друштва од МБИ - 10

Друштво	Коефициент цена		Учество на странски		% Промена
	по акција / Добивка по акција ¹⁾	Дивиденден принос	на инвеститори мај 2007 ²⁾	на инвеститори јуни 2007 ³⁾	
Алкалоид Скопје	38,51	0,95%	14,77%	15,09%	0,32%
Бетон Скопје*	38,16	0,00%	31,97%	32,10%	0,13%
Гранит Скопје	23,66	1,35%	26,67%	27,14%	0,47%
Комерцијална банка Скопје	19,03	2,38%	46,70%	48,76%	2,06%
Макпетрол Скопје	42,24	0,91%	10,58%	10,72%	0,14%
Макстил Скопје	115,42	0,00%	81,32%	81,25%	-0,07%
Стопанска банка Битола	23,23	4,29%	40,41%	40,84%	0,43%
Топлификација Скопје	137,62	0,40%	22,92%	22,91%	-0,01%
Тетекс Тетово	77,01	0,28%	6,09%	6,19%	0,10%
ТТК Банка Скопје	60,25	1,88%	30,95%	31,39%	0,44%

Показателите се пресметани со користење на податоци од Ревидираните финансиски извештаи за 2006 година и исплатената дивиденда за 2006 година, освен кај * каде што показателите се пресметани со користење на податоци од Ревидираните финансиски извештаи за 2005 година и исплатената дивиденда за 2005 година.

Странски инвеститори на Официјалниот пазар на Берзата³⁾

	Странски правни лица јуни 2007	Странски физички лица јуни 2007	Вкупно странски инвеститори јуни 2007	Вкупно странски инвеститори мај 2007	Промена во %
Акци	26,94%	1,35%	28,30%	28,00%	0,30%
Обврзници ⁴⁾	6,22%	4,08%	10,30%	10,33%	-0,03%
Вкупно Официјален пазар	18,62%	2,45%	21,07%	20,95%	0,12%

- 1) Цена на акција на 29.06.2007 / Добивка по акција
- 2) Состојба на 29.06.2007 година, според податоците добиени од Централниот депозитар за хартии од вредност, а која се однесува на учество на странските инвеститори во вкупната главнина на друштвото
- 3) Состојба на 29.06.2007 година, според податоците добиени од Централниот депозитар за хартии од вредност, а која се однесува на учество на странските инвеститори во вкупната номинална вредност на обврзниците.

Учество на странските и домашните инвеститори во вкупниот промет остварен на Берзата⁴⁾

Јуни 2007	Купување % на учество	Продавање % на учество
Странски физички лица	10,06%	4,46%
Странски правни лица	37,24%	21,19%
Вкупно странски	47,30%	25,65%
Домашни физички лица	35,63%	55,25%
Домашни правни лица	17,07%	19,10%
Вкупно домашни	52,70%	74,35%

- 4) Состојба на 29.06.2007 година, според податоците добиени од Централниот депозитар за хартии од вредност а која се однесува на учеството на странските и домашните инвеститори во вкупниот промет остварен на Берзата.

Промет по членки

Членка	Шифра	Класично тргување	Класично тргување %	Блокови	Блокови %	Држава	Држава %	Вкупно
Комерцијална банка АД Скопје	КБ	741.252.446	24,2	175.874.000	61,91	0	0	917.126.446
ИНОВО БРОКЕР АД Скопје	ИН	452.338.888	14,77	12.800.000	4,51	17.325	0,21	465.156.213
НЛБ Тутунска брокер АД Скопје	ТН	310.276.042	10,13	0	0	8.369.400	99,47	318.645.442
Фершпед Брокер АД Скопје	ФР	198.286.312	6,47	30.418.920	10,71	0	0	228.705.232
ТТК Банка Скопје	ТК	151.634.000	4,95	65.000.000	22,88	0	0	216.634.000
Алта Виста брокер АД Скопје	АВ	177.191.108	5,78	0	0	0	0	177.191.108
Стопанска Банка АД Скопје	СБ	165.917.778	5,42	0	0	0	0	165.917.778
Бро-Дил АД Скопје	БД	149.438.414	4,88	0	0	0	0	149.438.414
ИНВЕСТБРОКЕР АД Скопје	МИ	135.118.094	4,41	0	0	0	0	135.118.094
ИЛИРИКА ИНВЕСТМЕНТС АД Скопје	ИЛ	134.034.883	4,38	0	0	0	0	134.034.883
МАК Брокер АД Скопје	МК	95.398.917	3,11	0	0	0	0	95.398.917
ЕУРОброкер АД Скопје	ЕУ	94.832.050	3,1	0	0	0	0	94.832.050
Поштел Брокер АД Скопје	ПТ	87.215.671	2,85	0	0	0	0	87.215.671
БИТОЛА БРОКЕР АД Битола	ББ	82.898.261	2,71	0	0	27.336	0,32	82.925.597
Охридска Банка АД Охрид	ОХ	44.279.944	1,45	0	0	0	0	44.279.944
Универзална Инвестиц. Банка АД Скопје	БЛ	43.203.761	1,41	0	0	0	0	43.203.761
Вкупно		3.063.316.568	100	284.092.920	100	8.414.061	100	3.355.823.549

КРЕДИТНИ ЛИНИИ ЗА МАЛИ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА

обезбедени од Владата на Република Македонија, состојба во октомври 2007 година
(податоците се од информативен карактер, деталните услови за сите кредитни линии се достапни во деловните банки, освен информациите за репласирањето на средствата од Компензационите фондови од странска помош и од друга странска помош кои се достапни во Министерството за финансии)

Кредитна линија	Кредитна линија за набавка на опрема од италијанско производство МБПР	Кредитирање мали бизниси (микро, мали и средни претпријатија) од страна на KfW од Германија МБПР	Кредитната линија за создавање и одржување на работни места во МСТД од Банката за развој при Советот на Европа МБПР
Износ	до 2.000.000 €	до 50.000 €	До 400.000 €
Рок на враќање	7 години	до 4 години	До 7 години со вклучен грејс период
Грејс период	До 1.5 година	до 1 година	До 2 години
Годишна каматна стапка	7%	11% до 16% на годишно ниво	Променлива каматна стапка (моментално околу – 9% годишно)
Обезбедување	1. Хипотека на недвижен имот; 2. Рачна залога на опрема; 3. Меници и др.	Бланко меница со изјава заверена кај нотар, со најмалку 2 жиранти; Бариран чек со изјава заверена кај нотар, меница и/или бариран чек од други бонитетни правни лица – гаранти; Хипотека; Рачна залога на подвижни предмети и права; Депо на вредносни предмети и хартии од вредност; Граѓански чекови; по потреба и друго, прифатливо за Банката. При проценување на кредитите се применува посебна кредитна технологија која е фокусирана на социо–економската состојба на претприемачот и неговиот бизнис, во однос на колатералот.	Стандардно обезбедување прифатливо за банките учеснички (хипотека, рачна залога и сл.).
Намена на кредитот	Стоков кредит наменет за набавка на машини и опрема со италијанско потекло.	1. Финансирање на основни средства (набавка на опрема, машини, алати, инсталации, градежно земјиште, реновирање и модернизација); 2. Финансирање на обртни средства (суровини, репроматеријали, трговска стока).	Создавање на нови работни места преку инвестиции во сите сектори освен примарно земјоделско производство, од страна на мали и средни трговски друштва.
Целни групи	Профитабилни инвестициони проекти на приватни инвеститори од дејности предвидени во Националната класификација на дејности, освен: E –Трговија; J – Јавна управа, задолжителна социјална заштита; M – Приватни домаќинства со вработени лица; и N – Екстериторијални организаци и тела.	Приватни трговски друштва, поединци, индивидуални претприемачи, занаетчи, продавачи на пазар и самостојни вршители на дејност.	Мали и средни трговски друштва
Степен на искористеност на средствата	Владата на Република Италија обезбеди 12.704.840 милиони €, од кои за користење остануваат 62.704,36 €. Степен на искористеност 99,51%.	Првиот и вториот кредит од KfW од Германија во висина од 13 мил. € е 100% искористен. Од наплатените ануитети се креира револвинг фонд. Од јули 2007 година почна да се користи и третата транша од 7,7 мил €. Искористени 5,5 милиони €.	Вкупен износ на кредитната линија е 10.000.000 €, а досега се искористени 5.000.000 €.

Деловни банки кои го нудат кредитот	Еуростандард б Скопје, ИК б Скопје, Инвест б Скопје, Комерцијална б Скопје, Македонска б Скопје, Охридска б Охрид, Силекс б Скопје, Стопанска б Скопје, Стопанска б Битола, ТТК Скопје, Тутунска б Скопје, УНИ б Скопје	Извозна и кредитна банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, Прокредит банка АД Скопје, Инвестбанка ад Скопје, Можности ДОО Скопје	Комерцијална банка АД Скопје, Охридска банка АД Охрид, и Стопанска банка АД Битола
Забелешка	Еднократна провизија од 1,2% се плаќа за услугите на прокураторот, доколку се користат негови услуги. Од наплатените анuitети ќе се креира револвинг фонд за одобрување кредити под следните услови: – износ: од 50.000 – 500.000 € ; – рок на враќање: од 1– 3 години; – каматна стапка од 7% за фирми кои веќе користеле кредит од Стоковата кредитна линија и 8% за останатите заинтересирани фирми; – намена: за трајни обртни средства.	Програмата „Кредитирање мали бизниси“ наменета е за поддршка на микро, мали и средни претпријатија кои се 100% во приватна сопственост, се цел да се овозможи пристап на истите до финансиски средства, трансформирање во законски форми и интегрирање на истите во финансискиот пазар.	Средствата од оваа кредитна линија се за парцијално финансирање (до 50%) на издржани инвестициони проекти во корист на МСТД, со што ќе се зајакне нивната оперативна состојба и можност за создавање и задржување на околу 950 работни места по искористување на сите средства кои се на располагање од заемот.

Кредитна линија	Програма за кредитирање на развојот на МСП од страна на KfW од Германија. - револвинг фонд МБПР	Кредитирање на производство наменето за извоз од средствата доделени од страната на Владата на Република Македонија - МБПР	Кредитна линија за финансирање на трајни обртни средства доделени од Владата на Република Македонија - МБПР
Износ	50.000 – 400.000 €	до 2.000.000 €	До 300.000 €
Рок на враќање	До 4 години со вклучен грејс период	До 12 месеци (за извозни аранжмани)	3 години
Грејс период	до 6 месеци	нема (враќањето на кредитот е еднократно)	нема
Годишна каматна стапка	10%	8%	8%
Обезбедување	1. Хипотека; 2. Меници; 3. Залог на подвижни предмети, права и хартии од вредност или залог на недвижен имот	1. Хипотека; 2. Рачна залога на подвижни предмети и права; 3. Бонитетни хартии од вредност; 4. Други вообичаени форми на обезбедување	Хипотека, залог, меници и други инструменти прифатливи за деловните банки
Намена на кредитот	Модернизација и проширување на постоечки приватни МСП, и основање на нови. Минимум 40% од кредитот се користи за основни средства; Максимум 60% од кредитот може да се користи за обртни средства.	Финансирање на извозни аранжмани за сировини и репроматеријали врз основа на склучени договори за извоз.	Финансирање на трајни обртни средства
Целни групи	МСП кои се над 51% во приватна сопственост. KfW од Германија обезбеди 15 милиони €, кои се 100% искористени. Од наплатените анuitети креиран е револвинг фонд.	Приватни трговски друштва кои имаат производство наменето за извоз. Македонска банка за поддршка на развојот обезбеди средства за оваа кредитна линија. Почнувајќи од 1999 досега се пласирани 50,5 милиони € .	Извозно–ориентирани трговски друштва Македонска банка за поддршка на развојот обезбеди средства за оваа кредитна линија. Почнувајќи од 2005 досега се пласирани 750 илјади € .
Степен на искористеност на средствата	Еуростандард АД Скопје, Извозна и Кредитна банка АД Скопје, Инвест банка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје, Македонска банка АД Скопје, Охридска банка АД Охрид, Силекс банка АД Скопје, Стопанска банка АД Скопје, Стопанска банка АД Битола, ТТК банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, УНИ банка АД Скопје	УНИ Банка АД Скопје, Еуростандард банка АД Скопје, Извозна и кредитна банка АД Скопје, Инвест банка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје, Македонска банка АД Скопје, Охридска банка АД Охрид, Стопанска банка АД Скопје, Стопанска банка АД Битола, ТТК банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, Силекс Банка АД Скопје Доколку друштвото го осигура извозот, каматната стапка ќе се намали за 0,5%.	Еуростандард банка, Извозна и Кредитна банка, Инвестбанка, Комерцијална банка, Македонска банка, Охридска банка, Силекс банка, Стопанска банка Битола, Тетекс–Кредитна банка, Тетовска банка, Тутунска банка и УНИ банка

Кредитна линија	Кредити од кредитната линија од Меѓународен фонд за развој на земјоделството IFAD 1, IFAD 2 и револвинг фонд	Проектот за развој на приватниот сектор на Фондот за меѓународна соработка и развој од Тајван револвинг фонд НБРМ	Кредити за развој на приватниот сектор од Меѓународна банка за обновa и развој (МБОР) Револвинг фонд - НБРМ
Износ	1. 2.000 € микро кредити; 2. 50.000 € за примарно земјоделско производство; 3. 150.000 € за преработка 4. 150.000 € за трговија со земјоделски производи	1. до 400.000 \$ за мали и средни претпријатија 2. до 200.000 \$ за земјоделство	нема лимит
Рок на враќање	до 7 години зависно од видот и намената на кредитот	1. до 7 години за МСП, 2. до 5 години за земјоделство	1. до 3 години за обртни средства; 2. до 5 години за инвестициони проекти, во кои се работи на модернизација на технолошки процес
Грејс период	до 3 години, зависно од видот и намената	до 2 години	Согласно кредитната политика на деловните банки
Годишна каматна стапка	– од 6% до 18% годишно за микро кредити, – од 6% до 16% годишно за примарно производство (зависно од финансиската институција преку која се одобрува кредитот), – 7% годишно за преработка и трговија со земјоделски производи	Охридска банка а.д Охрид – 8,89% ; Стопанска банка а.д Скопје – 7,238 до 12,245; Комерцијална банка а.д Скопје – 7,89%; Тутунска банка а.д Скопје – 7,88%; Инвест банка а.д. Скопје – 7,3875%; Македонска банка а.д Скопје – 7,75%	Охридска банка а.д Охрид – 8,51% и 8,30% Тутунска банка а.д Скопје – 7,30% Инвест банка а.д. Скопје – од 9% до 12% Стопанска банка а.д Битола – од 8,50%
Обезбедување	1. залог на подвижен имот (опрема, трактори, возила, механизација и друго); 2. хипотека на недвижен имот; 3. кредитоспособни жиранти (физички или правни лица); 4. други инструменти на обезбедување кои ќе ги утврди банката или штедилницата.к	Согласно кредитната политика на банките учеснички.	Согласно кредитната политика на банките учеснички во реализацијата на средствата од Револвинг Фондот.
Намена на кредитот	1. сточарско производство; 2. растително производство; 3. земјоделска механизација; 4. опрема и обртни средства за откуп на земјоделски производи кои ќе се преработуваат; 5. трговија со земјоделски производи и нивна преработка.	1. кредити за мали и средни претпријатија – за основни средства (машини и опрема, од било која природа, освен стекнување на земја), и – за обртни средства (суровини и резервни делови). 2. кредити во областа на земјоделството – набавка на земјоделска механизација, основно стадо, оранжерии, подигање на насади, опрема, набавка на суровини, репроматеријали.	1. Финансирање на обртни средства (набавка на суровини, репроматеријали, дополнителна опрема и резервни делови за зголемување на обемот на производството за поддршка на извозни активности или супституција на увоз); 2. Финансирање на инвестициони проекти кога се работи за модернизација на технолошки процес.
Целни групи	1. Примарни земјоделски производители; 2. преработувачи на храна; и 3. трговци со земјоделски производи.	Мали и средни претпријатија и индивидуални земјоделски производители како и претпријатија ангажирани во производство – то или маркетингот на земјоделски производи.	Претпријатија во приватна сопственост, како и индивидуални земјоделски производители.

Степен на искористеност на средствата	Меѓународен фонд за развој на земјоделството IFAD додели два кредити: 6.2 мил.\$ (IFAD 1) и 8 мил.\$ (IFAD 2). Повлечени и искоростени се сите средства. Од вратените анuitети е формиран револвинг фонд.	Средствата од Заемот од Фондот за меѓународна соработка и развој (ICDF) – Тајван се целосно искористени. Средствата од Револвинг Фондот од овој Заем се кај банките учеснички кои ги пласираат на крајните корисници под истите услови.	Кредитната линија за развој на приватниот сектор одобрена од Светска Банка (Заемите 4015МК и 4240МК) е целосно искористена. За понатамошно користење на располагање се средствата од Револвинг Фондот.
Деловни банки кои го нудат кредитот	Инвестбанка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, КИБ Куманово, Стопанска Банка АД Битола Штедилница Можности и Штедилница ФУЛМ	Охридска банка а.д Охрид, Стопанска банка а.д Скопје, Комерцијална банка а.д Скопје, Тутунска банка а.д Скопје, Инвест банка а.д. Скопје и Македонска банка а.д Скопје.	Охридска банка а.д Охрид, Тутунска банка а.д Скопје, Инвест банка а.д. Скопје, Стопанска банка а.д Битола.
Забелешка	Заклучно со 15.10.2007 година, преку Земјоделскиот кредитен дисконтен фонд се рефинансирани 2664 кредити во вкупен износ од 16,1 милиони евра (IFAD 1, IFAD 2 и револвинг фонд)	Со средствата од под-заемот може да се финансираат најмногу 85% од вкупната вредност на под-проектот. Банката и крајниот корисник на под-заемот ќе го финансираат остатокот од најмалку 15%.	Со средствата од под-заемот може да се финансираат до 70% од вкупната вредност на под-проектот. Крајниот корисник ќе го финансира остатокот од најмалку 30%.

Кредитна линија	Поддршка на развојот на мали и средни претпријатија од Владата на Холандија -Македонската развојна фондација за претпријатијата	Кредитна линија за креирање нови работни места во мали и средни претпријатија од Банката за развој при Советот на Европа револвинг фонд НБРМ	Кредитна линија за финансирање на МСП доделени од Владата на Република Македонија - МБПР
Износ	1. Заем тип 1 до 10.000 € 2. Заем тип 2 од 15.000 до 75.000 € 3. Заем тип 3 до 15.000 €	нема лимит	До 500.000 €
Рок на враќање	до 5 години, (Рокот н враќање може да биде и подолг, во зависност од циклусот на производство).	од 5 до 10 години	8 години
Грејс период	до 1 година (Грејс периодот може да биде и подолг, во зависност од циклусот на производство).	Грејс периодот го одредува банката во зависност од вредноста на под-заемот и можниот обрт на средствата во однос на времето за враќање на истиот.	До 1 година
Годишна каматна стапка	Ја одредува индивидуално секоја финансиска институција.	Стопанска банка а.д. Скопје – 9,5% до 9,7%; Комерцијална банка а.д. Скопје – од 6,89% до 8,55%; Охридска банка а.д. Охрид – од 8,59%.	8%
Обезбедување	Согласно кредитната политика на финансиската институција вклучена во спроведување на кредитната линија.	Согласно кредитната политика на банките учеснички.	Хипотека, залог, меници и други инструменти прифатливи за деловните банки
Намена на кредитот	За инвестиции во основни средства и работен капитал	Изградба/набавка на имот, набавка на машини и опрема, набавка на сировини и резервни делови, како и активност на едукативни тренинг програми.	Финансирање на основни и обртни средства
Целни групи	тип 1: индивидуални земјоделци, самостојно вработени лица и претприемачи на микро претпријатија; тип 2: мали претпријатија со најмногу 50 вработени тип 3: мали претпријатија со најмногу 10 вработени.	Извозно-ориентирани трговски друштва Македонска банка за поддршка на развојот обезбеди средства за оваа кредитна линија. Почнувајќи од 2005 досега се пласирани 750 илјади €. Еуростандард банка, Извозна и Кредитна банка, Инвестбанка, Комерцијална банка, Македонска банка, Охридска банка, Силекс банка, Стопанска банка Битола, Тетекс-Кредитна банка, Тетовска банка, Тутунска банка и УНИ банка	Мали и средни трговски друштва
Степен на искористеност на средствата	Владата на Холандија обезбеди 7,2 мил. €. Искористени се 100%. Од наплатената главнина се формира револвинг фонд, кој се пласира под истите услови.	Средствата од Заемот одобрен од Банката за развој при Советот на Европа (СЕВ) во износ од ЕУР 5,113 милиони се целосно искористени. Средствата од Револвинг Фондот од овој Заем се кај банките учеснички кои ги пласираат на крајните корисници под истите услови.	Македонска банка за поддршка на развојот обезбеди средства за оваа кредитна линија. Почнувајќи од 1999 досега се пласирани 20 милиони €.

Деловни банки кои го нудат кредитот	Тутунска банка АД Скопје, ИК банка АД Скопје, Можности ДОО Скопје	Стопанска банка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје и Охридска банка АД Охрид.	УНИ Банка АД Скопје, Еуростандард банка АД Скопје, Извозна и кредитна банка АД Скопје, Инвест банка АД Скопје,
Забелешка		Средствата не може да се користат за проекти од земјоделството, освен за преработка и доработка на земјоделски производи. Се исклучува од финансирање обртниот капитал и услугите поврзани со операциите на проектот (трошоците за одржување, плати и друго). Со средствата од под-заемот може да се финансира најмногу 50% од вкупната вредност на под-проектот. Останатите 50% се финансираат од сопствени средства на крајниот корисник или од средства на банката учесничка	Комерцијална банка АД Скопје, Македонска банка АД Скопје, Охридска банка АД Охрид, Стопанска банка АД Скопје, Стопанска банка АД Битола, ТТК банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, Силекс Банка АД Скопје

Кредитна линија/ Извор на средства	Одлука за условите и критериумите за репласирање на средства од компензациони фондови од странска помош (Одлука од Сл. в. 60/2004)		Одлука за условите и критериумите за репласирање на средства од компензациони фондови од друга странска помош (Одлука од Сл. в. 28/2005)	
Износ	Максималниот износ не е дефиниран во Одлуката, се финансира согласно проектот по вообичаени банкарски услови за МСП.		Максималниот износ не е дефиниран во Одлуката, се финансира согласно проектот по вообичаени банкарски услови за МСП.	
Рок на враќање	9 месеци	5 години	9 месеци	5 години
Грејс период	3 месеци	1 година	3 месеци	1 година
Годишна каматна стапка	3%	3%	3,5% под есконтната стапка на Народна банка на Р.М	3,5% под есконтната стапка на Народна банка на Р.М
Обезбедување	Банкарска гаранција	Хипотека во висина 2:1 или банкарска гаранција	Банкарска гаранција	Хипотека во висина 2:1 или банкарска гаранција
Намена на кредитот	1. суровини; 2. репроматеријали.	инвестициони проекти	1. суровини; 2. репроматеријали	инвестициони проекти
Целни групи	МСП од областа на стопанството		МСП од областа на стопанството	
Степен на искористеност на средствата	Од наплатените ануитети од странските помошти се генерираат компензациони фондови. Со состојба 30.09.2007 година нераспределени се 22.575.000 милиони денари.		Од наплатените ануитети од странските помошти се генерираат компензациони фондови. Со состојба 30.09.2007 година нераспределени се 66.889.000 милиони денари.	
Деловни банки кои го нудат кредитот/ Министерство за финансии	Министерство за финансии, Сектор за управување со капитал, Одделение за странска помош		Министерство за финансии, Сектор за управување со капитал, Одделение за странска помош	
Забелешка	Средствата се ставаат во функција по распишано соопштение во дневните весници од страна на Министерството за финансии. Селекција на пријавените проекти и нивно одобрување врши Комисијата за менаџмент со Компензациони фондови, формирана од Владата на Република Македонија.		Средствата се ставаат во функција по распишано соопштение во дневните весници од страна на Министерството за финансии. Селекција на пријавените проекти и нивно одобрување врши Комисијата за менаџмент со Компензациони фондови, формирана од Владата на Република Македонија.	

ДРУГИ ПРОЕКТИ ЗА ПОДДРШКА НА МАЛИ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА, состојба октомври 2007 г.
(податоците се од информативен карактер, деталните услови се достапни кај имплементаторите)

Гаранции	Гарантен Фонд на Македонска Банка за Поддршка на Развој - Проект на Владата на РМ	Гарантен фонд - проект на Шведската агенција за меѓународна развојна соработка (SIDA)	Кредитен фонд	Фонд за кредитирање МСП - проект на Американската агенција за меѓународен развој (USAID) норвешкиот државен инвестициски фонд NORFUND
Услови под кои се одобрува гаранција	Гаранции се доделуваат за сите долгорочни кредити за инвестиции од кредитните линии дистрибуирани преку банките потписнички на договори за соработка со МБПР	Гаранции за кредит: се издаваат за сите кредити од кредитните линии дистрибуирани преку банките потписнички за соработка со ГФ Гаранции за добавувачи: се издаваат на добавувачите со кои Гаранти Фонд има договор за соработка, а кои продаваат опрема и репроматеријали на одложено плаќање	Видови кредити	Краткорочни иновативни кредити за обртни средства за МСП: кредити за финансирање на нарачки за познат купувач, производство наменето за извоз, факторинг и др.
Видови гаранции	Гаранции за кредит обезбедени со инструменти за обезбедување кои банките не ги прифаќаат.	1. Гаранции за кредит 2. Гаранции за добавувачи 3. Гаранции за добавувачи со кредит (комбинација од претходните два вида)	Намена на кредитот	Финансирање на подготовка на производство и испорака на производи на домашни и странски пазари, набавка на сировини и репроматеријали, трошоци за пакување, работна сила, тестирање, транспорт, царина, даноци, и др.
Максимален износ	– максималниот износ на поединечната гаранција за кредит која може да биде издадена од Гарантниот Фонд е 35.000 ЕВРА во денарска противвредност; – максималниот износ на кредит за која може да биде издадена гаранција е 150.000 ЕВРА во денарска противвредност; – гаранцијата не може да надмине износ од 33 % од главницата на бараниот кредит.	– максималниот износ на поединечната гаранција за кредит која може да биде издадена од Гаранти Фондот е 60.000 евра во денарска противвредност; – максималниот износ на поединечната гаранција за добавувачи за набавка на основни средства која може да биде издадена од Гаранти Фондот е 60.000 евра во денарска противвредност; – максималниот износ на поединечната гаранција за набавка на сировини и репроматеријали која може да биде издадена од Гаранти Фондот е 30.000 евра во денарска противвредност; – гаранцијата не може да надмине износ од 60 % од главницата на бараниот кредит/основното средство/репроматеријалите и сировините	Износ	од 4.500.000 МКД до 5.000.000 МКД
Рок на враќање на кредит	Гаранција може да се издава на кредити/ набавки со максимален рок на отплата од 10 години.	Гаранција може да се издава на кредити/набавки со максимален рок на отплата од 5 години со вклучен грејс период	Рок на враќање	од 30 до 179 дена
Надомест за гаранција	2,2 % годишно на салдото на гаранцијата	Гаранции за кредит: – 2% од висината на гаранцијата на годишно ниво Гаранции за добавувачи: – 3% од висината на гаранцијата на годишно ниво;	Годишна каматна стапка	од 8% до 12%

Манипулативен трошок		<ul style="list-style-type: none">- 1,5% еднократно, за гаранции за кредит;- 1% еднократно, за гаранции за добавувачи.	Провизии	<ul style="list-style-type: none">1. 0,5% за обработка на барање; и2. 2% за управување со кредитот.
Обезбедување	<ul style="list-style-type: none">1. Хипотека во однос 1:1,2 дадена кај деловната банка (за целиот износ на кредитот) .2. Доколку не се располага со таков имот, се обезбедува колатерал кај МБПР (кој што не го прима деловната банка) во однос 1:1,2, само на гарантираниот дел од кредитот.	Движен (опрема, механизација, возила) и недвижен имот (објекти, земјиште), меници, др.	Обезбедување	Банкарски гаранции, полиса за осигурување извоз, барирани чекови, залог, меници, др.
Целни групи	Занаџчии, трговци поединци, микро, мали и средни трговски друштва (регистрали во РМ и со најмалку 51% приватен капитал)	<ul style="list-style-type: none">- потенцијални основачи на МСП- постоечки МСП со доминантен приватен капитал и најмногу 50 вработени- вршители на земјоделска дејност	Целни групи	Претпријатија од наведените индустриски гранки можат да поднесат барања за кредит: <ul style="list-style-type: none">1. производство на прехранбени производи и пијалаци;2. производство на текстил и текстилни производи;3. производство на кожа, предмети од кожа и кожна галантерија;4. производство на основни метали и стандардни метални производи;5. производство на градежни материјали;6. препраотка на дрво о производи од дрва, производство на машини и електрични уреди.
Имплементатор	Комерцијална банка ад Скопје, Стопанска банка ад Битола, Инвестбанка ад Скопје, Еуростандард банка ад Скопје, ТТК Банка ад Скопје, Силекс банка ад Скопје, Штедилница Можности Скопје	Центар за поттикнување на развојот на мали и средни друштва Скопје	Имплементатор	МСП Фонд Скопје
Намена на гаранцијата	За кредити во инвестиции во постоечки или нови технологии со кои се зголемува извозот од РМ	Започнување или проширување на бизнис (гаранцијата не се издава за потрошувачки и станбени кредити) Гаранти Фонд е институција која е основана во 2002 година	Основач на фондот	МСП фондот е основан и управуван од Развојна Фондација Кримсон.

<p>Забелешка</p>	<p>Владата на РМ во декември 2005 година формираше Гарантен фонд, со трансфер на 231 милиони МКД од буџетот на РМ . Целта за формирање на ГФ е на целните групи да им се олесни пристапот до банкарските кредити за инвестиции, во поглед на колатералот по кредитите.</p>	<p>Капиталот за издавање на гаранции изнесува 2.500.000 Евра, средствата се обезбедени од SIDA (Swedish international development cooperation agency). Гаранти Фонд заклучно со 15.10.2007 има издадено гаранции во висина на нешто повеќе од 3.000.000 евра, користејќи го и револвингот на средствата. За тековната година Гаранти Фонд располага со околу 500.000 Евра (средства од револвингот)</p>	<p>Забелешка</p> <p>МСП фондот кредитира приватни правни субјекти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. кои вршат дејности во производството, трговија и услуги; 2. кои покажуваат позитивни финансиски резултати во досегашното работење; 3. чиј број на вработени се движи од 5 до 200 лица; 4. кредито-барателите треба да ја вршат истата дејност најмалку 3 години, или пак менаџерите на тие претпријатија да имаат искуство во вршењето на таа дејност како физички лица доколку претпријатието е формирано пред помалку од 3 години; 5. приоритет имаат претпријатијата кои се извозно ориентирани, обезбедуваат поголем број на нови вработувања, остваруваат нето девизни приливи, користат домашни суровини и се грижат за заштита на човековата околина.
-------------------------	--	---	---

ПОДГОТВУВА И ИЗДАВА

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

ул. „Даме Груев“ 14, 1000 Скопје,
Тел: (389) 02 117 288, Факс: (389) 02 117 280
Интернет адреса: <http://www.finance.gov.mk>

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Д-р Трајко Славески

**ЗАМЕНИК
ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК**

Доц. Д-р Никица Мојсоска Блажевски
nikica.mojsoska@finance.gov.mk

ЧЛЕНОВИ НА УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Снежана Делевска, М-р Мишо Николов
Анета Димовска

ПОДГОТОВКА И ПЕЧАТ

Глобал Комуникации, Скопје

ТИРАЖ

500 примероци

ПРЕВОД

Жана Шокаровска
Маја Петровска

**ПРИ КОРИСТЕЊЕТО НА ПОДАТОЦИТЕ
ОД ОВАА ПУБЛИКАЦИЈА, ГИ МОЛИМЕ
КОРИСНИЦИТЕ ЗАДОЛЖИТЕЛНО
ДА ГО НАВЕДАТ ИЗВОРОТ**

ISSN 1409 - 9209
Билт. Минист. Финанс.
5/6-2007

